

zeneKar

2016/06

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek szakszervezetének közös lapja

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

KOCSIS ZOLTÁNRA EMLÉKEZÜNK

Menni, vagy
visszajönni –
hazatérő muzsikuskok

Torzító hatások, átalakuló
tendenciák a hazai
hangversenyéletben

FOTÓ: Gardon Eszter

nka

6

TUDJON MEG TÖBBET A SZIMFONIKUS ZENEKAROKRÓL

Tisztelt Olvasónk!

Huszonhárom éve jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakpolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2017-BEN IS ELŐFIZETŐNK!

A

zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg

évi **6 ALKALOMMAL**

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt: 3500 Ft/év

ROVATAINKBAN FOGLALKOZUNK

a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak hangverseny-programjait és próbajáték felhívásait.

INNEN MEGTUDHATJA, MI TÖRTÉNIK A HANGVERSENY-PÓDIUMON ÉS MÖGÖTTE!

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsag.hu

Megrendelési szándéka esetén kérjük, jelezze e-mailben csekk, vagy áfás számla igényét a pontos cím, illetve a számlázási cím feltüntetésével.

KALENDÁRIUM

4

ZENEI KÖZÉLETÜNK

5 Kocsis Zoltánra emlékezünk

MŰPA

Művészek és közönség egy asztal mellett

Nem sokkal azután beszélgetünk, hogy véget ért a CAFe Budapest 2016-os eseménysora. Mielőtt az idei fesztiválról és a rendezvények által kínált tanulságokról esnék szó, a kevésbé tájékozott olvasók kedvéért idézzük fel a kezdeteket, pontosabban a váltást: mikor és hogyan lett a Budapesti Őszi Fesztiválból CAFe Budapest? *(Szekeres Nikoletta)*

8

ZENEKARI KÖRKÉP

A bőség zavara – a bőség boldogsága

A szimfonikus zenekarok 2016–17-es évada annyi izgalmat rejt magában, hogy aki igazán követni szeretné a hangversenyek és koncertek világát, az szinte lehetetlen küldetést vállal magára. És ez korántsem jelent rosszat! A minőségi – és nem csekély mennyiségű – munka azt mutatja, hogy minden nehézség ellenére a zenekarok fáradhatatlanul, időt és energiát nem kímélve, folytonos megújulással állnak helyt mind a hazai, mind a nemzetközi terepen. *(Szekeres Nikoletta)*

12

SZOLNOK

„Vidéken is fontos az imázs!”

Az ötvenedik évfordulót ünneplő szezont követően is számos izgalmas programmal várja az érdeklődőket a Szolnoki Szimfonikus Zenekar. Magyar művekben bővelkedik a következő évadban a műsoruk, és kiváló vendégművészek szerepelnek a hangversenyeiken. *(Réfi Zsuzsanna)*

17

OPERA

Devich Gábor rövid és hosszú távú célokról, művészi színvonalról

Tavasz óta dolgozik a Magyar Állami Operaházban, augusztustól zenekari igazgatóként, s munkáját a státuszok, szerződések rendezésével, próbajátékok levezénylésével kezdte. Devich Gábor vezetői koncepciója egymás segítségével, valós kapcsolaton alapszik, s lényegesnek tartja a zenekari hierarchia működését, a harmonikus munkalétkör megteremtését, valamint azt, hogy éves beosztások készüljenek, így minden muzsikustudja előre, mikor, mit játszik. *(Réfi Zsuzsanna)*

20

HANGVERSENYRENDEZÉS

Torzító hatások, átalakuló tendenciák a hazai hangversenyéletben

Októberben új elnök került a Magyar Hangversenyrendező és Művészeti Ügynökségek Egyesülete élére. Fenyő Gábor leköszönt posztjáról és a szervezet élére az Egyesület tagjai Ács Pétert választották meg. Az Óbudai Danubia Zenekar ügyvezetőjével új pozíciója kapcsán beszélgettünk az itthoni koncertrendezés helyzetéről, arról, hogy milyen károkat okoz a „vattázás”, és mennyiben torzítja a versenyhelyzetet a TAO támogatás. *(Réfi Zsuzsanna)*

22

Bartók világverseny, növendékzenekar, Kodály-emlékév

Délelőttől éjszakáig zenekarokkal tele a nagyterem, az akadémiai oktatás mellett a házban zenés gyermekmegőrző is működik. Kurzusoknak, koncerteknek ad otthont a kisterem, s még házlátogatásra is érkeznek turisták a Liszt Ferenc téri épületbe. A Zeneakadémia a felújítás óta ismét a zenei élet pezsgő helyszínévé vált, rendhagyó hangversenyeknek, különleges rendezvényeknek is otthont ad. *(Réfi Zsuzsanna)*

24

PORTRÉ

Hagyjuk, hogy diktáljanak nekünk

Interjú Fabio Mastrangelo Oroszországban élő olasz karmesterrel, aki november 11-én a MÁV Szimfonikus Zenekar élén adott hangversenyt az Olasz Kultúrintézet Verdi-termében. *(Kaizinger Rita)*

27

Négy és fél évtized a Rádióban

1926. június 19-én született Fodor Artur, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának nyugalmazott kürtöse. 90. születésnapja alkalmából készült az a beszélgetés, amelyben felidézte pályájának legjelentősebb állomásait. *(Mechler Anna)*

29

MŰHELY

HAZATÉRŐK

Menni vagy visszajönni

A 2000-es évektől egyre több fiatal zenész kelt útra, tette próbára a tudását külföldi zenekarok próbajátékain, s vállalt tanári állást nemzetközi oktatási intézményekben. A döntésük mögött a biztosabb egzisztencia, a kiszámíthatóbb élet, a jóval kedvezőbb fizetések, a színesebb, rangosabb zenei kínálat állt. No meg az, hogy itthon alig-alig lehetett státuszt találni, s egy főállás béréből sem nagyon lehetett megélni... Az utóbbi néhány évben azonban megfordulni látszik ez a folyamat. *(Réfi Zsuzsanna)*

32

EGÉSZSÉG

Zenész fokális disztónia

A disztónia a mozgást befolyásoló neurológiai állapot. Akaratlan izomösszehúzódnást okoz, amely az érintett testrészt abnormális mozgását és tartását eredményezi. A disztóniának számtalan különböző oka lehet, és számtalan módon érintheti a betegeket. (BAPAM Disztónia Tanácsadó Csoport)

34

KITEKINTŐ

A lelkek és fülek megnyitása

Új zene, eredeti hangzás, világzene: zenekari zenészek, akik tematikus együtteseikkel végeznek úttörő tevékenységet *(Marco Frei)*

37

KRITIKA

Hangversenykritika a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar, az Óbudai Danubia Zenekar, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, a Duna Szimfonikus Zenekar és a Zuglói Filharmonia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar hangversenyeiről. *(Csengery Kristóf, Fedoszov Júlia, Fittler Katalin, Kaizinger Rita, Kovács Ilona)*

38

PRÓBAJÁTÉKOK

31, 48, 49, 50

HANGVERSENYNAPTÁR

50

(forrás: MTI)

2016. november 6-án délután hosszú betegség után, életének hatvanötödik évében elhunyt Kocsis Zoltán kétszeres Kossuth-díjas, Corvin-lánccal kitüntetett zongoraművész, karmester és zeneszerző, a magyar zenekarok és muzsikuskok elkötelezett mentora, a magyar zene egyik legavatottabb tolmácsolója.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma az elmúlt negyven év magyar zeneművészetének egyik legmeghatározóbb művészegegyéniségként emlékezett Kocsis Zoltánra. Mint írták, elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar klasszikus és kortárs zene hazai és külföldi recepciójában.

A Zeneakadémián bensőséges hangulatú megemlékezést tartottak Kocsis Zoltán tiszteletére. Vigh Andrea, a Zeneakadémia rektora kiemelte, hogy Kocsis Zoltán ezer szállal kötődött a Zeneakadémiához: itt végzett, itt kezdett tanítani 1973-ban, és bár a hetvenes évek végétől formálisan már nem oktatott az intézményben, újra és újra visszatért alma materébe. Univerzalitása zenei ízlésében is megnyilvánult: repertoárját meghatározta két hangszere - a zongora, illetve a szimfonikus zenekar -, de nincs az utóbbi négyszáz évnek olyan jelentős zeneszerzője vagy stílusa, melyben ne mozgott volna otthonosan. Bartók volt számára a legfontosabb” – méltatta a művészt Vigh Andrea.

A Nemzeti Filharmonikusokat sokként érte Kocsis Zoltán halála, a zenekar nemrég tért vissza tízkoncertes ázsiai turnéjáról, amelyet eredetileg a zenekarvezetővel és Kobajasi Kenicsiróval terveztek, de Kocsis Zoltán orvosai tanácsára már nem tartott velük. Mint Kovács Géza, a zenekar főigazgatója fogalmazott, a sors különös fintora, hogy Kocsis Zoltán azokban a percekben halt meg, amikor az általa betanított A csodálatos mandarint játszották, a mandarin fájdalmas halála egybeeshetett az ő halálával. Felidézte, hogy a koncert után, amikor hírért vették a szörnyű tragédiának, a szálloda előtt gyűltek össze a muzsikuskok, gyertyát gyújtottak és próbálták egymást vigasztalni. „Nekünk az maradt, hogy azt az örökséget, amit nekünk ajándékozott, az ő igényességének megfelelően ápoljuk” – hangsúlyozta a Nemzeti Filharmonikus Zenekar főigazgatója.

„Kocsis Zoltán a legnagyobb tehetség, zseni volt, páratlan energiával és kapacitással bírt nemcsak minőségben, hanem mennyiségben is” – hangsúlyozta a világhírű zongoraművészre emlékezve Vásáry Tamás Kossuth-díjas zongoraművész és karmester. Kiemelte: felbecsülhetetlen érték már önmagában az a munka, amit Kocsis Zoltán Bartók hagyatékával végzett.

A XXI. SZÁZAD TÁRSASÁG posztumusz elismerésében részesül Esterházy Péter író és a november 6-án elhunyt Kocsis Zoltán zongoraművész, karmester és zeneszerző is. A 2001-ben alapított díj József Attila Hazám című verséről kapta a nevét. Az elismeréssel a szervezet kuratóriuma olyan személyiségeket tüntet ki, akik értékörző és értékteremtő életművükkel mutatnak példát. A díjat odaítélő kuratórium elnöke Vámos Tibor akadémikus, tagjai Ágh Attila politológus, Gönczöl Katalin kriminológus, Kocsis András Sándor, a XXI. Század Társaság elnöke, Romsics Ignác történész, Spiró György író és Varga Gyula közgazdász. Az elismerést ez elmúlt években olyan neves személyiségek vehették át, mint Fischer Iván karmester, Jancsó Miklós filmrendező, Törőcsik Mari színművész, Juhász Ferenc költő, Szakcsi Lakatos Béla zenész, Rubik Ernő feltaláló, Szabó Magda író, Makk Károly filmrendező és Ranschburg Jenő pszichológus.

ELHUNYT SIR NEVILLE MARRINER. A lovagi címmel kitüntetett angol karmester 92 éves volt. Október másodikán elhunyt az Academy of St. Martin in the Fields kamarazenekar alapítója – olvasható a hivatalos honlapon. Paul Aylieff elnök a közleményben Sir Neville Marriner hagyatékát méltatta, és mindenkit biztosított arról, hogy a zenekar alapítójának emlékéhez méltóan folytatják majd a munkát. Sir Neville Marriner 1924-ben az angliai Lincolnban született. Pályáját hegedűsként kezdte, és eleinte kamarazenei formációkban, kvartettekben és triókban játszott, majd a Londoni Szimfonikus Zenekar tagja lett. Dirigensi karrierjét viszonylag későn, negyvenöt évesen kezdte 1969-ben, amikor az Egyesült Államokban Pierre Monteux-nél folytatott tanulmányai után – az 1958 óta működő Academy of St. Martin in the Fields mellé – megalakította a Los Angeles-i Kamarazenekart. Két együttesével folytatott munkájára hamar felfigyelt a nemzetközi zenei élet, és a világ minden részéről kapott vendégkarmesteri meghívásokat. 1979-től a nyolcvanas évek végéig egyszerre töltötte be a Minnesotai Szimfonikusok és a Délnémet Rádió Zenekarának zeneigazgatói és első karmesteri tiszteit. Azóta a világ legnevesebb zenekarai – Bécs, Berlin, Párizs, Milánó, Athén, New York, Boston, San Francisco és Tokió szimfonikus együttesei – hívták meg rendszeresen dirigálni. Munkásságát II. Erzsébet királynő 1979-ben Brit Birodalmi Érdemrend, majd 1985-ben lovagi cím adományozásával ismerte el, 2015-ben pedig a brit becsületrend, az Order of the Companions of Honour tagjává avatta, de Sir Neville Marrinert szülőhazáján kívül Franciaország, Németország és Svédország is magas kitüntetésekben részesítette.

VARGA GERGŐ ZOLTÁN nyerte a Cziffra Fesztivál Országos Zongoraversenyét, a második díjat megosztva Boros Tekla és Rigó Ronald kapta. A zsűri harmadik díjat nem adott ki. A legjobb Dubrovay László-mű előadásáért járó különdíjat megosztva kapta Tóth Kamilla és Varga Gergő Zoltán. A Cziffra Fesztivál és az Opera Zongoraterem különdíját Barbarics Csanád érdemelte ki. A díjakat Cziffra György 95. születésnapján adták át a MOM Kulturális Központ színháztermében

A VILÁG EGYIK LEGISMERTEBB virtuóz csellistája, Tina Guo is fellépett a Vivaldiano – Tükrök városa című világkörűli turné budapesti állomásán november 13-án a Papp László Budapest Sportarénában. A barokk zenét modern hangzásokkal elegyítő előadáson Antonio Vivaldi műveit hallhatta a közönség új megközelítésben. A koncertshow 3D-s látványvilágot, valamint a barokk zenei alapokat modern hangzással dúsított crossovert kínált az érdeklődőknek.

TOSIO HOSOKAVA japán zeneszerző volt az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvány nemzetközi zeneszerző mesterkurzusának vendége november 12. és 16. között Budapesten. Az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvány által szervezett kurzusra a világ minden tájáról érkeznek fiatal alkotók, hogy zeneszerzést tanuljanak és bemutassák műveiket a magyar THReNSeMBLe együttes közreműködésével.

KOCSIS ZOLTÁNRA EMLÉKEZÜNK

Valljuk be: Kocsis Zoltán koporsójánál a csillapíthatatlan fájdalom és gyász mellett egy önző kérdés is itt lüktet bennünk: mi lesz velünk nélküle?

E kínzó kérdést mostanában nemcsak családja, gyermekei, második otthona a Nemzeti Filharmonikusok művészei és munkatársai teszik föl, nemcsak a magyar zenei, szellemi és közélet jelesei, hanem megszámlálhatatlan honfitársunk és a nagyvilágban megszámlálhatatlan ember. Mindazok, akik számára Kocsis Zoltán világitótorony, igazodási pont, a legmagasabb művészi élmény elapadhatatlannak tűnő forrása volt. Két hete nem tudjuk felfogni, hogy nincs többé. Hogy csituljon fájdalmunk, hogy elhitessük magunkkal, mégsem ment el teljesen, emlékeinkbe, felvételeibe, írásai-
ba, kottáiba kapaszkodunk. Ezek valóban itt maradnak velünk, de hiányát nem pótolják.

Ugyanakkor mindent megteszünk, hogy itt maradjon velünk egyik legnagyobb öröksége, a megalkuvást nem ismerő, akár gyakran önkizsákmányolástól sem mentes elkötelezettsége a tökéletesre törekvésre. Néhány éve egy beszélgetésünk során mondta: *„Az a baj, hogy csak kevesen törekednek az isteni tökéletességre. Nekem egyszer majdnem sikerült. Gyakorlás közben.”* E törekvés végigkísérte páratlanul magasra ívelő pályáját és e törekvés tette korosztályunk számára kimagasló példaképpé. Évtizedeken át adott nekünk erőt és hitet, hogy nem elég a születésünk kapott talentumot beváltani, kérlelhetetlennek kell lenni mindennel szemben, mely ebben akadályoz. Sugárzó tehetsége és csak a legnagyobbakhoz mérhető tekintélye minden világi hatalmat meghátrálásra készített, mely Kocsis Zoltán esetleg politikát is érintő megnyilatkozásaiban kivetni valót talált. Hiába írta például

alá a Charta '77-et, hiába győzködtek, vonja vissza aláírását, végül nem tarthatták tőle vissza – 28 évesen! – a Kossuth –díjat. Bár egy életen át végigkísérte négy éves korában afölött érzett csalódott felismerése, hogy nincs mindenkinek abszolút hallása, nem nyugodott bele, hogy „csak” minden idők egyik legnagyobb zongoraművészeként tarják számon. A zenei élet tökéletesítését is feladatának tekintette. Az egyik legpatinásabb német zenekar tagjait például szenvedélyesen elmarasztalta, mert készülélenül mentek egy Bartók-zongoraversenyének próbájára. Itthon, elégedetlen lévén az akkori zenekari színvonalal, inkább egy válogatott együttes alapításába kezdett, majd amikor két évtizede a Nemzeti Filharmonikusok művészeti vezetője lett, kötelességének érezte szinte az összes magyar szimfonikus zenekarral való együttműködést egy magasabb színvonalú zenei élet kialakítása érdekében. Karmesteri ténykedése nyomán a hazai zenei élet számtalan adósságát sikerült törleszteni, a „tradíciónak” nevezett felszíniességet irtani. Elvárása volt önmotogató helyett a legnagyobb gondossággal a műre tekinteni a legnagyobb alázattal. Reméljük, a tőle tanult igényesség hosszú időre beépült minden magyar zenekar és énekkar lelkébe. Távoztával egy időre nyilván megtorpan egyik nemzeti büszkeségünk, az ő művészeti irányításával és közreműködésével közreadott méltán világsikerű Bartók Új Sorozat lemezkiadása.

Mint ahogy halálával mindannyian megtorpanunk és félve nézzük: hogyan tovább? Sokat tanultunk tőle, hogy sejszük, merre menjünk, de nem eleget ahhoz, hogy bátran lépjünk.

Életem egyik legnagyobb kitüntetése, hogy két évtizedet szoros emberi és munkakapcsolatban tölthettem vele. Távoztával mint-ha testemből hasítottak volna ki egy darabot. Itt, koporsójánál kell megfogadnom, hogy nem hagyom elkopni azt a kérlelhetetlen igényességet, mellyel a Nemzeti Filharmonikusokat a legmagasabb művészi csúcsok ritka levegőjének világába elvezette.

Zoli! Köszönünk Neked mindent, köszönjük, hogy művészetteddel elviselhetőbbé tetted e földi létet. Isten nyugosztaljon!

(Kovács Géza)

A felvétel Bartók Béla A csodálatos mandarin című balettjének próbáján készült a Művészetek Palotájában 2016. október 5-én

FOTÓ: MTI / SZIGETVÁRY ZSOLT

Kocsis Zoltán az abszolút zenei zsinórmérték volt és marad minden muzsikus számára. Az Úristen többek között olyan rendkívüli hallással és memóriával ajándékozta meg, mely lehetővé tette számára, hogy az európai zeneirodalom elképzelhetetlenül nagy részét megismerje, és önnön szellemi tulajdonává tegye. Számomra azonban nem ezek az elképesztő adottságok voltak lenyűgözőek (ezért csak gyarló módon irigyeltem), hanem hogy ezek mind csak eszközök voltak egy olyan megfellebbezhetetlen zenei autoritás létrejöttéhez, mely szubjektív megítéléstől függetlenül a legavatottabb közvetítővé tette az alkotó géniuszt és a befogadó közönség között.

Ez az egyedülálló zsenialitás egy olyan földi burokban volt jelen köztünk, melyre azt tudom mondani, hogy világéletében egy kontroll nélküli, öntörvényű nagy gyerek volt és maradt. Ez egyfelől egy pozitív értelemben vett kompromisszumképtelenséget jelentett (számára nem létezett „fél-megoldás”), másfelől egy, a muzsikus kollégák számára nehezen viselhető kommunikációs hiányosságot. Képtelen volt felfogni, hogy amit őt tud, azt a többiek miért nem tudják. Néhány hete megkértem, hogy adja nekem fénymásolásra a saját maga által készített partitúrát Dohnányi Ernő Ünnepi nyitányából (a szerző kézíratos partitúrája mikroszkóppal is nehezen olvasható), mire azt mondta, hogy odaadná, de még 6-7 napra volna szüksége, hogy a dinamikát és az artikulációt beírja. Azt válaszoltam: nekem csak a kottafejek kellene, hogy el tudjam kezdeni a tanulást. „Ugyan Janó, megtanulod egy nap alatt!” – mondta. Mire én: „Látod, Zoli, ez a te hibád: nem fogod fel, hogy amit te egy nap alatt megtanulsz, ahhoz másnak egy hétre vagy akár egy hónapra van szüksége”.

Kínai vendéjátékunkon, melyre ő jelölt ki engem maga helyett, Oravec György zongoraművész barátommal arról beszélünk, hogy az egész zongorista-társadalom elárvult, hiszen nem volt olyan pianista, akin ne segített volna kimeríthetetlen tudásával. Mégis azt gondolom, hogy zenei jelenléte – ami bizonyos vagyok benne, hogy folyamatos marad –, minden muzsikusra kényszerítően hat, hogy ha nem is az ő kivételes tehetségével, de a rá jellemző mániákussággal, saját képességéhez mérten a lehető legközelebb jusson szerzőhöz és művéhez.

Zoli, megszámlálhatatlan, felülmúlhatatlan felvételed, fennmaradó szellemiséged önmagáért beszél. Felmérhetetlenül többet tettél, mint amit ember megtehet. Nyugodj békében!

(Kovács János)

Lapunk számára rendszeresen adott interjú

Kocsis Zoltán.

Ezekből idézünk néhány gondolatot:

„A kortárs zenének sokkal jobban be kellene épülnie az emberek tudatába, zeneiségébe, sokkal inkább személyiség-, illetve társadalomformáló hatást kellene gyakorolnia, mint ahogyan ma működik. A modern muzsika a kuriózum szintjén marad, és ez nem jó. Sajnos, a ma embere nem él együtt a saját zenéjével...”

„...Ha visszanézek, hogy eddigi pályám során mi mindent csináltam, akkor kilókból, méterekben és súlyban mérhető mennyiséget kapok, mégis úgy érzem, hogy még alig tettem valami igazán jót.”

(Zenekar 2004/4)

„...Magyarországon, ahol annyi a tehetséges ember, felmérhetetlen károkat okozna, ha csökkenne az együttesek száma. Akkor ugyanis rengetegen külföldön keresnének munkát, itthon pedig sok megkeseredett, helyét kereső zenész maradna, akinek már arra sincs lehetősége, hogy tanítani menjen, mert az utánpótlás is csökken.”...

„...folyamatosan közpénzekből támogatnak olyan szólistákat és együtteseket, akiknek ez nem járna igazán. Tény, hogy augusztus 20. alkalmából a Megasztár résztvevőinek miniszteri elismerés járt, amit példátlanul tartok a magyar művészeti életben. Ez egyenértékű a zenei prostitúció támogatásával. S egyre jobban utálok egy olyan országban élni, ahol bevallottan és egyre növekvő mértékben negligálják az értékes kultúrát...”

„A kultúra mára tökéletesen árucikké vált. Akik fogyasztják, azok többsége egyáltalán nem ismeri a művészet igazi értékét. Mintha egy antialkoholistának adnánk a legfinomabb francia bort, aki csak azért issza meg, mert sznob.”...

(Zenekar 2005/4)

„...A kulturális kormányzatnak meg kéne értenie, hogy nem a csodálatos gazdasági eredményeink, az alumíniumkohászatunk vagy az almatermesztésünk miatt figyelnek ránk, hanem azért, mert van egy Perényi Miklósunk, egy Ránki Dezsőnk vagy egy Fesztiválzenekarunk, és azért, mert – ki tudja, miért – rengeteg tehetséges ember él Magyarországon.”...

„Engem az egyéni karrier nem érdekel, hiszen – azt hiszem – mindent elértem, amit el lehetett érni. Én kizárólag a zene jövőjéért aggodom.”

(Zenekar 2007/5)

„Magyarországon a demokráciát nehezen tanuljuk meg. A szervezett, kollektív munkában is fel kell zárkóznunk Európához, s nem csak a munkaintenzitást kell növelnünk, hanem valahol a szívekben, a lelkekben is eurokonformmá válnunk. Úgy vélem attól, hogy valaki tökéletesen beszél nyolc nyelvet, még megmaradhat magyarnak, s erre büszke is lehet.”...

„...Egy zenekar attól lesz kiemelkedő, ha van stílusa. A túlzottan gyakori fluktuáció nem tesz jót az együttesnek, még akkor sem, ha segít a fegyelem fenntartásában. Megfosztja ugyanis a zenekart az összeérés lehetőségétől.”...

„...Nem hiszek a közönség előregedésében. Inkább azt tartom jellemzőnek, hogy a publikum változik, a szakértelem fogy, és egyre kevesebben vannak, akik érzetként élik meg a legfinomabb zenei rezdüléseket.”...

(Zenekar 2008/3)

„...ismételten megpróbálom magyarázni az ország vezetőinek, hogy vigyázzanak, mert ha a kultúra teljesen elsovrad Magyarországon, akkor Magyarországot leírják.”...

„...Én soha nem leszek annak az elitista nézőpontnak a híve, amely szerint egy-két elitista együttesen kívül fel kell itt számolni mindent. Az aranycsapat mögött is létezett a fociban egy második és harmadik vonal...”

(Zenekar 2010/3)

FOTÓ: KOSZTICSÁK SZILÁRD

Orbán Viktor miniszterelnök és Pröhle Gergely, az Emberi Erőforrások Minisztériumának (Emmi) nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára is lerótták kegyeletüket Kocsis Zoltán ravatalánál

* * *

„...megindult a magyar zenekari kultúra fölkapaszkodása arra a szintre, amely jelenleg ott tart, hogy igenis indokoltta teszi a kilenc hivatásos fővárosi nagyzenekar létét.”...

„...a tapasztalt zenekari muzsikusi visszavehetne a keresztbe tett lábából és a székre görnyedéséből, ugyanakkor az ifjú titánoknak is meg kell értenie azt, hogy egy együttesben, ahol megketőzött, illetve megsokszorozott szólamok vannak, nem lehet úgy muzsikálni, hogy az ember kilógjon a sorból. Ezt a „sorban levést” tehát meg kell tanulni, mint ahogy a koncertmesternek, illetőleg a szólamvezetőnek is meg kell tanulnia, hogy mit jelent az, hogy „vezetés”. Nem elég, ha a szólamvezető pusztán tökéletesen lejátsza a szólamát, ez ugyanis még kevés. Úgy kell játszania, hogy az minden szempontból – vagyis metrikailag, ritmikailag, intenzitásban – inspirálóan hasson a szólam többi tagjára. Meggyőződésem, hogy ezt a munkát nem a karmesternek kell elvégeznie, hanem a szólamvezetőnek, mégpedig az összpórában és nem a szólampróbán.” ...

(Zenekar 2013/2)

* * *

„...Azt, ami a Rádiókórossal történt, kulturális bűnnek tartom.”...

„...A komolyzene soha, sehol nem lehet nyereséges. Támogatásra van szüksége.”...

„...Úgy vélem, a magyar zenekarok sorsát egyetlen stadion árából több évre rendezni lehetne. Azt kell finanszírozni, amiben jók vagyunk. A zene ilyen. Érdemes támogatni, sokkal inkább, mint olyan sportokat, amelyek csak eszik a pénzt. E hasonlatnál maradvá: tartsuk szem előtt, hogy magyar zenekar még nem vesztett meccset. Sem itthon, sem külföldön.”

„...fontos volna, hogy ne legyenek érinthetetlen együttesek, és olyanok sem, amelyek törvénytelenül működhetnek...”

(Zenekar 2016/2)

(Fenti idézetek eredeti szövegkörnyezetükben olvashatók itt: http://zene-kar.hu/pdf_cikkek)

Néhány gondolatot az emlékezőktől is idézünk:

Kocsis Zoltán Bartók-felvételei azért világraszólók, mert alighanem ő az a művész, aki a legközelebb került Bartók Bélához. A zongorista-karmester nemcsak a lelkével fogott hozzá egy-egy Bartók-mű zongorázásához vagy vezényléséhez, hanem teljes lényével és minden tudományával. Egy-egy előadás nem állomás, leküzdendő akadály volt számára, hanem maga az értelem. (Várkonyi Benedek – *Heti Világgazdaság*)

Ismerte a sok sztárkarmesternek olykor még a tudatáig sem elérő nagy titkokat a zenekarnevelés egyes koncerteken túllívelő kötelméről és a fő-zeneigazgató repertoárformáló felelőségéről. Így idomult Kocsis kezéhez a zenekara, s így válhatott érzékletessé a magyar koncertközönség számára az elmúlt fél-kétharmad évszázad legnagyobb repertoár bővülése. A komponista-karmester által befejezett Schönberg-opera, a Mózes és Áron, a Gurre-dalok, a Rachmanyinov-bemutatók és -hangszerelések, a Liszt-bicentenáriumi produkciói, s aztán Richard Strauss-operák szenírozott magyarországi bemutatóinak egész sora: felfedeztető erejű esték, amelyek a hála érzése mellett valami olyasmit is felébresztettek a hallgatóban, amit amúgy vajmi ritkán érezhetett – egy nagyobb szellem jelenlétét. (László Ferenc – *Magyar Narancs*)

És annyi minden volt még abban a kofferben, amit most magával vitt: Strauss-operák, Schöberggek, a Bartók Új Sorozaton való fáradhatatlan munkája. Mintha nem is egy életet élt volna egyszerre, hanem legalább tízet...vagy százat... Ezt a fajta szenvedélyt, az örület és a zsenialitás határán álló excentrikus, különc elmeállapotot talán Pilinszky tudta a legjobban megfogalmazni a Kocsisnak ajánlott *Gérard de Nerval* című versének utolsó sorával: „s egy tüzes gombostű a fejben”. (Tóth Endre – *HVG.hu*)

Lehet Kocsis Zoltán nélkül élni, kénytelenek leszünk megtanulni, hogyan kell, de a hatása nélkül szerencsére nem lehet. Hányszor fogjuk még mondani: ez ő, az ő tempója, az ő hangsúlya, az ő hangszíne. És ha már nem fogjuk mondani, akkor is az marad, ahogy esetleg ma sem érezzük pontosan, de dolgozik a zenei hagyomány, egy teljesen hétköznapi előadásban is jelen van Liszt vagy Beethoven. Ha ez nem csoda, nem szerencse, nem ajándék, akkor nem tudom, mi az.

(Fáy Miklós – *Élet és Irodalom*)

Zongoraművész voltál, meg karmester és zeneszerző, filozófus és pedagógus, író és olvasó, de leginkább minden egyben, külön önálló fogalom: A Kocsis Zoltán. Az unokáknak majd mesélni fogjuk a kalandjaid, a rettentőt és a hihetlent, a félelemkeltőt és a csodálatost egyaránt. Elővesszük majd a felvételeid és az utódok irigykedni fognak ránk, hogy olyan boldog időkben élhettünk, amikor volt Valaki, akihez lehetett igazodni, aki egymaga jelenítette meg a magyar zenében az origót. (Tóth Antal – *Café Momus*)

„Kocsis Zoltán halála nagy szomorúság. Próbáljuk meg elhinni, hogy a földi életet maga mögött hagyva az áhított tökéletességnek egy még általa sem remélt kiteljesedésében lehet része.”

(Pröhle Gergely – *Heti Válasz*)

Művészek és közönség egy asztal mellett

Káel Csaba a CAFe Budapest koncepciójáról és tapasztalatairól

■ *Nem sokkal azután beszélgetünk, hogy véget ért a CAFe Budapest 2016-os eseménysora. Mielőtt az idei fesztiválról és a rendezvények által kínált tanulságokról esnék szó, a kevésbé tájékozott olvasók kedvéért idézzük fel a kezdeteket, pontosabban a váltást: mikor és hogyan lett a Budapesti Őszi Fesztiválból CAFe Budapest?*

– A Budapesti Őszi Fesztivált 1992-ben alapította a Fővárosi Önkormányzat – már akkor is markánsan kortárs művészeti profillal. Ez a fesztivál alakult át a Budapesti Fesztiválközpont akkori vezetője, Vitézy Zsófia irányításával 2012-ben CAFe Budapestté. Az ő két éven át végzett munkáját vette át az az operatív testület, amelynek elnöke vagyok, s amelynek tagja a Müpa, a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ, valamint a Nemzeti Turisztikai Ügynökség.

■ *A névváltoztatás értelemszerűen koncepcióváltást is jelentett. Hogyan foglalhatnánk össze ennek lényegét?*

– A CAFe mozaikszó jelentése: *Contemporary Arts Festival*, magyarul kortárs művészeti Fesztivál. Ez eddig nyilvánvaló, és a mögötte meghúzódó elképzelés sem tér el jelentősen a korábbi elképzelésektől, ugyanakkor természetesen a betűsornak a *café* – kávéház – szóval való azonossága sem véletlen. A kávéházak sokaságának jelenléte a magyar főváros régi, nemes védjegye. Nagyon fontos számunkra a 19. század végének és a 20. század elejének kultúrtörténete, s ebben Budapesten meghatározó szerepet játszott a kávéház mint a művészet

– tegyük hozzá: a *modern* művészet! – születésének színtere. Rengeteg érték formálódott akkoriban a kávéházi asztalok körül. Azzal, hogy ezt a nevet „lefordítottuk” és konkrét jelentéssel töltöttük meg a külföldiek számára, azt szerettük volna sugallni, hogy ez a fesztivál egy nagy kávéházi kerekasztal, amely mellé leülnek az írók, költők, képzőművészek, zenészek, táncosok, színészek – akiket régen nem feltétlenül neveztek „kortársnak”, noha akkor is az éppen aktuális kor üzenetét fogalmazták meg.

■ *Ha jól sejtem, a kávéház fogalmának jelképként való használata azt is jelzi, hogy a CAFe Budapest a hajdani Budapesti Őszi Fesztiválnál jóval közvetlenebb atmoszférájú és interaktívabb rendezvénysorozat.*

– Egyrészt valóban interaktívabb, hiszen joggal állíthatjuk, hogy a mai CAFe Budapest minden korábbinál közvetlenebbül és oldottabban, sok esetben valóban kétirányúan kommunikál a közönséggel. Másrészt nemcsak interaktívabb, hanem integratívabb is. Ahogyan a CAFe Budapestet jelképező, említett kávéházi kerekasztal mellett sokféle műfaj képviselői foglalnak helyet, úgy mondható el, hogy idén őszre elértük: a fesztivál műsorán lényegében minden művészeti ág jelen van. Ráadásul nemcsak úgy integráltunk művészeti ágakat, hogy ezek különféle művek, produkciók, kiállítások által képviselve vannak jelen, hanem sikerült befogadnunk a CAFe műsorába már meglévő, kisebb fesztiválok is, amelyek társfesztiváljainkká váltak.

■ *Ilyen például a régi hagyománnyal rendelkező Mini Fesztivál.*

– Valóban: a kortárs zene és az előadó-művészet területén ilyen eseménysor a *Mini Fesztivál*. De hogy tágítsuk a kört: a divatot kortárs művészeti ágként képviselő *Gombold újra!* – *Mercedes-Benz Fashion Week Central Europe* a kezdetek óta része a CAFe Budapest eseményeinek. Idén vált a CAFe részévé a kortárs irodalmat széles skálán bemutató *Margó Irodalmi Fesztivál és Könyvvásár*. Amióta átvettük a fesztivál vezetését, kapcsolódik hozzánk az *Art Market Budapest*, a legjelentősebb magyarországi kortárs képzőművészeti és fotóvásár, amely kiállítás is egyben. Ezen a ponton különö-

sen érdekessé válik a fesztivál és a közönség viszonya, hiszen Európa és a világ számos részéről érkeznek ide a kortárs vizuális művészet elkötelezettjei, akik azzal a céllal jönnek el hozzánk, hogy műtárgyakat vásároljanak, és azokat hazavigyék – nekik tehát különlegesen személyes viszonyuk alakul ki az itt szerzett élményeikkel, hiszen amit itt megláttak és kiválasztottak, azt végül az otthonukban fogják elhelyezni. Ez számunkra különösen fontos, sőt jelképértékű, mivel úgy gondoljuk, a kortárs művészet akkor kezd élni és hatni, ha az embernek személyes viszonya alakul ki vele. Nemcsak a képzőművészettel van ez így, hanem mindennel: zenével, táncsal, színházzal, irodalommal. Mióta az új operatív testület átvette a fesztivál vezetését, megnövekedett az integráció jelentősége. Úgy érezzük, ennek a mozzanatnak az egész CAFe Budapest szempontjából kulcsszerepe van.

■ *Aki ismeri a Müpát, annak számára ismerősen hangzanak az imént vázolt integratív törekvések, hiszen erőteljesen rimelnek arra az összművészetiiségre, amely a Müpa működésének egyik alapelve: legyen jelen és adjon élményt együtt és egymással kölcsönhatásban az összes művészeti ág! Mindennek alapján azt kell feltételeznünk, hogy a CAFe Budapest koncepciójának kialakításában jelentős lehet a Müpa szerepe.*

– Valóban: a Müpa nagy súllyal vesz részt a CAFe Budapest szervezésében. Ebben az az izgalmas, hogy a CAFe Budapest és a Tavasszi Fesztivál kapcsán (hiszen azt is ugyanabban a felállásban szervezzük) az egész városra ki tudjuk vetíteni az összművészeti gondolatát, a művészetek együttélését, és ily módon tulajdonképpen Budapest kerül különleges állapotba. Ezt nem is annyira mi érzékeljük, mint inkább azok a külföldiek, akik becsöppennek ide, és arról számolnak be, hogy csak kapkodják a fejüket, látván, milyen színes a város kulturális élete, milyen sok helyen bukkannak fel művészeti programok. Divatos szóval élve: kezd Budapestnek a korábban is tapasztalt turisztikai *hub* (középpont) jellege mellett, kulturális *hub* jellege is kialakulni. Kezdünk felkerülni Európa kulturális térképére, ráadásul a kortárs művészet frontján, ami meglehetősen jelentős eredmény. Az

olvasó persze joggal kérdezheti, miért olyan fontos a kortárs művészet, miért teszünk olyan nagy erőfeszítéseket éppen ezen a területen. Minden kor embere számára alapvető fontosságú, hogy kifejezhesse, mit gondol önmagáról, a koráról és az őt körülvevő világról, és mindehhez a kortárs művészet a legalkalmasabb eszköz. Ennek java lesz majd később az az örökség, amely az utókor számára továbbhagyományozható. Visszatekintve ugyanígy vagyunk a 20. század elejének művészetével: ha nem lett volna kávéház, akkor a *Nyugat* című folyóirat sem jöhetett volna létre...

■ *Szó esett a külföldiekről. A laikus hazai fesztivállátogató tudatában a Budapesti Tavasz Fesztiválhoz kapcsolódik a külföldről érkező közönség érdeklődése. Milyen információink vannak a CAFe Budapest látogatottságában a külföldiek arányáról?*

– Annak idején a Budapesti Őszi Fesztivál, amely a Tavasz Fesztiválhoz képest néhány esztendőnyi késéssel indult, kicsit provokatívabb szemlélettel igyekezett felhívni magára a figyelmet, és jelezni, hogy igenis fontos számunkra a kortárs művészet. Mára a város ilyen szempontból nyitottabb lett; olyan helyszín, amely ezt az álláspontot jobban befogadja. Ebben az is segített, hogy ma már sokkal több külföldi érkezik Budapestre, mint korábban. A külföldiek jelenlétének arányairól nehéz pontos adatokhoz jutni, de természetesen vannak olyan felületek, ahol egzakt méréseket végezhetünk, ilyen például az internetes jegyvásárlás. Az arányokat jelző számok persze műfajonként erőteljesen változnak, és ez érthető is: azt gondolnánk, hogy egy kortárs irodalmi fesztiválra, mivel ez magyarul zajlik, nemigen jut el külföldi, ami persze túlnyomórészt így is van, mégis akad kivétel – a hangulat, az atmoszféra néha ide is becsábítja a külföldieket. Amit még szintén eléggé pontosan mérhetünk: az Art Market regisztrált látogatói. Itt azért tapasztalunk jelentős külföldi érdeklődést, mert az Art Market az utóbbi időben a térség legjelentősebb kortárs művészeti vásárává kezdi kinőni magát. Azok a gyűjtők, akik a drága nyugati galériákat megelőzve szeretnék beszerezni a közép- és kelet-európai képzőművészet legújabb remekeit, itt ezt kedvező áron tehetik meg. Ráadásul megnyílt egy másik nagyon fontos fórum is: a Photo Market Budapest. Törekvésünk, hogy Budapest „fotófóváros” legyen, hiszen a magyar fotóművészet jelene éppolyan számottevő, mint amilyen az öröksége. Mindent összevetve: nagyjából tizenöt százalékra te-

hető a CAFe Budapest közönségén belül a külföldiek aránya. De természetesen akadnak olyan események, amelyeken ez az arány sokkal magasabb. Ilyen volt például idén a japán jazz-zongoraművész, Hiro-mi fellépése.

■ *Aki végigpillant a nemrég lezárult idei fesztivál kínálatán, elámul az eseményeknek nemcsak a sokféleségén, de a mennyiségén is, amellyel a CAFe Budapest valóságosan „bombázza” az érdeklődőt. Hogyan sikerül elérni, hogy mindez ne váljék egy ponton túl kontraproduktívá; mit kell tenni annak érdekében, hogy a hallgató ne érezze úgy, hogy azért nem tud elmenni egy számára fontos programra, mert éppen akkor zajlik egy (vagy akár több) másik esemény is, amely szintén felkelti az érdeklődését?*

– Több célcsoportot kell elérnünk; hozzátesszem, természetesen van olyan, nagyon nyitott érdeklődésű fesztivállátogató, aki egyetlen estén több rendezvénybe is belekóstol. De persze próbáljuk úgy szegmentálni az eseményeket, hogy figyelemmel legyünk az érdeklődési körökre és korcsoportokra. Egy olyan programmal egy időben, amely a fiatalabbaknak szól, igyekszünk olyat megrendezni, amely az idősebbeket veszi célba. Ez persze nem mindig sikerülhet tökéletesen, hiszen ne feledjük, bonyolult szervezésről van szó, és több mint száz programról beszélünk, több mint ötven helyszínen. Nagyon fontos, hogy a kormányzat felismerte: több évre előre kell gondolkoznunk, és elfogadta azt a törekvésünket, hogy hároméves költségvetésünk legyen. Nagyszerű volna, ha idővel mindez a kultúra szempontjából kulcsfontosságú, nagy intézményekben is ugyanígy működhetne, hiszen a nemzetközi híró művészekkel tárgyalva hasonlóan távoli időpontokkal kapcsolatban kell vállalnunk kötelezettségeket. A nemzetközi előadó-művészeti életben mindennapos és teljesen természetes, hogy a fellépés időpontjánál három-négy évvel korábban hívnak meg szólistákat, együtteseket, karmestereket.

■ *Ki biztosítja a CAFe anyagi hátterét?*

– A fesztivál a Fővárosé, de a kormányzat is igen komoly rész vállal az események anyagi támogatásából. Amikor a vezetés új felállása kialakult, ez a megosztás vált természetessé: a fővárosi támogatást a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ hozza be a rendszerbe, de ugyanez az intézmény állami támogatást is kap. A Műpa fő szervezőként csak állami támogatásban részesül, és ugyanez a helyzet a Nemzeti Turisztikai

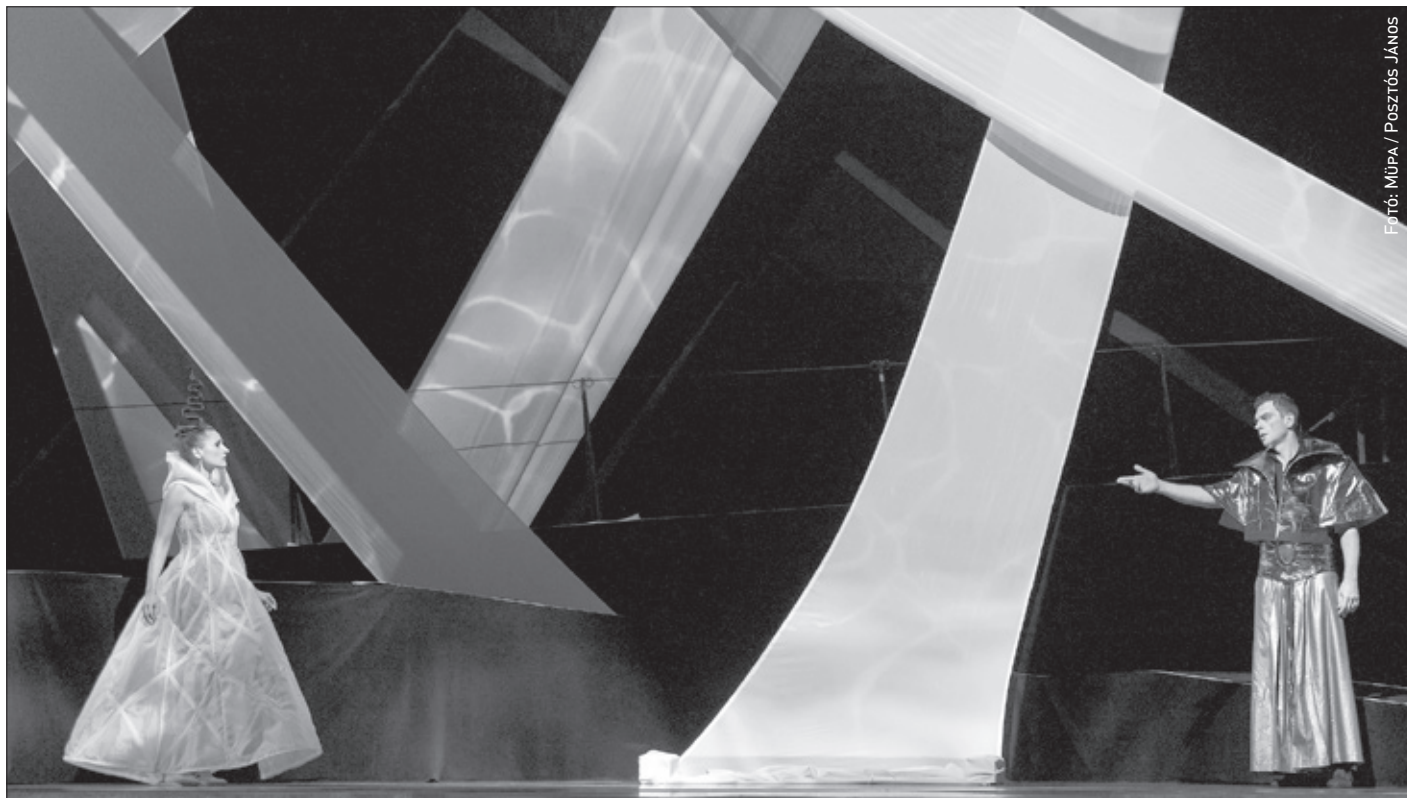
Ügynökséggel kapcsolatban is. Korábban szó esett a külföldiek megcélzásáról: nos, a Nemzeti Turisztikai Ügynökség azért vesz részt ebben a munkában, mert nagyon jelentős feladat, hogy a CAFe Budapest lehetséges közönségén belül elérjük azokat a célcsoportokat, amelyeket szeretnénk üdvözölni az eseményeken, sőt ne csak elérjük, hanem tudatosítsuk is bennük, hogy Budapesten létrejött a térség legnagyobb kortárs ösztönművészeti fesztiválja. Persze van nagyobb kortárs zenei fesztivál a közelben, például a Wien Modern – de jelentősebb kortárs ösztönművészeti fesztivált a miénken kívül ebben a régióban nemigen találunk. Mindez azért öröndetes, mert a CAFe Budapest aktivizálja Budapest szellemi életét – ne feledjük, a külföldi fellépők mellett a hazaiak száma is igen jelentős –, és ahogy jeleztem, a fesztivál visszakacsint a száz évvel ezelőtti, 20. század eleji korszakra, amikor Budapest a must see kategóriába tartozott – el kellett jönni ide, ezt a várost és a kulturális életét nem lehetett kihagyni, mert Európa hat legfontosabb városának egyikéről volt szó.

■ *Milyen a komolyzene szerepe a CAFe Budapest műsorkínálatában?*

– A komolyzene továbbra is igen fontos része a koncepciónak, ám mivel a CAFe Budapest integratív fesztivál lett, az arányok módosultak. Azzal összefüggésben, hogy visszatekintünk a 20. század elejére, a CAFe Budapestnek állandó fókuszává vált Bartók munkássága, sőt maga a teljes, tággan értelmezett Bartók-jelenség. A kortárs zene kapcsán is azt a szemléletet szeretnénk magunkáénak tudni, amelyet ő képviselt.

■ *Tegyük hozzá: ez egy jellegzetesen integratív szemlélet volt, európai értelemben is (gondoljunk csak „a népek testvérré válásának” Bartók számára oly fontos eszméjére), de persze a folklórnak a modern műzenébe való integrálását is említhetjük ebben az összefüggésben...*

– Ennek próbáljuk újra és újra kitalálni és közvetíteni a mai megfejtését. Az a célunk, hogy Bartók ne valamiféle „köztéri szobor” legyen – aki mellett elmennek, esetleg tudják is, ki az illető, de nincs vele személyes kapcsolata a közönségnek –, hanem sokkal inkább szellemi partner. Ez a fesztivál próbál Bartókhoz és műveihez úgy közeledni, hogy az egy mai fiatal számára is érthető, átélhető és vonzó lehessen. Fontos, hogy a közönség megértse Bartók szándékát. Ne csak az történjék, ami már régóta történik, ne csak azt mondogassuk unos-untalan,

Fotó: MÜPA / POSZTÓS JÁNOS

A Kékszakállú herceg vára – Szántó Andrea és Bretz Gábor

hogy „hidd el, ez az életmű fontos, hidd el, neked szól és a tiéd”. Ez kevés. Nem véletlen, hogy a nagy fesztiválon belüli kis fesztiválként létrehoztuk a Budapest Ritmo fesztivált. Ez a világzene fesztiválja – márpedig a világzenészek Bartókot tartják elődjüknek, az első világzenészeknek.

■ *Hát igen, ha jól meggondoljuk, sok olyan Bartók-mű van, amelyben eredeti folklór keveredik saját invencióval, és néha egy művön belül is keverednek egymással a különböző népektől származó eredeti folklóranyagok. A világzenében is hasonló történik.*

– Bartóknál is, és a világzenében is jelen van az a szemlélet, amely szerint autentikus gyűjtések egy bizonyos transzformáció után, műzenei alkotásokban a világ számára is elérhetővé válhatnak, eljutva hangversenytermekbe, rádióműsorokba, lemezekre kerülve. A Budapest Ritmo egy nagy hiátust is felszámol, hiszen Közép-Európának mindeddig nem volt saját, jelentős világzenei fesztiválja. Tavaly nagy sikerrel szerveztük meg itt, Budapesten, a CAFe Budapest keretében, a Hangvetővel közösen a WOMEX-et, a világzenei Expót. Valójában tavaly csak arról döntöttünk, hogy most már minél hamarabb megszervezzünk egy jelentős, közép-európai világzenei fesztivált, ezt megelőzően azonban már évek

óta dédelgettük ezt a tervet. A tavalyi siker adta meg az ideji induláshoz a végső lökést.

■ *Visszatérve Bartókhöz: az idei CAFe Budapest egyik legfontosabb produkciója volt A kékszakállú herceg várának Müpa-beli előadása, amelyet Kocsis Zoltán vezényelt és Te rendeztél.*

– Régi vágyunk volt, hogy Kocsis Zoltánnal létrehozunk egy közös Kékszakállút, s ez most A csodálatos mandarinnal együtt sikerült – utóbbit a Pécsi Balettel és Vincze Balázssal együtt valósítottuk meg. A Kékszakállút ugyan annak idején az Operaházban mutatták be, de a mű mindig is feszegette az operai előadásmód kereteit – a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben azonban úgy érezhettük, mintha ide lett volna kitalálva. Érdekes kihívás volt tehát itt megrendezni: azt kellett elérnünk, hogy a néző–hallgató is úgy érezze, hogy a műnek ez a helyszín, ez a feltételrendszer a természetes közege. Tudjuk, hogy a darab eredeti műfajmegjelölése szerint misztériumjáték. Számomra az is marad: az emberi kapcsolat misztériuma. Az út, amelynek során a nő a képzeleten és a férfi agyán, érzékein, idegrendszerén keresztül próbál a szívéig eljutni. Ennek stációi a műben felnyíló, nevezetes ajtók. Nagy élmény volt a művet megrendezni, főleg Kocsis Zoltánnal együttműködve, de ugyanilyen elismertéssel említhetem a két kiváló szereplőt,

Bretz Gábort és Szántó Andreát is, akik nagyszerű gazdái a két szerepnek, és tökéletesen megértették a szándékaimat. Csodálatos volt, ahogyan a Nemzeti Filharmonikusok együttese megszólaltatta az Ötödik ajtó nagy C-dúr fortissimóját, különösen azért, mert a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem ehhez a zengéshez méltó teret is kínál. A produkció tovább él, novemberben például máris Sanghaj közönsége láthatja, a legnagyobb ázsiai művészeti fesztiválon, ahol ezúttal Magyarország kerül az események fókuszába. Másutt is érdeklődnek a produkció iránt, Vilniustól Ravennáig. *(A beszélgetés nem egészen két héttel Kocsis Zoltán halála előtt zajlott. Az interjú hanganyagának felvétele után Káel Csaba Sanghajban járt a Kékszakállú-produkcióval. Hazatérve, az interjú írott szövegének jóváhagyásakor elmondta, hogy Kocsis Zoltán szíve Budapesten éppen akkor állt meg, amikor Sanghajban a Kékszakállúval egy estén előadott Csodálatos mandarin véget ért. Kocsis Zoltán számára a CAFe Budapest két Bartók-egyfelvonásosa volt az utolsó Müpa-beli szereplés, egyben az utolsó előtti nyilvános fellépés.)*

■ *A CAFe Budapest egyik fontos jellegzetesége, hogy a főváros számtalan pontján, rendkívül sok és sokféle helyszínen zajlik. Milyen szerepet tölt be e helyszínek között a Müpa? Erről annál is inkább érdemes be-*

szélni, mert modernsége, közvetlensége ellenére maga az épület képvisel bizonyosfajta eleganciát, ugyanakkor a fesztivál napjaiban ott áll előtte a CAFé sátor, amely alapvetően másfajta, fesztelen atmoszférát teremt meg az odalátogatók számára.

– Érdekes ez a kérdés, mert a nonkonformizmus a maga összes vonzó hozama ellenére tönkre is tett valamit, amit még a 19. századból örököltünk, s ez nem más, mint a szépség ethosza, a megjelenésünk fontossága és igényessége. Régen természetes volt, hogy egy művészeti eseményre szépen, elegánsan felöltözünk. Ma már ez nincs feltétlenül így, s ebből a Müpa helyszínei a maguk igényességével valamit visszaadhatnak. Bizonyos műfajoknak kétségkívül jobban áll egy sátor hangulata, mások pedig inkább a kőépület eleganciáját és zárt terét vonzzák. A Müpa épülete és a CAFé sátor egymás mellett élése a fesztivál idején azt jelzi, hogy létezhet kétféle igényesség, a minőség előtti kétféle tiszteletadás, de egyik sem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a megjelenésünk színvonalával mindkettőt megtiszteljük.

■ A CAFé sátor alapvetően a világzenei eseményeknek adott otthont, a Müpa épületében pedig több nagy érdeklődésre számot tartó, nagyszabású esemény került sorra, közülük egy volt Penderecki *Jeruzsálem hét kapuja* című művének előadása, a szerző vezényletével.

– Nagyon szép ív feszül ki a kétféle zenei világ között. Both Miklós elhozott ide olyan ukrán adatközlőket, akiket korábban sohasem láthattunk-hallhattunk, s akik maguk sem jártak korábban olyan palotában, mint a Müpa. Itt pedig, ugyanúgy, mint Bartók idejében, a lelkük legbensőbb titkairól vallottak a népművészetükön ke-

resztül. Ugyanakkor a másik véglet a régió egyik legjelentősebb zeneszerzője, a nyolcvanhárom éves Penderecki, aki rendkívüli módon élvezte, hogy a Jeruzsálem fennállásának háromszedik évfordulójára megrendelt műve itt szólal meg. Minden évben van a CAFé Budapestnek egy rezidens zeneszerzője, ez alkalommal ő volt az. Hatalmas hangszerpark, rendkívüli hanghatások, beleértve a hatalmas, hangolt csövekből álló ütőhangszert, a tubafont – ez a *Jeruzsálem hét kapuja*, amelyhez, akárcsak a *Kékszakállúhoz*, speciális és ideális teret kínál a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterme.

■ Gondolom, a CAFé Budapest programjai közül különösen közel áll a szívedhez a *Kékszakállú*, hiszen az a saját rendezésed, mégis arra kérlek, említs ezen kívül még néhány olyan eseményt, amelyet izgalmasnak, sikeresnek és a fesztiválra jellemzőnek tartasz.

– Számomra maga a teljes CAFé Budapest élvez prioritást. A saját rendezésem kivételes és némiképp rendhagyó alkalom volt, hiszen amikor elkezdtem dolgozni a Budapesti Tavasz Fesztivál és a CAFé Budapest létrehozó operatív testület élén, megfogadtam, hogy amíg ezt a munkát végzem, nem fogok rendezni ezeken a fesztiválokon, egyszerűen azért nem, mert mindkettő, a fesztiválszervezés is és a rendezés is olyan sok energiát igényel, hogy a gyakorlatban nem lehet egyszerre vállalni a kettőt. Most azonban a *Kékszakállú* kikényszerítette, hogy megszegjem ezt a fogadalmamat: egyszerűen muszáj volt megrendeznem, mert olyan sok halmaz közös részterületét képezte, hogy nem lehetett eltekinteni tőle. De természetesen számos olyan produkciót tudok említeni, amely kifejezi azt a gondola-

tot, amely köré a fesztivál egészének koncepcióját felépítettük. Itt van például az „kortársítás” relativitása: nemcsak az kortárs művészet, amit a ma kínál, az is kortársunk, ami tegnap keletkezett, sőt olykor az is, amit tegnapelőtt. Christopher Marlowe *II. Edwardja* nagyon jól sikerült színházi előadás volt, Alföldi Róbert rendezte, és Marlowe drámája és a benne rejlő aktualitás, az embernek a hatalomhoz és a hatalomnak az ember életéhez való kapcsolódása a művet és az előadást abszolút kortársi élménnyé avatta. De említhetem 1956-ot is, amely a hatvanéves évforduló aktualitásának köszönhetően szintén a fesztivál fókuszába került. Kérdés volt számunkra, hogyan tudjuk megközelíteni a mai ember gondolatvilágával ezt a történelmi eseményt. Kiderült, hogy mindenkinek megvannak a saját személyes élményei, családi katarzisa és tragédiái ötvenhatal kapcsolatban, s a fesztivál számos eseményének sikerült is ezt érzékletessé tennie: a mindennapok ötvenhatját, amely ugyanakkor nem nélkülözte a pátoszt. A CAFé Budapest műsorán bemutatott négy kortárs opera közül kettő, Rautavaara (*A bányá*) és Varga Judit műve (*Szerelem*) ötvenhathoz kapcsolódik. Emellett a Müpa közönsége két új Tihanyi-operát (*Fehér rózsá; Vörös izzás*) is láthatott-hallhatott. Fontos volt az a magyar világzenei showcase, amely érzékeltette, hogy Bartóknak milyen a viszonya a mai nép- és világzenehez. Örültünk, hogy bemutathattunk friss külföldi műveket: ilyen volt a Familie Flöz vendégjátékán megismert darab, az *Infinita*, a Cloud Theatre produkciója vagy a *Kortársunk*, Shakespeare projekt keretében az itáliai Teatro Potlach bemutatkozása (*Shakespeare's Island*).

Csengery Kristóf

A Rádiózenekar 1956-os turnéja

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara 2016. október 17. és október 28. között Nyugat-európai turnét bonyolított le az 1956-os emlékévi keretében. A hangversenykörút öt állomást érintett: a muzikusok Berlin, Zürich, Genf, Brüsszel és Bécs közönsége előtt játszottak. A műsoron az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeihez hozzánőtt és ilyenformán az őszi események szimbólumává vált Beethoven-mű, az *Egmont-nyitány* mellett Liszt Ferenc *A-dúr zongoraversenye*, *Les préludes* című szimfonikus költeménye és Kodály Zoltán *Galántai táncok* című alkotása szólalt meg. Egyetlen alkalommal, Brüsszelben a zenekar az *Egmont-nyitány* mellett Balassa Sándor *301-es parcella* című szimfonikus alkotását (azt a művet, amelyet évadnyitó koncertjén a Müpában is előadott) és Brahms *I. szimfóniáját* játszottta el. A turnéra Vásáry Tamás személyében olyan karmester utazott a zenekarral, aki 1956-os emigránsként maga is életének és pályafutásának jelentős fordulópontjaként tekinthet a magyar forradalomra. A Liszt-zongoraverseny szólóit is ő tolmácsolta. Az öt hangverseny közül négyet Vásáry Tamás vezényelt, a brüsszeli koncerten azonban – csakúgy, mint a budapesti évadnyitón – Kovács János állt a karmesteri pulpituson. Az események az 1956-os Emlékbizottság által szervezett, nagyszabású külföldi eseménysor részeként valósultak meg. A projekt zenei részében a Rádiózenekaron kívül szerepet kapott még a Muzsikás együttes, a Pannon és a Nemzeti Filharmonikusok, Szalonna és bandája, az Óbudai Danubia Zenekar, valamint Ránki Dezső és Klukon Edit.

A bőség zavara – a bőség boldogsága

Zenekari körkép

A szimfonikus zenekarok 2016-17-es évada annyi izgalmat rejt magában, hogy aki igazán követni szeretné a hangversenyek és koncertek világát, az szinte lehetetlen küldetést vállal magára. És ez korántsem jelent rosszat! A minőségi – és nem csekély mennyiségű – munka azt mutatja, hogy minden nehézség ellenére a zenekarok fáradhatatlanul, időt és energiát nem kímélve, folytonos megújulással állnak helyt mind a hazai, mind a nemzetközi terepen. Körképünkben – a teljesség igénye nélkül – több együttest arról kérdeztünk, mit hallhatunk és láthatunk tőlük ebben az évben, és mi az, ami nehézségként felmerül a zenekarok életében.

Horváth Gábor – Gödöllői Szimfonikus Zenekar

A 2017-es évadunk a szokásos Gödöllői Fesztivállal kezdődött, ahol lassan hagyománnyá válik, hogy az eseményt a zenekar nyitja meg egy koncerttel. Idén Carl Orff Carmina Burana-ja szólalt meg a Gödöllői Királyi Kastélyban vendégkórusok és vendégművészek részvételével. Októberben az első bérletes koncertünk egy Liszt-Bartók est volt Kovács János vezényletével, ahol zenekarunk a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzene szakos hallgatóival lépett fel; ők csodálatos, autentikus hangzást adtak a koncertnek. Második bérletes koncertünkön, melynek az *Ismert és ismeretlen* mesterművek volt a címe, Beethoven III. Leonóra nyitánya, egy magyarországi ősbemutató keretében Grandjany Szimfonikus költeménye hárfára és kürtre (Polónyi Ágnes hárfán, Kaczári István kürtön működött közre), valamint Mendelssohn IV. „Olasz szimfóniája” hangzott el.

Ötven éve alakult Gödöllő városa, zenekarunk pedig idén ünnepli 35. születésnapját, így nem egy apropója lesz a 2016. december 4-én megrendezésre kerülő jubileumi koncertünknek, ahol neves szólistákkal (Fodor Beatrix, Megyesi Schwartz Júlia, Horváth István, Cser Kriszta) és régi együttműködő partnerünkkel, a kiegészített Vass Lajos Kamarakórusral Beethoven IX. szimfóniáját játsszuk el.

Sok éves hagyományra tekint vissza Újévi koncertünk is, január 7-8-án olyan zene-műveket szólaltatunk meg, mint a Star Wars film zenéje vagy Ravel Bolerója, ilyenkor tehát a népszerűbb darabokat hallhatja tőlünk a közönség a Talamba Ütőegyüttes közreműködésével.

Az állatok farsangjával februárban nyolc kis koncert keretében járjuk be Gödöllő

Horváth Gábor

vonzáskörzetét, Isaszegtől Szadán át Veres-egyházig, hogy az ottani gyerekek is részesüljenek a zene örömeiben, hol iskolákba, hol művelődési házakba megyünk, és ez mindig nagyon nagy élmény, mert óriási szeretettel várják zenekarunk rendhagyó énekóráit.

2017. február 25-én, a harmadik bérletes koncertünkön Jávorkai Ádám szólista közreműködésével Dvořák h-moll gordonkaversenyét játsszuk, Rimszkij-Korszakov Seherzádéja pedig Juniki Spartakus hegedűjátékával hangzik el. Utolsó bérletes koncertünket a nagyhét közeledtével március 25-én hallhatja a közönség, amit Bali János dirigál majd, és az ANS kórus közreműködésével Bach János passiója lesz műsoron.

Áprilisban egyik zenekari tagunk, Sági Viktor (tuba) diplomakoncertjén fogunk játszani a Zeneakadémián, és szintén ebben a hónapban az ifjúsági koncertsorozatunk (Zenei utazás) keretében magyarázom gim-

nazista fiataloknak Mendelssohn Olasz szimfóniáját egy sokrétű, vetítéssel, mondhatni virtuális utazással egybekötött rendhagyó zeneóra keretében.

Májusban Brandys-be, Gödöllő Prágához közel eső testvérvárosába utazunk, ahova egy-két évente elmegyünk koncertezni, és ebben az évben Rossini, Mozart és Mendelssohn remekműveit visszük magunkkal a cseh kisvárosba. Az Olasz-szimfóniát ebben az évben többször is játsszuk, és izgalmas kihívásnak éljük meg azt, hogy több helyszínen tesztelhetjük a darabot.

Minden év júniusában részt veszünk a Koronázási hétvégén, Gödöllőn, ahogy ebben az évben is. Június 9-én Fodor Beatrix, Simon Krisztina, Balczó Péter, Jekl László és a Baptista Központi Énekkar közreműködésével Liszt Koronázási miséjét adjuk elő. A jövő évadot szeptemberben ismét az Őszi fesztivállal kezdjük Gödöllőn, ahol Verdi Requiemjét tűztük műsorra, és az előadás különlegessége, hogy a Nemzeti Énekkarral lépünk majd fel.

2017-ben ünneplik világszerte a reformáció ötszázadik évfordulóját, amibe Gödöllő is bekapcsolódik, és valahol a wittenbergi kapura kitűzött pontok évfordulójának környékén Mendelssohn Reformáció szimfóniájának utolsó tétele, az Erős vár a mi Istenünk, valamint két zsoltár egészen biztosan elhangzik majd előadásunkban a Gödöllői Művészetek Házában és a pozsonyi úti református templomban.

2017. december 16-án a Gödöllői Királyi Kastélyban Kodály-koncertet tartunk, amelyre a Nyíregyházi Cantemus Vegyeskört nyertük meg, ahol többek között a Budavári Te Deum és a Fölszállott a páva is a koncert részét képezi majd.

Zenekarunk életében a fenntartást illetően jelentős változás nem történt, amit kapunk az önkormányzattól, azt magyra értékeljük,

hiszen a város elkötelezett zenekarunkkal kapcsolatban, amiért hálásak vagyunk. Pályázataink szerencsére többnyire sikeresek, de természetesen mi is, mint a hazai szimfonikus zenekarok többsége, szerény költésgetéssel dolgozunk.

Kiss Barna – Savaria Szimfonikus Zenekar

A Savaria Szimfonikus Zenekar az eddigi hagyományainak megfelelően állította össze négy bérletét, de természetesen ezeken kívül is jelentős feladatok várnak ránk, hiszen az együttesnek teljesítenie kell a törvényileg elvárt koncertszámot, ami nem alacsony. Célunk azonban a mennyiségi mellett minőségi munkát végezni, ezért sokszínű, igényes koncertprogramjainkra igyekszünk olyan karmestereket szólístákat meghívni, akik unikálisak Magyarországon.

Kiss Barna

Ilyen volt az októberi *Vendégeink a Koncertestvérek* koncertünk is a *Szimfónia bérlet* keretében, ahol az előadás egyik különlegessége az volt, hogy míg a koncert első részét Stephan Koncz dirigálta, addig Christoph Koncz közreműködött hegedűn, majd amikor Christoph Koncz vezényelt, akkor Stephan Koncz volt a szólista. Ez a program azt a hagyományunkat erősíti, mely szerint olyan művészeket mutatunk be közönségünknek, akik hangszeres művészként dirigitálnak is.

A *Szimfónia bérlet* tavaszi alkalmain a Filharmónia és a MÁV Szimfonikusok is szerepelnek nálunk vendégként.

Idei koncertrendünkben, amely hagyományosan Mozarttól napjainkig idézi meg a klasszikus zene remekait, az évfordulók is hangsúlyos szerepet kapnak. 2016 Bartók éve volt, és ennek záró akkordjaként Fülei Balázs zongorista közreműködésével és Madaras Gergely vezényletével tűztük műsorra a II. zongoraversenyt, a Két képet és A csodálatos mandarint. A kortárs zenéhez való kötődésünk jegyében ugyanezen a koncerten hallhatja közönségünk, a szombathelyi származású Rózsa Pál Duna szimfóniájának ősbemutatóját.

Szombathely város védőszentje Szent Márton, aki 1700 évvel ezelőtt született, és a hozzá kötődő eszmények, mint segítségnyújtás, összefogás, vagyis a közösségteremtő erő prioritása adta a 2016. szeptemberében megvalósuló (félíg-meddig edukációs) projektünk alapját. A „Zene Világnapja” alkalmából megrendezett hangversenyen a Szombathelyi Művészeti Szakközépiskola növendékei együtt zenéltek a szimfonikus zenekarral, reményeink szerint a Vásáry Tamás által dirigált koncert a közönségsiker mellett komoly impulzust, meghatározó élményt nyújtott a fiataloknak.

Kiemelten fontos számunkra a kamarazene, ami attól is különleges műfaj, hogy egészen intim közeget tud teremteni. Ez edukációs téren is sokat nyújthat, talán többet is, mint egy nagy szimfonikus zenekar, mi sem bizonyítja ezt jobban annál, minthogy Kamarazene bérletünk lassan öt éve vizsgáló látogatója a Kőszegi gimnázium. Ugyanebben a sorozatban lesznek vendégeink Csillagh Katalin és Györi Noémi fuvolisták, illetve Demeniv Mihály a „Virtuózok” televíziós tehetségkutató műsor harmonikán játszó felfedezettje, és a Dodecachordon gitárduó, vagyis a Notis Georgiu és Márku Zsuzsanna házaspár.

Folytatódik saját fejlesztésű ifjúsági sorozatunk, a Zenemanó bérlet óvodások és kisiskolások számára. A négyszer négy előadás teljes teltházzal megy, de történt már olyan is, hogy a közönség igényelte az ismétlődő előadásokat. Idén átalakítottuk a az elmúlt négy év sémáját (zene-szöveg-narrátor), mert bár az óvodás-kisiskolás korosztály három-négy évente kicserélődhet, de a pedagógus marad, és számára is kínálnunk kell valami újat ahhoz, hogy fontosnak érezze a zenei nevelés ügyét. A korábbi laza szerkesztési elveket kissé megreguláztuk: minden előadás „quasi” programzene. A Savaria Rézfúvós Quintett művészei a sorozat első előadásán a rézfúvós hangszerek bemutatása mellett egy kis zenetörténeti áttekintést is nyújtottak, a második hangverseny programja a Karácsony jegyében született. A zenekar zenészei nemcsak muzsikusként, hanem színészként is jelen lesznek a „Hogyan tegyük vidámmá Boróka királykisasszonyt” című zenés mesejáték előadásain, míg a záró produkció Prokofjev: Péter és a farkas című művének bábszínházi előadása lesz. Úgy tűnik, jó úton járunk, hiszen érdemes idézni egy pedagógus véleményét, amelyet az első előadás után juttatott el hozzánk: „Köszönöm a nagyszerű, minden pillanatot tartalmasan kitöltő, pedagógiailag is magas szintű „manófoglalkozást”! A hu-

mor, a játék, a komoly és könnyűzene harmonikus összefonódása maradandó élményt-tudást adott növendékeimnek!”

Az egyik legsikeresebb rendezvényünk a bérleten kívüli Hollywood Movie Music Classic koncertünk a Bartók teremben, amelyen filmzenéket játszunk vetítéssel kísérve, és amin a fiatalok is örömmel vesznek részt. A Szilveszteri koncertünkre is jellemző, hogy az általában ötven éves kor feletti hallgatóság felfrissül, mivel erre gyakran családok váltanak jegyet. Terveink között szerepel az, hogy az ifjúságot jobban megmozgató bérleteket vezessünk be, de ehhez azt is figyelembe kell vennünk, hogy sokan a fiatalok közül péntektől vasárnapig nem koncertteremben tervezik eltölteni a szabadidejüket, az egyetemisták közül hétvégén pedig a többség hazautazik. Madaras Gergely vezetőkaromsterrel azt tűztük ki célul a következő szezonra, hogy ismételőkoncertekkel is igyekszünk a közönségünket bővíteni, hiszen a Bartók Terem befogadóképessége amúgy sem óriási, a nagybérleteink pedig teltházak, tehát szinte indokolttá válik a koncert-duplázás, és emellett a társművészetekkel is felvennénk a kapcsolatot.

A kultúra általunk művelt szegmensének finanszírozása messze van az ideálistól, bár jelen állapotban még nem panaszkodnék. Másfél éve vettem át a *kormánykerek*et, és úgy tűnik, léteznek olyan mechanizmusok, amelyek alapján működtethető az intézmény. A fenntartó várossal jó a kapcsolatunk, a Bartók terem színpadának felújítása megtörtént, és a zenekar végre – hosszú idő után – új rend ruhát is kapott. Rajta vagyunk a hangszerpark fejlesztésén is. A fizetési oldal sajnálatos módon azonban siralmas, de a (vidéki) szimfonikus zenekaroknál ez szinte általános. Ha belegondolunk, egy zenész döntő többségében, már hat-nyolc éves korában eldönti, hogy erre a pályára áll, aztán legalább tizenöt éven keresztül szakképzésben részesül, egyetemista lesz, és utána bekerül egy zenekarba. Ez egy vidéki zenekar esetében – közalkalmazotti bérezés esetén – 130 000 forint bruttó kezdőbérrel jár, és bár a közalkalmazotti lét némi munkajogi biztonságot is jelent, azért ez nagyon alacsony összeg. Mindent megteszek azért, hogy ezen sikerüljön változtatni, de tény, hogy ha van egy nyolcvan fős együttes, amelynek a munkája iránt úgy négyszázötven ember érdeklődik rendszeresen, akkor nehéz elmozdulni a jelen helyzetből. Ezért is szükséges a közönség bővítése. Előnyös lenne kormányzati szinten egy bázis megteremtése, amelyről évek óta

folytak az egyeztetések, és bár a közzsféra különböző területein szinte mindenhol kidolgozásra került az életpályamodell, a művész társadalomban ez még mindig nem készült el. A don quijote-i szélmalomharc felszámolásához szükség lenne mind kormányzati, mind fenntartói szinten egy markánsabb szerepvállalásra.

Külföldi vendégzereplésekkel is igyekszünk zenekarunk lehetőségeit javítani. A különböző, többségében európai fellépések sorából ki kell emelni az Ausztriához fűződő élő és rendszeres kapcsolatunkat: évente tíz-tizenegy koncertet adunk a szomszédos országban, illetve a Grazi Művészeti Egyetem karmesterképző tanszakával alakítottunk ki hosszútávú együttműködést: immár elmondható, hogy az Egyetem rezidens zenekara vagyunk. A Bartók Teremben megtartott karmesterkurzusok során a jövő karmesterei alkalmat kapnak arra, hogy egy szimfonikus zenekart irányítsanak. Nem CD-lemezre, vagy korrepetitorok által zongorázott zenei anyagra vezényelnek, hanem élőben, valódi és általuk befolyásolt körülmények között próbálhatják ki magukat.

Szklénár Ferenc – Duna Szimfonikus Zenekar

Számunkra mindig az egyik legizgalmasabb kihívás az, hogy időről időre frissüljön a repertoárunk, és minél érdekesebb darabokat játszassunk. Harminc éve koptatom a zenekar padjait, de még sosem játszottam Glazunov Koncertkeringőjét. Horváth Gábor, vendégkarmesterünk az őszi bérlet-sorozat novemberi alkalmára izgalmas összeállítással jelentkezik, az említett keringőn kívül műsorra kerül Massenet Festői jelenetek szvitje, Saint-Saëns Hercules ifjúsága és Wagner Siegfried Idillje is.

Filozófiánk egyik alappillére, hogy az ismert klasszikusok mellé mindig kerüljön valami kuriózum is, akár kortárs zenemű, így a decemberi bérletes koncertünkön, amelyet Hámosi Máté dirigál, Kovács Zoltán (erre az alkalomra egy kicsit átdolgozott) Adagiettoja, Reinecke Hárfaversenye és Schumann 3. (Esz-dúr) szimfóniája fog elhangozni. Saját szervezésű koncertjeink ars poeticájának részét képezi, hogy lehetőséget adjunk a jövő tehetségeinek, így ezen a koncerten a Fischer Annie ösztöndíjas Farkas Mirát hallhatja a közönség hárfán. Így került a repertoárunkba Edward Elgar zenéje, amiért megkaptuk az Elgar-díjat is. Magyarországon tapasztalataim szerint inkább német zenét játszunk, és kevesebb franciát vagy angolt. Amikor a díjat meg-

Szklénár Ferenc

kaptuk, a sajtó visszafogottan reagált a hírré, de amikor egy rádiós hirdetésbe bekerültünk Elgar Enigma-variációival, jobban bekerült a díj, és Elgar neve is a köztudatba. Az ünnepek alatt szinte végig dolgozni fogunk, a Budapest Gálakoncerten is jelen leszünk. Ez az esemény széles zenei körképet ad a Magyarországra jövő külföldieknek, ahol a szórakoztatás mellett értéket közvetíthetünk, cigányzenei blokkunkban is a legjobb zenészeket vonultatjuk fel.

A Duna palota ideális helyszíne a Családi matiné előadásainak, a háromszáz fős tér kellemes és barátságos. A közel egyórás időintervallum szinte minden korosztálynak megfelelő, és igyekeztünk olyan tematikákra felfűzni sorozatainkat, amelyek szélesebb körben szólíthatják meg a fiatalokat is. A sorozat Zenélő földgömb című része világszerte utazást tesz a zenében, a *Táncra magyar!* pedig szintén nemzetközi körképet mutat Brahmstól Erkelen át Csajkovszkijig, a legkülönfélébb táncos darabokkal. A *Zenélő földgömb* egyben utazó program is lesz,

és a Filharmóniával közösen bejárjuk a Pest környéki megyéket.

A Duna palota abban is fantasztikus – a már jól bejáratott együttműködéseknek köszönhetően –, hogy az V. kerület diákjai folyamatosan vendégeink a Filharmóniával közösen rendezett ifjúsági koncertjeinken. Úgy vélem, az az igazi nevelő eszköz, ha a gyerekekben gyökeret ver az igény arra, hogy egy jó zenedarabért, egy előadásért nekik is tenniük kell, el kell menniük egy koncertterembe ahhoz, hogy igazi élményben legyen részük. Reméljük, hogy ez visszacsatolódik, és a következő generáció is energiát fektet majd a zenei élmények megkeresésébe.

A Tavaszi bérletünk másik nagy csúcspontja januárban Beethoven 5. (Esz-dúr) zongoraversenye és 6. (F-dúr) szimfóniája lesz, a magyar zenei élet egyik legnagyobb alakjának, Medveczky Ádámnak vezényletével, a zongoránál pedig a fiatal tehetséggel, Füleli Balázssal.

A műsorszerkesztés másik fontos komponensét tematikus koncertjeink adják, Skócia bővületében címmel izgalmas koncertet hallhatnak a nézők. Elhangzik N.Gade Ossián visszhangjai nyitánya, Bruch Skót fantáziája és Mendelssohn „Skót” szimfóniája Deák András dirigálásával.

Bérletes előadásainkban komoly részt kap azoknak a magyar művészeknek a bemutatása, akik olyan eredményeket értek el külföldön, amikre méltán büszkék lehetünk. 2017 márciusában a Tavaszi bérletünk harmadik alkalmán Tarkóvi Gábor, a Berliini Filharmonikusok trombitása fog játszani, a dirigens pedig Dénes István lesz, aki szintén nagy karriert futott be Németországban.

Májusban a Svájcban élő Stuller Gyula hegedűn, és lánya, Stuller Júlia csellón közreműködik *A kései Brahms* címmel meghirdetett koncertünkön.

Szklénár Ferenc és a Duna Szimfonikusok fúvós szekciója

A májusban lezáruló évad után a nemzetközi karmester kurzusok következnek, ahol fiatal, magyar és külföldi karmesterek kapnak lehetőséget arra, hogy egy élő szövet, a zenekar részeként próbálhassák ki magukat.

Ha nem lenne ilyen szerény a költségvetésünk, akkor biztosan jelentősebb részt vállalnánk jótékonyági eseményeken is. Idén a II. kerületi Törös Alapítvány koncertjén játszott zenekarunk, és mindannyiunk számára felemelő élmény volt egy nemes célért összeállni. Sajnos, amíg ott tartunk, hogy a tiszteletdíjunkt alacsony, és bizonyos darabokhoz nincsen öt trombitánk, hanem csak kettő, addig abból kell kisakkoznunk a programunkat, ami rendelkezésünkre áll, úgy, hogy az korántse tűnjön szegényesnek. Zenekarunk alapfilozófiája az, hogy ne csak a közönség, hanem a muzikusok is élvezék a játékot, ami mindenki részéről szünni nem akaró pörgést, állandó gyakorlat és folyamatos megújulást kíván.

Lendvai György – MÁV Szimfonikus Zenekar

Ez év szeptemberében a világ egyik legnagyobb karmester tanárának, Jorma Panulának a vezetésével karmester kurzust rendeztünk, amelynek záró koncertje a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében volt. Az egyhetes kurzusra a világ hét országából (Norvégjától Taiwanig) tizenegy fiatal karmester érkezett, a mester és asszisztense a beküldött videók alapján szűrte meg a résztvevőket. A kurzust a zenei nevelés egyik legjobb formájának tartjuk, ami egyben kiváló kapcsolatteremtési lehetőség is. Panula külön kiemelte, hogy ritka az a zenekar, amely ennyire pontosan végzi el a dirigensek utasításait, aminek köszönhetően a hibák is könnyebben észrevehetőek, és ezáltal korrigálhatóak.

A Zeneakadémián szeptemberben koncertztünk Ingrid Fuzjko Hemminggel, aki Japánban szinte nemzeti hős, mert bár számos betegséggel küzdött meg életében, aminek következtében egyik fülére nem hall, mégis csodálatosan zongorázik. A koncerten Schubert, Rachmaninov, Liszt és Chopin darbjait hallhatta a közönség. Kiemelt feladatnak tartjuk a kórusmozgalmat támogatását is, így a Zenei Világnap tiszteletére a sárbogárdi Huszics Vendel Kórusral adtunk koncertet a Ferencvárosban.

Októberben Baján voltunk, és a Városi Színházteremben Giuseppe Verdi Traviatáját játszottuk Kocsár Balázs vezényletével. Ezzel részben az ötvenes évek Gördülő

Opera elnevezésű országjáró hangverseny tradícióját idézte fel a Máv Szimfonikusok. Amíg a zenekarunk egyik fele Baján volt, addig a másik fele a Virtuózok tehetségkutató gálaműsorában lépett fel október 15-én a Sportsarnokban.

Ősszel zenekarunk a Németországban élő, és jelenleg a Wiesbadeni Operaház főigazgatójaként tevékenykedő Hamar Zsolttal is koncertezett, akivel nagyon jó volt együtt játszani, ráadásul olyan izgalmas darabok hangzottak el, mint Vidovszky László Romantikus olvasmányok, Bruch G-moll hegedűverseny és Dohnányi 2. (E-dúr) szimfóniája.

Négy önkormányzattal van hosszú távú közszolgálati szerződésünk, és részt veszünk a kerületek zenei nevelésében; az október 23-i ünnepségek kapcsán három kerületben is játszottuk az Egmont-nyitányt és az Eroica-szimfóniát. A Józsefvárosban rendezett koncertünk, mivel a forradalom nagy része ide kötődött, nagyon nagy élmény volt, sok veterán jött el az Olasz Intézetbe. Új, négyrészes koncertsorozatot is indítottunk Zongorabérlet címmel, amelyen olyan kiváló előadók szólalnak meg, mint Jevgenyij Mihalkov (aki megnyerte a Los Angeles-i Rachmaninov koncertet). Ugyanitt Mark Gorenstein dirigált, aki harminc év után először jött vissza újra vezényelni hozzánk.

November 11-én Emilio Aversanóval koncertztünk az Olasz Intézetben, Mozart A-dúr zongoraversenyét és Schubert-Liszt Wanderer fantáziáját Fabio Mastrangelo vezényelte.

November végén a hetvenéves Onczay Csabát köszöntjük, aki többek között Haydn C-dúr zongoraversenyét játssza majd velünk. Decemberben az amerikai Irwin Hoffman jön el hozzánk, aki idén lesz 92 éves.

Decemberben, a Széchenyi-emlékév keretében készítünk egy cédé felvételt is. Széchenyi Imre, aki nemcsak szentpéteryári nagykövet, hanem zeneszerző is volt, kitű-

nő – Strauss stílusában komponált – polkát és keringőket hagyott az utókorra. Széchenyi Kálmán 2011 óta kutatja az életművet, és az előkerült kották nyomán készül majd el a lemez.

December 15-én a Zeneakadémián lépünk fel a Miskolci Operafesztivállal, a Bartók Plusz Operafesztivál adventi gálahangversenyén, vezényel Federico Longo, közreműködik Gaston Rivero tenor. Ezután a zenekar egyik része Kisvárdára megy, hogy fellépjen az ottani kórusal, a másik része pedig Zürichben fog koncertezni. Január elején németországi turnéra megyünk, és a lipcsei Gewandhausban Beethoven 9. szimfóniáját, illetve Carl Orff Carmina Burana-ját fogjuk játszani.

Februárban az Olasz Kultúrintézet Giuseppe Verdi termében, a Varga László-bérletünk sorozatban Orkhan Hashimov fiatal karmesterrel lépünk fel, aki első lett a Nemzetközi Doráti Karmesterversenyen, és Csajkovszkijt hallhatunk tőle.

Karl Jenkins-Arany János Walesi bárdok ősbemutatójánál is már mi bábáskodtunk, és 2017 márciusában, az Arany János emlékévként keretében az Erkel Színházban Keszelyák Gergely dirigálásával ismét előadjuk az oratóriumot.

Márciusban Szombathelyen a Savaria koncertsorozatában is részt veszünk, áprilisban pedig a sokoldalú Farkas Ferenc műveit vesszük lemezre Takács-Nagy Gábor vezényletével.

Minden évben fellépünk a MŰPA Szimfonikus felfedezések műsorában is. A 2017-es évadban Vaughan Williams Norfolk Rhapsody-ját, Holst Versenymű két hegedűre és zenekarra, és Sarasate Navarra-ját fogjuk előadnia, ahol Pusker Júliát és Pusker Ágneszt hegedűn, Demeniv Mihályt harmonikán hallhatjuk játszani, a dirigens Bolyky Zoltán lesz.

A kilenc bérletsorozatunk mellett számos koncert között válogathatnak az érdeklődők. Ismét dirigálja zenekarunkat Kobayashi Ken-Ichiro is, a Szőke Tibor-mesterbérlet MŰPA-ban megrendezésre kerülő, májusi koncertjén.

Külön unikum zenekarunk számára, hogy felléphetünk az Észak-Pesti Kórház elfeledett épületében, amely közel száz éve épült, és igazán viszontagságos sorsot tudhat maga mögött. A kórházat 1945 után az orosz katonák katonai kórházként sajátították ki, később az épület állami tulajdonba került, és a gyönyörű parkos terület öt évvel ezelőtt került vissza újra a kerülethez, amit egy MÁV Szimfonikusok koncerttel ünnepelték meg. Az esemény valóban ünnepé-

A MÁV Szimfonikus Zenekar Csaba Péterrel

lyes volt, hiszen felnőtt egy generáció úgy, hogy nem léphetett be az épületekbe, és amikor elkezdtek a darabokat játszani, az emberek spontánul táncra perdültek. Azóta minden évben játszunk az Észak-Pesti Kórház kertjében.

2017 májusának végén, a Kortárs Operafesztiválon Madarász Iván utolsó keringőjével lépünk fel Kőbányán, az Eiffel Műhelyházban.

Idén is lesz ravennai turnénk, ahol Liszt Faust szimfóniáját fogjuk játszani.

A zenekarok elképesztő aktivitással vesznek részt a zenei életben, és bátran elmondhatjuk, hogy sosem járt még ennyi ember Budapesten komolyzenei koncertekre, mint manapság.

Hámori Máté – Óbudai Danubia Zenekar

Ez az évadunk, az eddigiekhez hasonlóan két fő helyszínen zajlik, a Zeneakadémia nagytermében és a BMC-ben, tematikus koncertekkel. Az előbbiben 4-4 koncertünk lesz, az őszi félévben a *Szabadok vagyunk*, a tavaszi félévben az *Otthon vagyunk* tematika köré szerveztük előadásainkat.

Minden előadás kapcsolódik a főcímmel, de más-más tartalommal. Idén társművészetként vontuk be az irodalmat, a költészetet, és ezzel egy olyan legendás tradíciót szeretnénk feleleveníteni, amely a Nyugatos időköt idézi meg. A *Szabadok vagyunk* felkiáltáson belül minden koncertünknek van egy alcíme, ami egy-egy ikonikus költemény címe, és a szabadság különféle megfogalmazásaihoz kapcsolódnak. A műsor is, a zene nyelvén ezekhez a hívószavakhoz, hívósorokhoz illeszkedik. Szeptemberben Kosztolányi Dezső Szeptemberi áhítata, októberben Weöres Sándor Téma és variá-

ciókja, novemberben pedig Márai Sándor Mennyből az angyala volt a kiválasztott vers. Utóbbi nyilvánvaló kapcsolódás 1956-hoz, aminek évfordulója adta a szabadság tematika ötletét is, és az Egmont nyitány, illetve a Psalmus Hungaricus szólal meg a koncerten. Ami még pluszként adódik a koncertekhez, hogy egy híres színész tolmácsolásában hallhatjuk a kiválasztott szöveget a zeneművek bevezetőjeként, és így a zene és az irodalom találkozása reményeink szerint azt is feltételezi, hogy a két művészeti ág erősítheti egymást.

Koncertjeinken számos vendégkarmesterrel és vendégművésszel dolgozunk együtt; az első koncerten Érdi Tamás, a másodikon Marcello Rota dirigált, utóbbi azért is volt különleges élmény, mert többek között

unokatestvére, Nino Rota Országúton szvitjét szólaltatta meg. A decemberi koncert Pál Tamás vezényletével Babits Mihály Karácsonyi éneke köré szerveződik, ame-

lyet Mácsai Pál tolmácsolásában hallhat majd a közönség.

A tavaszi félévben vendégeink lesznek Izaki Masahiro, Hamar Zsolt és Kobayashi Ken-ichiro, illetve fellép Pusker Júlia is. Folytatódik a BMC-ben a három részből álló rendhagyó portrék sorozat Eckhardt Gáborral, ahol Johann Sebastian Bach életműve kerül bemutatásra. Most is egy bizonyos nézőpont köré szerveződnek az alkalmak, és nemcsak a vallásos kontextus, hanem Bach, mint a zenészek atyafigurája is indukálta az Atya-Fiú(k)-Szentlélek hármasának perspektíváját. Olyan híd képződhet így a zenében, amely a kortárs zenét is megszólítja, így kerül műsorra Oláh Kálmán Bach interpretációja, a Goldberg projekt. Zenészeink itt kamarazenészként is bemutatkozhatnak, hiszen szándékosan nem választjuk külön a nagy- és kamarazenei koncerteket.

A MŰPA-ban is rendszeresen fellépünk, és ez év novemberében ott leszünk az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára rendezett koncertsorozat párizsi állomásán, a Maison de la Radio France Studio 104-es termében. Az 56-os Emlékbizottság által támogatott rendezvényen Balázs János zongorista közreműködésével Beethoven Egmont nyitányát, Bartók III. zongoraversenyét és Lajtha VII. szimfóniáját játssza a zenekar, az én vezényletemmel.

A Klasszik rádióval folytatódik az együttműködésünk, és lesz egy karácsonyi koncertünk a Zeneakadémián, ahol a rádióban legtöbbször hallható darabokat vesszük elő. Erre a koncertre olyanok is eljönnek, akik egyébként nem követik feltétlenül a bérletes előadásainkat, és nagy kihívás lesz, hiszen ismét számos nyitánnyal készülünk.

A zenekar anyagi helyzetét tekintve sajnos nem a legkönnyebb időszakról számolhatok be, hiszen 2013 óta állásba vettük a zenészeinket, ahogy erre a törvény is sarkallt minket, de a megemelkedett bérköltséget nehéz finanszírozni. Miközben a hozzánk hasonló zenekarok állami támogatása mellett a mi támogatottságunk elmarad, és a tevékenységünk is arculatot váltott, oly mértékben csökkentek a TAO-ból származó bevételeink, hogy ebben az évben nagyon komoly problémákkal nézünk szembe. Az állami támogatás a bérköltségeinket sem fedezi. Mind az önkormányzathoz, mind a minisztériumhoz is fordultunk támogatásért, most várjuk az eredményeket, és bízunk abban, hogy egyedi arculatunk, és az elmúlt négy év munkájának színvonalára garancia arra, hogy ne hagyják a zenekart ilyen körülmények között. (Szekeres Nikolett)

„Vidéken is fontos az imázs!”

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar színes évadot rendez, s továbbra is hisz a küldetésében

Az ötvenedik évfordulót ünneplő szezont követően is számos izgalmas programmal várja az érdeklődőket a Szolnoki Szimfonikus Zenekar. Magyar művekben bővelkedik a következő évadban a műsoruk, és kiváló vendégművészek szerepelnek a hangversenyeiken. Ismét megrendezik a szokásos, nagyszabású, újévköszöntő koncertet, valamint a „Partitúra” koncertsorozatot, emellett nyáron nemzetközi karmester- és karvezetőkurzust terveznek. Szeretnék, ha épülne a városban egy olyan művészetek háza, amely koncertteremmel is rendelkezne. Izaki Maszahiro főzeneigazgató, valamint a két ügyvezető, Patkós Imre és Ignác Ervin a zenekar helyzetéről, jövőbeli terveikről és kihívásairól beszélt.

I A Szolnoki Szimfonikus Zenekar életében rengeteg változás történt az elmúlt fél évszázadban. Mely eredményekre a legbüszkébbek?

PATKÓS IMRE: Zenekarunk célja a vidéket lélekben és művészetben egyaránt fejleszteni. Szép kihívás az Európai Unió művészeti ellátatlan térségében kultúrát és magas színvonalú komolyzenét szolgáltatni az érdeklődő embereknek. E küldetés eléréséhez a változó körülményekhez való alkalmazkodásra van szükség. Erre az adaptációs képességünkre vagyunk a leginkább büszkék, amelynek a jövőben is hasznát vesszük. A 2017-es évben ugyanis egy pozitív szakmai és marketing munka veszi kezdetét, ami lehetőséget ad a további fejlődésre, növekedésre.

I Mivel készül a Szolnoki Szimfonikus Zenekar a 2016/17-es évadban, és hogyan fogadta a közönség a műsoraikat?

P. I.: Minden évben igyekszünk valami újdonsággal is szolgálni. A 2016/17-es évadra tartalmas műsort állított össze a Maestro, amiben kiemelt helyet kaptak a magyar kompozíciók: Liszt, Bartók, Kodály művei. Az esteken olyan művészek muzsikálnak Szolnokon, mint Rohmann Ditta, Onczay Csaba, Fülei Balázs, Várdai István és Baráti Kristóf. A közönség reakciója a műsor összeállításra rendkívül pozitív volt, a szezonra szóló két bérlet – büszkeséggel mondhatom – teljesen elkel.

IGNÁCZ ERVIN: Szolnokon kívül bérleteket indítunk több közeli városban is, például Jászberényben, és terveink szerint Cegléd és Karcagon is. Próbajelleggel kezdtük ezeket a sorozatokat, de olyan sikert arattak, hogy lesz folytatás. Emellett a jövő évi

Patkós Imre

nagy koncertjeinket Egerben és Kecskeméten is megpróbáljuk eladni.

I Az ifjúsági koncertek is nagy sikerek örövendek évről évre.

I. E.: Igen, így természetesen folytatjuk a telt házas ifjúsági koncertsorozatot, amelyet élő homokfestéssel illusztrálunk. Zenekarunk egyik legfőbb célja és alappillére, hogy a komolyzene szépségét megismertesse és elérhetővé tegye a fiatalabb korosztály számára. E küldetésünkben nemcsak Szolnokon, hanem a régió más városaiban is sikereket értünk el, hiszen ifjúsági koncertjeinket évről évre nagy örömmel fogadja az ifjabb nemzedék. Bízunk benne, hogy a felnövekvő generáció élete részévé válik a komolyzene és egyre nagyobb igény lép fel a felnőtt bérletes előadásokra a megyeszékhelyen kívül más városokban is.

I A zenekar újévi tánckoncertjét minden év januárjában programra tűzik, amelyet mindig nagy érdeklődés övez. Milyen programmal készülnek köszönteni a 2017-es évet?

P. I.: Már szinte kész a műsor, táncprodukciókat ismét láthatnak az érdeklődők, Rutertől a West Side Storyn át Piazzolláig, számos népszerű és különleges darab kapott helyet a programban. Bartók Tánctszvitje is felhangzik majd januárban. Az előadók között akad szolnoki együttes, a Soldance, de a Pécsi Balett, a Budapest Táncszínház művészeinek is tapsolhat majd a több ezer érdeklődő. Szitt Melindának köszönhetően, aki a Táncművészeti Főiskola professzora, az iskola ifjú táncosai is szerepelnek nálunk. Összesen öt együttes lép pódiumra a sportcsarnokban. Nagyon érdekes koreográfiákat hoz mindenki, s 180 fős kórus is szerepet kap az előadásban.

IZAKI MASZAHIRO: Örülök, hogy ismét dirigálhatom Bartók Tánctszvitjét, s ezen a hangversenyen próbálom a publikumot különböző zenei hangulatokon keresztül kalauzolni. Egyébként ezeknél a nagy produkcióknál is izgalmas feladat, hogy a klasszikus és a modern darabokat hogyan lehet vegyíteni. Nem könnyű megtalálni a megfelelő egyensúlyt, azonban évről évre erre törekszünk.

I Idén a Partitúra fesztivált A denevér című operett zárta, amelyet a szolnoki Szigligeti Színház művészeivel vittek színre. Lesz folytatása a teátrummal való kapcsolatnak?

I. E.: Erősödni fog a színházzal az együttműködésünk, ez a városnak, a színháznak és nekünk is fontos. Az a terv, hogy minden nyáron legyen egy musical vagy operett

Ignác Ervin

produkciónak, amelyet a színházzal koprodukcióban viszünk színre, s a fesztivált követően – vagy előtte is színpadra kerül. A szilveszteri gála vagy az újraközpontú koncert szintén szimbiozisban fog megvalósulni. Ha pedig felújítják a színházat – s erről már az önkormányzattal is beszéltünk – valamilyen módon ’összebútorozunk’. A teátrum remek kapcsolatot ápol a Duna Televízióval, nekünk megvan a közönségbázisunk, s a rutinunk egy olyan nagyszabású rendezvényhez, mint az újraközpontú koncert. Megpróbálunk hát az év során minél többször együttműködni, s ilyen kiemelt produkciókat közösen színre vinni.

I. *Operaelőadásra is számíthat a közönség Szolnokon?*

P. I.: Több opera keresztszínház bemutatása után tudjuk, hogy ezt a műfajt jól fogadta a közönség. Persze attól is függ, hogy végül majd a színház is akarja-e valóban ezt az irányt. Címünk már mindenesetre van, szívesen előadnánk a teljes Don Pasquale-t, ha az együttműködés megvalósul. Ráadásul, ha lesz rendszeres lehetőség arra, hogy zenés darabok kerüljenek műsorra a színházban, akkor az pluszmunkát, biztonságot jelent a zenészeinknek is, és még szívesebben jönnek hozzánk. Nagyon szereti a szolnoki közönség az operát, az operettet, a zenés darabokat, ideje hát azzal is szolgálunk!

I. *A zenekar jövője szempontjából a nemzeti minősítés elérését meghatározónak tartják, úgy tudom, ebben az esztendőben ismét pályáznak a minősítésre. Meg tud felelni a zenekar a követelményeknek?*

P. I.: Így igaz, kulcsfontosságúnak tartjuk a nemzeti minősítést. Megkötöttük a közszolgáltatási szerződést az állammal, ezt a miniszter alá is írta, s a fenntartónk ismét kérni fogja a Szolnoki Szimfonikusok minősítését. Bízunk benne, hogy ezúttal megkapjuk a rangos címet. Az országban más nemzeti címmel rendelkező társulatok munkáját alapul véve meggyőződésünk, hogy zenekarunk szakmailag és művészileg megfelel a követelményeknek. Szerződés-

ben 72 muzsikust foglalkoztatunk, s 62-en vannak nálunk státuszban. Emellett szélesítjük nemzetközi kapcsolatainkat, van saját fesztiválunk, a Partitúra, elértük a szükséges koncert- valamint nézőszámot is. 2017 első felében a nemzeti minősítési szempontjából jelentős fejlesztéseket fogunk elindítani. A minősítés egyik fontos aspektusa a magas szintű edukáció, amit egy 2017 elején kezdődő, nemzetközi karvezető és karmesterkurzus indításával teljesítünk. A másik terület pedig magyar kortárs zeneszerzők műveinek programra tűzése, kiemelt előadás keretében. 2017 május 15-én bérleten kívüli kortárs zenei estet adunk a Szolnoki Galériában. Két ősbemutató lesz hallható ezen az esten, Orbán György Kossuth-díjas zeneszerző és Cser Ádám zenekarunknak dedikált műveit hallhatja majd a közönség. Ezen kívül előadjuk még Akutagawa kortárs japán zeneszerző kompozícióját is. Az esten Izaki Maszahiro és Cser Ádám vezényel.

I. *Miért tartják ennyire fontosnak, hogy megkapják a nemzeti címet?*

I. M.: Szeretnénk leszögezni, hogy a nemzeti minősítés elérése nem egy öncélú presztízs-kérdés a zenekar menedzsmentje számára. Mi ezzel a közönségnek tartozunk. A publikumunknak, amelynek tagjai végigkísérték szakmai fejlődésünket és zenekarunk megújulását. Tapsaikkal és jegyvásárlásaikkal újra és újra bizalmat szavaztak nekünk. Hisz minden előadóművész tudja, hogy a közönség szereteténél nincs fontosabb. Kaphatunk mi akár milyen támogatást vagy minősítést, ha rendszeresen félház előtt játszunk itthon vagy külföldön. Tartozunk ezzel a zenészeinknek, akik elé folyamatosan magasabb és magasabb követelményeket állítunk. Nemcsak szakmailag, hanem emberileg és morálisan is, hogy a csapatszellem erősödjön, és jobban magukénak érezzék a produkciók sikerét. A minősítés egyszerre elismerés a muzsikusként, ráadásul inspirációt is ad, identitásában is többé válik ez által.

P. I.: Már utaltam rá, hogy túlélésünk és sikerünk záloga az alkalmazkodóképességünk a változó körülményekhez. Nem is olyan régen az volt a prioritás, hogy az együttesnek meglegyen a stabil költségvetése. A működés anyagi feltételeinek biztosítása után ideje, hogy a zenekar imázsának fejlesztése is előtérbe kerüljön. Tartozunk ezzel a fenntartónknak, Szolnok Város Önkormányzatának is, hiszen feljűk is többször kellett bizonyítanunk, mire teljes váll-

szélességben mögénk álltak, és végre kezdik élvezni a zenekarba fektetett bizalom és támogatás gyümölcsét. Ügyvezetői pályázatunk fontos célkitűzése a nemzeti minősítés elérése. A város és a zenekar együttműködése stratégiai ügy, hiszen eddigi és jövőbeni nemzetközi turnéinkkal ugyancsak a város és a régió hírére öregbítjük. Koncertjeinknek pozitív hatása van a helyi turizmusra is, még egy okot adva a turistáknak arra, hogy Szolnokra látogassanak. És végül, de nem utolsó sorban, a minősítés egy fajta beteljesülés és visszaigazolás a Maestrónk 10 éves munkájának és szakmai elhivatottságának. Főzeneigazgatónk, aki nem régen vehette át a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését – a magyar komolyzenei életben meghatározó, kiemelkedő művészi pályája, valamint a japán-magyar művészeti kapcsolatok kiépítésében és ápolásában vállalt szerepe elismeréseként –, sokat tett, hogy ezt a szintet elérje a zenekar. Szóval, vidéken is fontos az imázs!

I. E.: Egyetértek Imrével, hisszük, hogy nálunk, az Alföld közepén talán még nagyobb hozzáadott értékkel bír a nemzeti minősítés, mint a fővárosban. A művészetet befogadók számára imázs-növekedést jelent, és a zenekar „brand” értékét is emeli.

I. *A nemzeti minősítés nem jár magasabb támogatással. Ennek ellenére várható többletbevétel a minősítésnek köszönhetően?*

I. E.: Az, hogy a minősítés megszerzése után milyen többletforrásokhoz juthat hozzá a zenekar, az nagy részben az előadóművészeti törvényt gyakorlatban alkalmazó bizottságokon múlik. De nemzetközi körökben és más szempontból is fontos a rang megszerzése, megtartása. Csak hogy egy konkrét példát említsek: amikor a főzeneigazgatónk japán menedzsere eljött egy koncertre, elégedettségének azzal adott hangot, hogy azt mondta, ahogy az együttes elnyeri a nemzeti címet, máris felléphet a tokiói Santori Hallban. Örömmel menénk ismét Japánba, ahol eddig háromszor szerepelhettünk. Több olyan nemzetközi tervünk és lehetőségünk van, amely ettől a címtől függ.

Egy szolnoki (vidéki) nézőpont sajnos sosem fog egyezni a fővárosi nézőponttal és nem lesz olyan lobbierős. Ha az egész országra vetítjük le a dolgok jelenlegi állását, akkor azt mondhatom, hogy a kultúrán belül a szimfonikus zenekarokra fordított összeg elegendő, de erősen főváros-orientáltságú, illetve a státusz quo-t védi. Mi szakmai munkával és egy mentális váltás-

Izaki Maszahiro

sal, de mégis a magyar valóságban, a jelenlegi körülmények között törekszünk arra, hogy jogkövető módon sikereket érjünk el. Van igény és fogadókészség a kultúrára a vidéken is, és mi ezt magas szinten szeretnénk közvetíteni az érdeklők számára.

I. *Tavaly említették, hogy szeretnének több fiatal muzsikust megnyerni a zenekarnak. Sikerral jártak?*

P. I.: Igen, de amikor jobb helyet találnak, ahol többet fizetnek, akkor sajnos elmennek... Persze mi nem engedjük el őket több hónapra turnézni sem, és van, akinél ez is problémát jelent. Úgy vélem, azért vesszük

fel és képezzük zenekari identitásukat, hogy mi is tovább fejlődjünk, és az alapvető elvárás, hogy elsődlegesen nálunk játsszanak! Szerencsére van, aki megszállottan maradni akar, mert élvezi és szereti is a zenekarral végzett szakmai munkát. Mindig keresünk és találunk művészeket, akik szívesen jönnek. Pest közelsége okozhat nehézségeket, ugyanakkor sokat segít is.

I. *A jövőben milyen más nagyszabású terveik vannak? Említették korábban a nemzetközi karvezető és karmesterképzést...*

P. I.: Valóban, most készítjük elő a zenekar által szervezett, első nemzetközi karvezető és karmesterkurzust. A mesterkurzust hagyományteremtő céllal indítjuk, amellyel zenekarunk régi álma valósul meg, 2017. június 6-a és 18-a között rendezzük Martfű városában. Izaki Maszahiro vezeti a karvezetőkurzust, és Ertünger Alp Alpaslan-t kérjük fel a karmesterkurzus irányítására. E két Maestro gondoskodik majd az oktatás magas színvonalának biztosításáról. A jelentkezők a szolnoki zenekarral és a debreceni énekesekkel kiegészült Szolnoki Bartók Kamarakórusal dolgozhatnak majd. Az egymás mellett futó képzéseken a karmesterek, illetve karvezetők több mint 180 perc vezénylési időt kapnak. Az elkészült

produkciókat egy gálakoncerten mutatjuk be – terveink szerint – Budapesten, és több kis koncertet viszünk el régióinkba, valamint a Tisza-tó körül újjáépült templomokba. A mesterképzés megvalósításához sok segítséget kapunk Martfű város vezetésétől és a helyi közösségtől is. A kórusnak például a Szent Tamás Katolikus Templomban lesz lehetősége gyakorolni, valódi orgonakísérettel. A mesterkurzust nemzetközileg hirdetjük szakmai csatornákon, és a világ minden részéről érkező résztvevők számára nemcsak magas szintű oktatást, hanem magyar vendégszeretetet is biztosítunk majd, Kodály évében. Terveink szerint a Maestrorok, a résztvevő tanítványok és a zenekar mind egy helyen, a Martfűi Termál Hotelben lesznek elszállásolva teljes ellátással, ezzel is platformot biztosítva a közös munkára, s egy nemzetközi eszmecserére.

I. E.: Egy nagyobb röptű tervünk egy olyan központ, művészetek házának megvalósulása, ahol szimbiózisban működhetne a zenekar akár egy balett-együttessel is. A dokumentációk már elkészültek, a tervek már az önkormányzat előtt vannak, abban bízunk, hogy az elképzelés a városfejlesztési koncepció részévé tud válni.

R. Zs.

ÚJÉVI TÁNC KONCERT – 2017

Szimfonikus táncok
A Szolnoki Szimfonikus Zenekar
újévi tánckoncertje

2017. január 7. (szombat) 19 óra
Szolnok, Városi Sportcsarnok

Vérpezsdítő latin ritmusokkal, remekbe szabott tánckoreográfiákkal és fülbe mászó dallamokkal köszönti a Szolnoki Szimfonikus Zenekar az újesztendőt. A hatodik alkalommal megrendezésre kerülő tánckoncerten ismét egy egyszeri, grandiózus produkciót láthat a közönség. A már társadalmi eseményként jegyzett újévi megagála megálmodója Izaki Maszahiro japán karmester, aki 2015-ben kapta meg a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését. A produkcióban közel 300 fős szereplő gárda közreműködésével válnak láthatóvá a legnépszerűbb zenék, mint pl. a West Side Story híres dallamai vagy Piazzola Liebertangója.

A zenekar vendégei ez alkalommal az elmúlt évben nagy sikert aratott Pécsi Balett, de újra találkozhat a közönség a Budapest Táncszínház művészeivel is. Első alkalommal mutatkoznak be a produkcióban a helyi SZOLDANCE Táncsport Egyesület, valamint a budapesti Latin Carneval nevű formáció művészei. Természetesen a kórusok sem maradhatnak ki a tánckoncert résztvevői közül, ez alkalommal új szereplőként a Kecskeméti Cantus Nobilis Kórus és a váci Vox Humana Kórus énekesei színesítik a tánckoncert palettáját.

Műsor:

- John Rutter: Magnificat (részletek)
- Leonard Bernstein: Szimfonikus táncok a *West Side Story* című musicalből
- Ástor Pantaleón Piazzolla: Libertango
- Arturo Márquez: Danzón No. 2.
- Bartók Béla: Táncszvit (részlet)
- Léo Delibes: Sylvia – balett
- Antonín Dvořák: IX. (e-moll) „Az új világból” szimfónia op. 95 – II. tétel (Legenda)
- Albert William Ketelbey: Perzsa vásár

Közreműködők:

- **Pécsi Balett** – igazgató, koreográfus:
Vincze Balázs
- **Budapest Táncszínház** – koreográfus:
Földi Béla

- **Táncművészeti Főiskola** – koreográfus:
Szitt Melinda
 - **Szoldance Táncsport Egyesület** – koreográfus: **Püspöki Dávid** és **Püspöki-Markó Ágnes**
 - **Latin Carneval** – koreográfus:
Valc Szabolcs
 - **Mozdulat Táncműhely** – koreográfus:
Szitt Melinda
 - **Kecskeméti Cantus Nobilis Kórus** – karigazgató: **Laczkó János**
 - **Vox Humana Kórus** – karigazgató:
Sándor Bence
 - **Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus** – karigazgató: **Molnár Éva**
 - **Szolnoki Kodály Kórus** – karigazgató:
Molnár Éva
 - **Szolnoki Szimfonikus Zenekar Oratórium Kórusa** – karigazgató: **Molnár Éva**
 - **Lőrincz Judit** – szoprán
- Zenei rendező, karmester:
IZAKI MASZAHIRO

facebook esemény: <https://www.facebook.com/events/2161563594068228/#>
sajtókapcsolat: Tibenszky Moni Lisa,
06/205838852
jegyek rendelhetőek: 06/20-333-8619
December elejétől személyes a szolnoki IBUSZ-irodában.

Devich Gábor rövid és hosszú távú célokról, művészi színvonalról

„Célom, hogy az Operában és az Erkel Színházban minden egyes opera- és balett-előadás a legmagasabb minőség igényével szólaljon meg.”

Tavasz óta dolgozik a Magyar Állami Operaházban, augusztustól zenekari igazgatóként, s munkáját a státuszok, szerződések rendezésével, próbajátékok levezénylésével kezdte. Devich Gábor vezetői koncepciója egymás segítségén, valós kapcsolaton alapul, s lényegesnek tartja a zenekari hierarchia működését, a harmonikus munkaléggör megteremtését, valamint azt, hogy éves beosztások készüljenek, így minden muzikus tudja előre, mikor mit játszik. Célja az is, hogy minden produkcióra vonatkozóan érvényes legyen a szabály, hogy csak az játszhat előadást, aki azt próbálta is. A klarinétművésznak a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara további működéséről szintén határozott elképzelése van, s azt mondja, ha az egyesület az új vezetőség tagjai közé választja, akkor ezt a legjobb tudása szerint próbálja majd érvényesíteni.

I Ez év áprilisától már főzeneigazgatói asszisztensként dolgozott, augusztus 1-jétől lett zenekari igazgató. Milyen célokkal vette át az együttes irányítását?

– Célkitűzésem volt – és ez azóta sem változott –, hogy a MÁO Zenekara olyan munkahely legyen, ahol a rendkívüli igénybevétel és munkatempó ellenére jó dolgozni. Szeretném elérni, hogy az itt játszó muzikusok megbecsülve érezzék magukat. Arra szeretném ösztönözni őket, hogy legyenek nyitottak egymás felé és dolgozzanak együtt a legmagasabb művészi színvonal elérése érdekében.

I Milyen állapotok fogadták? Mit tapasztalt az elmúlt, több mint fél év során? Mik az azonnali teendők, s melyek a hosszú távú célok?

– Főzeneigazgatói asszisztensként áprilisban egy negatív alaphangulatú zenekarral találkoztam. Apatikus, sérelmekkel teli kollégák kerestek meg, ugyanakkor mindenkiben éreztem az operai munka iránti szeretetet, elkötelezettséget. Üdítő élmény volt a különböző szólamokkal történt találkozó, mely Kocsár Balázs főzeneigazgató úr egyik első intézkedése volt. A zenekar összes szólamával leültünk beszélgetni, megismerni őket, gondjaikat, teendőiket, örömeiket. Nagyon értékes közösséget ismerhettünk meg! Nagyszerű zenészeket, a legkülönbözőbb karakterű, rendkívüli embereket. Azonnali teendő volt jó néhány kolléga bizonytalan státuszának rendezése, közalkalmazotti szerződéseik, illetve az ezekkel kapcsolatos dokumentumok vizsgálata. Hosszú távú cél az adminisztrációs teendők pontos ellátása, ez a biztonság és kiszámíthatóság feltétele.

I Vannak már a saját hatáskörében elért eredményei?

– Ilyenek például a szeptember első felében mintaszerűen lezajlott próbajátékok. Nyolc különböző próbajátékon kiváló, fiatal erők érkeztek a zenekarba. Kiemelném a koncertmesteri próbajátékot, amelyen az egész zenekar egyöntetű tetszését kiváltó, rend-

Devich Gábor

kívül magas színvonalon játszó három művész tűnt fel. Eredménynek érzem még egy-egy kemény konfliktushelyzet nyílt kommunikációval történt megoldását, feloldását.

I Pályázaton nyerte el a pozíciót. Emeljen ki kérem a pályázatából néhány gondolatot!

– Az előbbiekkal összefügg, amit pályázatomból kiemelnék. Egy zenekar lelkiállapota döntően befolyásolja teljesítményét, működését. Az Operában nagy a hajtás, sok a stressz, így különösen fontos a harmonikus munkaléggör megteremtése. Vezetői koncepcióm az együttműködésen, egymás segítésén, valós kapcsolaton alapul. Alapelvelem, hogy a bizalom a hatalmas szónál erősebb motiváló erő. Fontosnak gondolom a zenekari hierarchia működését is. A koncertmesterek és szólamvezetők tudatos munkája, koncepciójuk világos és inspiráló módon történő átadása meghatározó a minőségi együttműködés kialakításában, egy zenekar művészi színvonalának fejlesztésében.

■ *Miért döntött úgy, hogy megpályázza ezt a posztot?*

– Elmúltam 50 éves, a feladathoz van kedvem, kihívást látok benne.

■ *Hogyan fogadta az együttes? Milyen a muzsikussal a kapcsolata?*

– Amikor először bementem a Házba mint leendő zenekari igazgató, olyan érzésem volt, mintha például érettségi találkozára, vagy valamilyen, ehhez hasonló rendezvényre érkeztem volna. A kollégák többségét nagyon régen ismerem, igaz, vannak már közöttük volt tanítványaim is. Sok biztatást, szeretetet kaptam és kapok tőlük. Talán tudják, hogy átérzem a helyzetüket, hiszen pedagógiai és kamaramuzsikusi pályám mellett sokat ültem zenekarokban is.

■ *Hogyan tudnak együtt dolgozni a megbízott főzeneigazgatóval, Kocsár Balázssal?*

– Kocsár Balázs elképesztő munkabírású, a Ház működésének egészét átlátó, rendkívüli felkészültségű karmester. A zenekarral kapcsolatos céljaival, elképzeléseivel azonosulni tudok, ennek megfelelően jól tudunk együtt dolgozni.

■ *Tavaly elődje, Simon Béla a Zenekar lapnak adott interjúban arról beszélt, hogy 200-ra nőtt a zenekari tagok száma, ami lényeges bővülés. Egyetért az előző zenekari igazgatóval abban, hogy a társulatnak sokkal egységesebb, kiegyenlítettebb lett a teljesítménye?*

– Az egyszerűsített próbajátékokon az elmúlt években bekerült zenészek egy része már nem játszik a zenekarban. Másik részük további meghirdetett próbajátékokon mérette meg magát, ahol vagy meg tudta védeni pozícióját, vagy nem. A bővítés most szeptemberben is folytatódott, újabb próbajátékok keretében. Az egységes színvonalú teljesítmény mindenképpen cél. Az elmúlt egy-két évben nem ez volt a jellemző, tehát elődőmmel nem értek egyet abban, hogy a zenekarnak kiegyenlítettebb lett volna a teljesítménye. Bizonyos produkciók aránytalanul nagy számú próbát kaptak, míg másokra semmilyen figyelem nem jutott, így ezek az előadások nem képviselhették a MÁO zenekarához méltó színvonalat. Céлом, hogy az Operában és az Erkel Színházban minden egyes opera- és baletteloadás a legmagasabb minőség igényével szólaljon meg. Ennek érdekében minden produkcióra vonatkozóan érvényesítjük azt a szabályt, hogy csak az játsz-

hat előadást, aki azt próbálta is. Ez eddig nem volt jellemző. Ókovács Szilveszter főigazgató úrtól azt a feladatot kaptuk, hogy három zenekar tudjon leülni azonos időben, hogy a Tannhäusert, A varázsfuvolát és a Szerelmi bájtalt egyszerre tudjuk próbálni, játszani. Valamint azt, hogy éves beosztások készüljenek, amelyek mentén minden zenekari muzsikustudja, mikor és mit játszik, és ehhez tudja igazítani esetleges egyéb elfoglaltságait. Fordítva nem fog működni, az Opera Zenekara nem lehet az éppen ráérő muzsikusk munkahelye.

■ *Elődje azt is említette, hogy európai dimenziót kell felvázolni a zenekar számára.*

Erről Ön hogyan vélekedik?

– Ezt nem gondolom. Az európai dimenziót mi diktáljuk. Az Operaház meghatározó alakjai voltak Gustav Mahler, Nikisch Arthur, karmesterei Richard Strauss, Otto Klemperer, Bruno Walter, Sergio Failoni, Giuseppe Patanè, Lamberto Gardelli, Ferencsik János és még sorolhatnám. 132 éves zenekarunk egy közös zenei nyelv és gesztusrendszer ismerője. Köszönhetően a nagy elődöknek és a kiváló magyar zeneoktatásnak, a zenekar a legmagasabb színvonalon képes játszani. Egy példát szívesen mondanék: zeneakadémiai tanárom, Kovács Béla klarinétművész is a MÁO Zenekarának szólamvezetője volt. Az ő játéka, művészi kisugárzása, pedagógiai munkássága a mai napig minden előadáson érvényesül, hiszen a zenekarunkban játszó klarinétosok közül sokan növendékei voltak. Hangszeres kiválóságaink jelenleg szintén vannak. Csak az elmúlt néhány hónapban 3 rézfúvós művésznk nyert díjat nemzetközi versenyeken. Összegezve: a MÁO Zenekara maga az európai dimenzió.

■ *A tavalyi interjúban elhangzott, hogy a legek együttese lett az Operaház zenekara – a legnagyobb és a legtöbbet dolgozó. Így látja ezt Ön is? Mindez milyen nehézséget jelent a zenekari igazgató szempontjából?*

– Igen, ez tény és való, a legnagyobb létszámú és legtöbbet dolgozó zenekar a miénk. Például október 23-án este azonos időpontban, 4 különböző helyszínen 183 muzikusunk játszott egyszerre. Ilyen mennyiségű párhuzamos produkció beosztása, adminisztrációja, igazgatása természetesen megfeszített munkát jelent.

■ *Beszéljünk a számokról is. Milyenek a szolgáltatások? Mennyire nehéz a két há-*

zat kiszolgálni? S ennyi bemutatót? Mindez milyen terhet ró a zenészekre?

– Közalkalmazotti kinevezésben zenészeink az előadó művészeti törvény által meghatározott szolgáltatászatot teljesíthetnek. A sok bemutatóra való felkészülés megterhelő, ugyanakkor nagyon izgalmas és sokszor élvezetes munkát jelent. Az új darabok bemutatása új kihívásokkal szembesíti a zenekart. Ez inspiráló hatású, muzsikusaikat sokoldalúvá teszi, fejleszti, karban tartja. Ilyenek voltak legutóbb Rautavaara finn zeneszerző „A bánya” és Varga Judit „Szerelem” című operái, most készülünk Poulenc „A kármeliták” című művének bemutatására.

■ *Hogy állnak most próbahelyekkel?*

– Próbahelyek tekintetében sokat várunk az Eiffel Műhelyház megnyitásától, jelenleg a Jókai utcai próbahelyiség áll rendelkezésünkre.

■ *Úgy tudom, hogy a Filharmóniai Társasággal Ön már nem foglalkozik, csak az operaházi zenekart irányítja. Mi a helyzet most a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarával?*

– A BFTZ egyesület, amelynek saját vezetősége van. Hogy miként alakul az Egyesület és az Opera viszonya, mindkét félén múlik. Az Opera egy éve közölte, miként tudja megrendeléssel ellátni a zenekart a jövőben, az Egyesület egyelőre az új vezetőség felállításával van elfoglalva, amennyire látom. Fontos tudni, hogy mivel az Opera muzsikusai alkotják a koncertformációt is, sem a nézőket, sem a muzikusokat nem érheti hátrány, az előre meghirdetett módon zajlik az évad. Ha az a megtiszteltetés ér, hogy az Egyesület az új vezetőség tagjai közé választ, határozott elképzelésem van a BFTZ további működéséről, melyet a legjobb tudásom szerint próbálok majd érvényesíteni.

■ *Ön klarinétművész, játszott több nagyzenekarban, kamaragyüttesben, s már sok-sok éve tanít konzervatóriumban is. Minderre jut ideje a zenekari igazgatói tennivalók mellett?*

– Jelenleg is tanítok a Bartók Konziban, a tanítás 25 év alatt szenvedélyemmé vált. A klarinétozás most kissé háttérbe szorult. Alig várom már, hogy decemberben ismét játszhaszak a Liszt Ferenc Kamarazenekarban, Frankl Péter koncertjén a Zeneakadémián.

R. Zs.

Torzító hatások, átalakuló tendenciák a hazai hangversenyéletben

Ács Péter koncertrendezésről, TAO-támogatásról, vattázásról

Októberben új elnök került a Magyar Hangversenyrendezők és Művészeti Ügynökségek Egyesülete élére. Fenyő Gábor leköszönt posztjáról és a szervezet élére az Egyesület tagjai Ács Pétert választották meg. Az Óbudai Danubia Zenekar ügyvezetőjével új pozíciója kapcsán beszélgettünk az itthoni koncertrendezés helyzetéről, arról, hogy milyen károkat okoz a „vattázás”, és mennyiben torzítja a versenyhelyzetet a TAO támogatás.

I Melyek lesznek az első teendői az egyesület élén?

A szervezet működését kell stabilizálni először, s aztán következhetnek az egyéb teendők. Közel tíz éve vagyok az egyesület tagja, jómagam is lassan már 16 esztendeje foglalkozom koncertrendezéssel, korábban volt is hangversenyrendező cégem. Az egyesületi tagokkal alkalmanként megtárgyaljuk a terület helyzetét, a szakmai örömeiket, gondokat. Van tehát e téren tapasztalatom.

I Nagyon átalakultak a szerepkörök, sok minden hatott a koncertrendezésre is, hiszen az utóbbi években egyre-másra nyíltak meg a termek, emellett az eladott jegyek után visszaigényelhető TAO támogatás is érdekes helyzeteket alakított ki...

– Valóban sokszínű lett a paletta, hiszen a kiemelt és nemzeti minősítésű előadóművészeti szervezetek által szervezett – együttesenként minimum hatvan-nyolcvan hangverseny – és a hangversenytermek, kulturális intézmények és művészeti fesztiválok felkérései mellett, az igazán nagy jegybevételt jelentő (és ezáltal kiemelkedő TAO támogatás befogadására alkalmas) sportcsarnok koncerteket a néhány munkavállalót foglalkoztató szervezőirodák bonyolítanak le. Monstre produciókat állítanak pódiumra, amelyekben 1-1 előadóművészeti szervezet közreműködik, hogy TAO képes legyen a produkció. Azáltal, hogy a magántulajdonban lévő szervezőirodákra sem a közbeszerzési, sem az önkormányzati vagy állami tulajdonos szabályozása nem vonatkozik, „egyedi” és általában nem partneri feltételeket szabnak a produkciókban közreműködő hivatásos együtteseknek. A szerepkörök 2012 után fordultak meg látványosan, természetesen a TAO támogatás miatt. Ennek kapcsán arról sem

szabad elfelejtkezni, hogy mindez a nézőszámra is befolyással bír, hiszen ha valaki elmegy az adott hónapban egy sportcsarnokba egy előadásra, és kifizeti ennek a több tízezerbe kerülő jegyárát, akkor utána valószínűleg néhány hétig nem fog a Műpába, a Zeneakadémiára belépőt váltani.

I A szervezők pedig ez esetben kénytelenek lesznek „vattázni”, azaz ingyenjegyes publikummal feltölteni a nézőteret.

– Éppen a közgyűlésen esett erről szó, volt olyan vélemény, mely szerint nagyon fontos a koncertek „vattázása”. Én pedig azt gondolom, hogy a közönségszervezés és a művészeti értékteremtés szempontjából is nagyon rossz irány ez. Egy-egy együttes lehet, hogy papíron teltházas produkciót tud felmutatni, de ezáltal a későbbiekben egyre nehezebb lesz behoznia a jegyvásárló közönséget, hiszen a közönségnek egy része már hivatkozási alapként kezeli, hogy a múlt héten ingyen kapott jegyet valamelyik komolyzenei koncertre. Az egyik oldalon ugyanis megszokják azt, hogy vannak produkciók, amelyekért kifizetnek akár több tízezer forintot, mert a hasonlóan remek hangversenyekre – abban bíznak – majd úgyis kapnak ingyenjegyet... Mindez pedig jelentősen torzítja az összképet. Ugyanakkor azt is fontos tisztázni, hogy a vattázás illetve a szakmai- és protokolljegyek biztosítása között hatalmas a különbség. Van, ahol nagyon korlátozott számban – mert az állami minősítésnél, statisztikánál nem vehető figyelembe – tiszteletjegyet, szakmai jegyet adnak a közreműködő vendégművészeknek és egy szűk protokollnak nulla vagy 100 forintért, míg máshol a belépőn – amit ingyen adnak – mondjuk 24 ezer forint szerepel. A sajtóban is olvastunk már olyat, hogy valaki állt egy sportcsarnok előtt, és több millió

forint értékű jegyet osztogatott a járókelőknek. Emögött persze a TAO áll. Ezt egy olyan szervezet, mint mi, nem tudja megtenni, csak a külső szervezők... Közben pedig van, aki úgy vélekedik: milyen jó, hogy ilyen sok nagy produkció születik. A belső problémákkal azonban foglalkozni kellene a szakmánknak. Nekünk kellene valamilyen irányba lépnünk. A kormányzat is foganatosíthatna különböző intézkedéseket, vagy elindíthatnának egy belső szabályozást annak érdekében, hogy a TAO támogatás transzparens módon, a kultúrába visszaforgatva, valódi támogatásként segítse a terület fejlődését. Azt gondolom, ennek a problémának felvetése és a megoldás segítése például fontos feladata kell, hogy legyen az Egyesület tagjainak.

Mindezek ellenére nem győzöm azt is hangsúlyozni, hogy a TAO támogatás nagyon jó dolog, fontos plusz forrás, amelyre mindenkinek szüksége van, de sajnos sok mindent torzít.

I Térjünk vissza még azért a „vattázáshoz”. Ezek szerint túl sok a koncert, mert nem lehet megtölteni fizető nézővel az összes rendezvényt? Vagy valóban van ennyi előadásnak közönsége, csak kitartó munkával meg kell találni?

– Nagyon lényeges, hogy mi szólal meg – akár a produkció minőségét, akár a műsor koncepcióját nézzük. Egy jó előadással most is meg lehet tölteni a nézőteret. Ugyanakkor az előadók és a műsor mellett legalább olyan lényeges a kommunikáció is. Véleményem szerint erre ma már nem elég, hogy a költségvetésben állandó százalék van elkülönítve, felépített koncepcióra van szükség, lényegesek az alapstratégia pillérei. Az együtteseknek általában megvan a maguk bejáratott útjaik, mit, kinek, mikor és hogy kommu-

nikálnak, értékesítenek. Természetesen ezt egyik szervező vagy együttes sem adja ki szívesen, hiszen ez is az „üzleti titok” kategóriájába tartozik. S az is lényeges, hogy egyeztessünk időnként – ebben a Művészetek Palotája van nagy segítségünkre –, mert egy-egy kivételes időszaktól eltekintve nem az a cél, hogy ugyanaz a darab rövid időn belül több együttes programjában is szerepeljen. Sajnos, az ingyenyjegyekhez nagyon gyorsan hozzászokik a közönség, és ez bizony gondot jelent azoknak az együtteseknek, amelyeknek minden bevételre szükségük van. Ezzel pedig ismét visszakanyarodunk a TAO-hoz. Az Európai Bizottság döntése alapján egyelőre maradhat ez a támogatási forma, viszont valószínűleg lesznek szigorítások. Már most hallani például a TAO támogatás kapcsán elszámolható jegyár maximálásról. Én azonban nem ezt tartom a megfelelő útnak. Jó, ha magas az ár, hiszen mindenkinek bevételt jelent, jogdíjat, áfát fizetnek belőle. Éppen ezért gondolom azt, hogy nem a jegyárat kellene maximalizálni, hanem arra volna szükség, hogy a szigorítás a TAO-t igénybe vevők körére vonatkozzon: legyen közbeszerzési kötelezettség, s legyen kötelező előadó-művészeket foglalkoztatni. S persze, az is nagy kérdés, mi történik, amikor újra lejár az EU türelmi ideje, mert ez akár piaci összeomlást is okozhat.

■ *Gondolom a közönségszervezés sokkal több energiába kerül az egyre több helyszíni és együttes miatt.*

– Így van. Ami három-négy éve működött, az ma már kevés. Végignézve az idei szezonunkat, eredményeinket a Danubiánál, azt kell mondjam, akad – nem is egy – olyan koncertünk, amelyre már nem hívok protokollt, mert nem maradnak jegyeink. S nem extra előadások ezek... Bachot játszottuk decemberben például a BMC-ben, és már pót székessort tesszük be, úgy fogynak a belépők. Azért, mert ez a tematikus sorozat nagyon jól ki van találva, fel van építve, a mai kor elvárásaihoz igazítva. Mindez nagyon sok munkát, és még több kreativitást igényel. Igyekszünk minden évadban újítani, valamivel felkelteni a közönség érdeklődését: az

Ács Péter

előző évben például amatőr kórusokat hívtunk meg a Zeneakadémiára, a hangversenyek előtt az aulában adtak néhány perces flasmob koncertet. Az idei évben színművészek működnek közre a koncertjeinken. Folyamatosan tartottunk és tartunk ingyenes beavató előadásokat. Mindez a kommunikációban is nagyon sokat segít, hiszen ma már messze nem elég egy programot a Koncertkalendáriumban meghirdetni. Arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy bár a nagy együttesek túléltek az elmúlt évek viharait, de akadnak olyan kamarazenekepek, amelyek ennek a helyzetnek – a több helyszíni, a növekvő kínálat – vesztesévé váltak, hiszen sokkal korlátozottabbak a lehetőségeik.

■ *Egyik korábbi interjúm során szóba került az is, hogy a XXI. században, az internetnek köszönhetően is az impresszáls átalakul, sokan saját maguk intézik minden ügyüket. Igaz ez a hangversenyrendezésre is?*

– Igen, a fiatalok már nem is biztos, hogy keresnek menedzsert. Legalábbis a pályájuk elején magukat promotálják, maguk tárgyalnak a honoráriumról és egyéb részletekről. Nagy változás az is, hogy a közösségi

média révén sok minden felgyorsul: ha készítek akár egy mobiltelefonos felvételt, s felteszem az internetre, néhány óra alatt akár több ezren megnézik. A jegyeket is néhány pillanat alatt meg tudom vásárolni. Emlékszem, a Danubia indulásakor szépen kinyomatott belépőket készítettünk, sorszámoztuk, gondolkoztunk, sakkoztunk, hogy melyik jegyirodába mit vigyünk. Ma már természetesen nincs ilyen, akár pár másodperc alatt variálhatóak a jegyek, s folyamatosan elérhetőek a marketingadatok. Sajnos, bár igyekszünk a kor és a technika adta lehetőségeket kihasználni, mi sem tudunk mindenben megfelelni az új kihívásoknak, ehhez nagyobb stábra lenne szükség, ami pedig persze pénzkérdés. Továbbra is nagyon fontos azonban, hogy időben összeállítsuk a programot, felkérjük a művészeket és meghirdessük a koncertműsorokat.

Azzal viszont, hogy mit, mikor, mennyire reklámozunk, az utolsó pillanatig játszhatunk. Akad olyan hangversenyünk, amelyre már hónapokkal előbb elfogytak a jegyek – ezért ezt az estét már nem promotáljuk, a rendelkezésre álló felületet más produkciók hirdetésére használjuk.

■ *Hogyan látja, érdemes ilyen esetekben ismétlődő koncerteket adni?*

– Ez a helyszíntől, az előadóktól, a műsortól és persze a kommunikációs partnertől is függ. Tavaly karácsonykor ugyanazt a programot három teltházas esten adhattuk elő a Müpában. Ebben szerepet játszott, hogy egy klasszikus zenét játszó rádióadó volt a médiapartnerünk, és szép karácsonyi program hangzott fel. Ugyanakkor most, novemberben még nem tudom, az idei decemberi, már szinte teltház programból lesz-e ismétlés. Egy ellenőrzés miatt éppen most néztem végig az elmúlt négy év programjait, s a produkcióink számára picit még magam is rácsodálkoztam, az utóbbi években száz körüli volt a programjaink száma. Szerencsére mindre volt kereslet...

R. Zs.

Bartók világverseny, növendékzenekar, Kodály-emlékév

Különleges koncertek, rendhagyó rendezvények a Zeneakadémián

Délelőttől éjszakáig zenekarokkal tele a nagyterem, az akadémiai oktatás mellett a házban zenés gyermekmegőrző is működik.

Kurzusoknak, koncerteknek ad otthont a kisterem, s még házlátogatásra is érkeznek turisták a Liszt Ferenc téri épületbe. A Zeneakadémia a felújítás óta ismét a zenei élet pezsgő helyszínévé vált, rendhagyó hangversenyeknek, különleges rendezvényeknek is otthont ad.

Csonka András programigazgató úgy véli, sikerült egyedi koncertételeket kialakítani az intézményben, s telt házak előtt hangzanak fel estéről estére a produkciók. A tervek szerint az eddigi kínálat mellett újabb versenyekkel színesedik a paletta.

A növendékekből született szimfonikus zenekarnak is egyre nagyobb szerep jut.

I Három évvel ezelőtt beszélgettünk, amikor elindultak a saját koncertjeik. Azokból az elképzelésekből, amit akkor felvázolt, mi vált be?

– Az alapvető célkitűzésünk az volt, hogy a Zeneakadémia helyi adottságaira és értékeire, azaz az itt tanuló, tehetséges hallgatókra, kiváló művésztanárainkra, valamint a koncert helyszín sajátosságára építsünk, ugyanakkor figyelembe vegyük mások koncert kínálatát is, kerüljük el a párhuzamosságokat. A műsorszerkesztésben döntően a kamarazene koncentrálnunk, ami nem jelenti azt, hogy ne lennének szimfonikus programjaink is. Arra is nagy figyelmet fordítunk, hogy magyar és külföldi művészek minél gyakrabban lépjenek együtt pódiumra. Ilyenkor nem kész produkciókat veszünk, hanem mi hívjuk őket életre, az általunk kitalált műsorhoz kérjük fel a közreműködőket. Ez a műsorstruktúra működni látszik, legalábbis azt tapasztaljuk, hogy a közönség elfogadta. És tegyük hozzá, hogy az egyetem hallgatói számára is inspirációt jelent, ha a legmagasabb szinten játszó szólistákat és zenekarokat hallhatják nap mint nap az alma materükben, tudván, hogy számukra is nyitott a lehetőség erre a pódiumra eljutni.

I Mi az, amin változtatni kellett?

– Néhány műsor kezdeményezésünkkel kapcsolatban le kellett vonni a megfelelő konzekvenciát. Azt gondoltuk például, hogy a hangversenytermek kínálatából hiányzó dalesteknek helyet adunk, de sajnos azt kellett tapasztalnunk, hogy minden törekvésünk ellenére sem tudjuk növelni a műfaj iránti keresletet. Ez fájdalmas jelenség, de tudomásul kell venni.

I Pedig amikor arról beszélgettünk, hogy a kamarazene, a vonósnégyes nem annyira népszerű ma, Ön mondta azt, hogy kötelességük, hogy ezeknek a műfajoknak ismét közönséget teremtsenek...

– Így igaz, most is úgy gondolom, hogy a Zeneakadémia nem pusztán egy koncert-helyszín, hanem kötelezettségei vannak a

zenekultúra ápolásával kapcsolatban. A vonósnégyes sorozatunkkal például szép sikereket értünk el, az utóbbi sorozatunk már a Nagyteremben vonzott teltházakat. De büszkék lehetünk azokra a koncertjeinkre is, ahol egyetlen szólista töltötte meg a termet, ilyen volt Baráti Kristóf koncertje, s amikor Perényi Miklós Bach csellósztvitjeit játszotta, még a csilláron is lógtak. És azt sem mondanám, hogy dalestet nem rendezünk többé.

I Elindítottak a Solti Teremben egy operasorozatot is.

– A varázsfuvola sikeres bemutatása után – együttműködve a Tavasz és az Őszi Fesztivállal – újabb és újabb darabok kerültek, kerülnek színre. Ebben az évben nagy sikert aratott egy barokk opera ritkaság, Cesti Orontea című darabja, korábban pedig Eötvös Péter Lady Sarashinája is. Tervezzük, hogy egyes produkciókat a jövőben felújítunk, bizonyosan van rájuk kereslet. A következő szezonra is különlegességgel készülünk, Vajda Gergely operája hangzik fel, a szerző vezényletével. Az egyik legérdekesebb fesztiválunk pedig az operavizsgák köré épül. Januárban saját hallgatóink féléves vizsgája mellé mindig meghívunk két külföldi produkciót is. Idén a londoni Guildhall School és a berlini Művészeti Egyetem hozott nagyon érdekes előadásokat. A produkciók minden alkalommal jelmezekkel, díszlettel kerülnek a színpadra, van, amelyik zenekarral, de ahol erre nincs lehetőség, ott zongora kísérettel. Izgalmas képet ad a fesztivál a más intézményekben zajló munkáról, megismerhetünk új darabokat, megközelítéseket, és arra is figyelhetünk, milyen egyszerű énekesek tűnnek fel.

I Mennyire jelent feszültségforrást, hogy meg kell osztani a teremhasználatot az oktatás és a koncertek között?

– Valóban nem könnyű megoldani a két terület összehangolását. Nagyteremünk sokszor egész nap foglalt, délelőtt az este felépő vendég együttes, délután a saját zenekarunk próbál, este pedig koncert. Ez

Csonka András

rengeteg pódiumrendezéssel és más műszaki feladatokkal jár. Az egyetemi feladatok jól tervezhetők, ezeket előre beírjuk a naptárba, s aztán a tanulmányi osztállyal egyeztetve szépen felöltődnek a vizsgázók neveivel a dátumok. A prioritás az oktatásé, utána következhetnek az egyéb programok. De konfliktus nincs, legfeljebb ha valamit nagyon rövid időn belül kell megoldani. Sajnos, nincs olyan méretű próbatermünk, ahol saját szimfonikus zenekarunk tudna rendszeresen próbálni.

■ Mik a terveik a társulattal?

– Ezt az együtttest a jövőben szeretnénk erősíteni. Született is erről egy szenátusi határozat, miszerint a Zeneakadémia rezidens zenekara a saját együttesünk. A legjobb hallgatóink vehetnek részt a zenekar munkájában, s most azt tervezzük, hogy visszahívunk kiváló, régi növendékeket is, hogy a szólamokat erősítsük. Jelenleg a zenekarral Ménesi Gergely dolgozik felkészítő karmesterként, és hívunk jeles vendég dirigenseket is, olyanokat, mint például Pinchas Steinberg, Takács-Nagy Gábor, Dennis Russell Davies vagy Yutaka Sado, aki Leonard Bernstein asszisztense volt.

■ A Zeneakadémia Zenekara látja el azt a feladatkört, amelyet korábban a Concertó-nak szántak?

– Nem pontosan ugyanazt a feladatot, hiszen a hallgatói zenekar nem működik közre vizsgákon, de az Egyetem számára fontos, ünnepi alkalmakon elsősorban ők szerepelnek. Egyébként a Concerto Budapest továbbra is bérlő a Nagytermet a koncertjeire, és az idén is voltak olyan saját produkcióink, amelyekre őket kértük fel.

■ A nyitást követően többen a szellőztetőrendszer hibáira panaszkodtak, s Ön is úgy vélekedett, hogy néhány apróbb módosításra szükség lesz. Mindez lezajlott?

– A kezdeti problémák rendeződtek, s a működés közben előjövő gondokat pedig folyamatosan figyeljük, javítjuk. Újabban nehézséget jelent például, amikor párhuzamosan zajlik két előadás a Nagyteremben és a Soltiban, akkor nehezen tudjuk megoldani, hogy az egyik teremből kiáramló közönség ne zavarja a másikban még zajló koncertet. A Zeneakadémia építése idején még nem terveztek hanggátló zsilipeket, s hiába került a felújítás során az ajtókbá egy hangszűrő réteg, az nem képes teljesen ki-

küszöbölni a zajt. A személyzet próbálja felhívni a figyelmet, hogy a másik helyszínen még előadás zajlik, és lehetőség szerint másfelé tereljük a közönséget.

■ Miért volt szükség új műszaki igazgatóra?

– Ennek a pozíciónak a betöltője nemcsak a színpadokért, hanem az egyetem tulajdonában lévő összes ingatlanért is felel, amelyeket szintén üzemeltetni kell. Sok a tennivaló, újabb felújításoknak is elébe nézünk, így nem lehet, hogy minderre ugyanaz a vezető koncentráljon. A posztra pályázatot írt ki az Egyetem, ennek nyertese az új műszaki igazgató. Az a kollégánk, aki a műszaki területért felelt eddig, és a felújítást is levezényelte, maradt velünk, mint a színpadi és a stúdió terület műszaki vezetője.

■ Az első időszakra 'házturizmus' volt jellemző, mindenki kíváncsi volt az épületre, s minden előadásra elfogytak a jegyek. Már lecsengett ez az időszak?

– Igen, de így sem panaszkozhatunk, mert elég jó a ház telítettsége. Azt azonban látni kell, hogy az elmúlt négy-öt évben változás zajlott a közönség szokásaiban. Egyre in-

kább az jellemző, hogy az adott koncerthez nagyon közeli időpontban veszik meg jegyüket. Csak a legnagyobb sztárok esetén fogynak el jó előre a belépők. Azt tapasztaljuk, hogy kb. a jegyek egyharmada megy el elővételben, utána csekély az érdeklődés, majd a hangverseny előtt egy héttel indul meg újra jegyfogyás, és végül szinte teltház lesz az előadás. A bérleti mutatók sem emelkednek, a nézők nem akarnak egyszerre nagyobb összeget költeni, s nem biztosak benne, hogy minden koncertre el tudnak jönni. Változatlanul a zenekari bérletek népszerűek, így a saját zenekarunk sorozata fegy a legjobban.

■ *Akkor ezek szerint, hiába van annyi helyszín Budapesten, megtelik minden koncertterem...*

– Egy hasonlattal élve ez olyan, mint amikor épül egy soksávós út, azt előbb-utóbb ellepik az autók, és még kevésnek is bizonyul a sávok száma. Vagyis a növekvő kínálat a keresletet is magával húzza, biztos vagyok benne, hogy ma sokkal többen járnak koncertekre, mint 15 éve, amikor szinte a Zeneakadémia volt az egyetlen helyszín. Azt azért meg lehet érezni, ha a Müpában és nálunk is valamilyen nagy koncert van ugyanazon a napon, ilyenkor mindkét helyszín nehezebben telik meg. A hazai közönség mára nagyon kényelmes helyzetben van, Budapest felzárkózott a zenei világvárosok közé, minden héten lehet találni valamilyen világszínvonalú produkciót. Azonban, hogy mennyire tudnak ezek közül választani az emberek, már nemcsak a pénztárca, hanem az idő kérdése is: el kell dönteniük, rááldozák-e idejüket egy újabb koncertre, vagy sem.

■ *Hogyan látja a Zeneakadémián megforduló törzsközönségeket?*

– Nálunk koncertezik szinte az összes fővárosi zenekar, s mindegyiknek van egy jellegzetes, megkülönböztethető publikuma. Van egy olyan közönség is, amelyik kifejezetten az igényes produkciókat keresi, függetlenül attól, hogy ki a zenekar vagy az előadó. Sajnos, ők nincsenek annyira sokan, hogy estérről estére megtöltsék a termet.

■ *Milyen a külföldiek aránya a publikum soraiban?*

– Hozzánk sokan ellátogatnak, szerencsés a Zeneakadémia elhelyezkedése, a turisztikai negyed közepén vagyunk. Elindítottunk szervezett épületlátogatásokat is, van, hogy egy nap több csoport is megfordul nálunk,

és sokan közülük az esti koncertre is belépőt vásárolnak. Ahhoz azonban, hogy nagyobb mértékben számíthassunk rájuk, még sokat kell tenni. Az információt el kell juttatni a szállodákhoz, turisztikai pontokra. Nagy közönség potenciál rejlik a turizmusban, de ennek kiaknázásához összefogás szükséges az összes intézmény között. Budapest ma már nemcsak fürdő- és buli főváros, hanem izgalmas kulturális központ, s tényleg nagyon közel került Európa élvonalához. Ennek az üzenetét kell eljuttatni az igényes turistákhoz.

■ *Hogy állnak a gyerekeknek szóló sorozatok, a Liszt-kukacok, a zenei gyermekmegőrző?*

– Sikerral megy a már hagyományosnak tekinthető Liszt-kukacok sorozatunk, ami zenei magyarázattal összekötött koncerteket jelent. Olyan előadókat tudtunk megnyerni rá, akik remekül szólítják meg a gyerekeket. Minden héten van zenei gyermekmegőrző is, ahol avatott zenepedagógusok foglalkoznak a kicsikkel. Elindítottunk néhány új dolgot is, például a középiskolás osztályoknak szervezünk drámapedagógiai foglalkozásokat, amely ezzel a speciális módszerrel készíti fel a fiatalokat egy-egy koncert befogadására. Újdonság a jazz játszóter Dész Andrással, ami szintén nagyon népszerű.

■ *A komolyzene mellett akad népzene, jazz is a kínálatban.*

– A két tanszékkal nagyon jó az együttműködés. A népzene-székkel már másodszor rendeztük meg a „Táncház napja” című rendezvényt, melyen a tanszék hallgatói adják a színvonalas műsort. Mellettük a Solti Teremben rendszeresen helyet kapnak az autentikus népzene képviselői. Jazz koncertjeink elsősorban az akusztikus kamara jazz kedvelőinek szólnak, igyekszünk a világ kiemelkedő művészeit elhozni. Ugyanakkor minden szezonban bemutatunk egy-két fiatal magyar formációt is.

■ *A művészek felkérésénél számít, hogy nemcsak koncertezni tudnak a Zeneakadémián, hanem kurzust is adni?*

– A legtöbb esetben megkérdezzük a koncertező művészeket, hogy vállalnának-e mesterkurzust is. Sokszor pozitív a válasz, így a világ élvonalbeli előadóival találkozhatnak hallgatóink. Amikor a különböző tanszékek jeles művészeket hívnak meg mesterkurzust tartani, akkor sok esetben mi szervezünk számukra hangversenyt. Jól

működő együttműködés ez az oktatás és a koncertszervezés között, mindenkinek többletet nyújt.

■ *Említette, hogy az első évben a koncertrendezésre, programokra szánt büdzsé nem volt túl magas. Most milyen a helyzet?*

– Az indulás évéhez képest több pénzzel gazdálkodunk, s az utóbbi két esztendőben úgy tűnik, hogy évről évre számíthatunk erre az összegre. A jegybevétel és az annak alapján igénybe vehető tao támogatás nagyon jó kiegészítő forrás. Az elmúlt két évben több egyéb forráshoz is hozzájutottunk, de ezek minden esetben valamilyen feladat végrehajtásához kapcsolódnak. Rangos zenei versenyeket szervezünk, idén már másodszor gyűlhetek össze a fiatalok a Marton Éva Nemzetközi Énekversenyre. Nagyon rangos mezőny jött össze, jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki a verseny. Most a Bartók Világverseny előkészítésén dolgozunk. Tervünk szerint két évente ismétlődne ez a megmérettetés hegedű, zongora, majd vonósnegyes kategóriákban, a köztes években pedig zeneszerzőversenyt rendezünk. 2017-ben, első alkalommal a hegedűversenyt rendezzük meg. Emellett országossá tesszük az Andor Éva Énekversenyt is. Először csak a saját hallgatóink versenyeztek, de a megmérettetés olyan jól sikerült, hogy jövőre az összes hazai felsőoktatási intézményből lehet rá jelentkezni. A következő esztendőben Kodály-emlékévre is készülünk, a Zeneakadémia lesz a fő szervezője az országos programoknak, hiszen intézményünkhöz kötődik leginkább a Kodály-örökség.

■ *Négy év múlva, 2020-ban miről mesélne a zeneakadémiai koncertek kapcsán szívesen?*

– Arról például, hogy a kamarazene visszanyerte az öt megillető rangját a koncert pódiumokon. Most azt látom, hogy elindultunk ezen az úton, de még meg kell erősíteni a műfaj közönségbázisát, akár csak a kortárs zenéét. Ez utóbbi a nehezebb feladat, még sokat kell dolgozni érte, kitárolni a megfelelő formákat, folyamatosan repertoáron tartani a mai műveket. Szívesen látnám megerősödni a Zeneakadémia Szimfonikus Zenekarát, amely akkorra talán már külföldön is turnézik majd, s lesznek hazai fellépései is. Szívesen látnám, hogy a Karrier Irodánk által menedzselte fiatal művészek sikereket érnek el, s tudunk nekik segíteni elindulni a pályán.

R. Zs.

Hagyjuk, hogy diktáljanak nekünk

Interjú Fabio Mastrangelo Oroszországban élő olasz karmesterrel, aki november 11-én a MÁV Szimfonikus Zenekar élén adott hangversenyt az Olasz Kultúrintézet Verdi-termében

■ *Amennyire tudom, nem ez az első alkalom, hogy Magyarországon vendégszerepel.*

– Nem, valóban nem. 1998-ban vagy 1999-ben már vezényeltem Szegeden egy szimfonikus zenekari koncertet, amelyen Richard Strausstól a Till Eulenspiegel, és ha jól emlékszem, Beethoventól a VII. szimfónia szerepelt műsoron.

■ *És azóta? Nem lépett fel nálunk?*

– Nem, mert utána Oroszországban kezdtem el dolgozni, és mint tudja, Oroszország nagy. Nemcsak Szentpétervárból és Moszkvából áll, hanem sokat vezényelek Novoszibirszkben, Jekatyerinburgban, Omszkban, Krasznojarszkban és a többi orosz nagyvárosban is.

■ *Az életrajza alapján emellett jelentős nemzetközi karriert futott be már eddig is, Kanadától kezdve a Veronai Arénán át egészen a Belgrádi Rádiózenekarig, vagy a dániai Aarhus szimfonikus zenekaráig.*

– Közben sokszor megfordult a fejemben, hogy szívesen visszatérnék Magyarországra is, és erre most adódott lehetőség.

■ *Hogyan került sor erre a meghívásra?*

– Egy olasz impresszárió barátom még a nyár elején megkérdezte tőlem, hogy nem lenne-e kedvem fellépni Budapesten és Bécsben a MÁV Szimfonikus Zenekarral a „Milánói Zenei Esték” sorozat keretében, amelynek még nem találták meg a karmesterét. Teljesen véletlen, hogy a naptáram még szabad volt éppen erre a három napra, meg arra az egyre, november 22-re, amikor Bécsben adjuk elő részben ugyanezt a műsort. Ez valóban szerencsés véletlen volt, mert november 23-án Moszkvában vezényelek, de előtte még Besztercebányán is lesz egy Tosca-előadásom, ami után rögtön Szentpétervárra megyek, ahol a saját zenekarommal próbálok.

■ *Nekünk itt Magyarországon a rendszer-váltás óta nincs túl sok információ az orosz zenei életéről. Hogyan alakult az elmúlt évtizedekben?*

– Az orosz zenei élet most is nagyon élénk. Azon kívül ott vannak az olyan rendkívüli művész egyéniségek, mint Jurij Temirkanov, Valerij Gyergyijev, Jurij Basmeth,

Vlagyimir Szpivakov, a két Jurovskij. Egy nagyon gazdag és eleven zenei élettel rendelkező országról van szó, ahol olyan szólísták élnek, mint Gyenyisz Macujev, Boris Berezovszkij, Nyikolaj Luganszkij, Vadim Repin és még sorolhatnám az igazán nagy muzsikusokat. Egyszóval nagyon érdekes és inspiráló számomra, hogy állandó kapcsolatban lehetek ezekkel a muzsikus-egyénségekkel. Külön szerencsémnek tartom, hogy Temirkanov és Gyergyijev asszisztenseként egyaránt dolgozhattam, mielőtt egyéni karrierem elindult volna. Jelenleg négy zenekarral dolgozom, Szentpéterváron, Moszkvában, Novoszibirszkben és Jakutszkban, amelyeknél vagy a vezető karmesteri, vagy az első vendégkarmesteri tisztséget töltöm be, mint Novoszibirszkben és Moszkvában. Így Oroszországban is rengeteg feladatom van, nem beszélve a többi felkérésről, amelyeknek szintén eleget kell tennem.

■ *Mindebből úgy tűnik számomra, hogy Oroszországban nem okoz állandó feszültséget a zenekarok nagy száma, illetve a finanszírozás potenciális csökkentése, ami a nyugati országokban már évtizedek óta folyamatosan Damoklész kardjaként lóg a különböző zenés színházi és szimfonikus együttesek feje felett.*

– Nem, nem ilyesmiről egyáltalán nincs szó. Elég csak arra utalni, hogy például a Marinszkij Színházban 370 zenekari muzsikust foglalkoztatnak állandó szerződéssel. Ehhez járul a 280 fős énekkar, 80-90 szólísta, a balettkar...

■ *És mindez egyetlen színházban? Már úgy értem a Marinszkijon belül?*

– Nem, ez a létszám három színházra oszlik. Van ugye a régi, a tradicionális Marinszkij-színház, van egy második játszóhely, ami hatalmas, 2300 férőhelyes, és van a teljesen önálló koncertterem. Emellett ott van a Szentpétervári Filharmónia, valamint a Kis Színház, amit most Mihajlovszkij Színháznak hívnak, ezen túl van még a Szentpétervári Opera, ott van azután az én színházam, aminek a neve „Music Hall”, van még a Konzervatórium színháza, a Filharmónia kisterme, a Szergej Roldugin által alapított Zeneház, vagyis a Roldugin Dom Muzik. Ennek következtében Szentpéterváron lega-

lább tíz hivatásos szimfonikus zenekar működik jelenleg. Jó, tudom, hatalmas város. Ötmillió lakosa van. De Moszkvában még többen laknak. Ott két zenekara van Szpivakovnak, kettő Bashmetnek, egy-egy Pletnyovnak és Kogannak, azután ott vannak a Filharmonikusok is Szimonovval az élén, aki ha jól tudom Magyarországon is többször járt. Jevgenyij Szvetlanovnak is van zenekara, az Orosz Állami Akadémiai Szimfonikus Zenekar, valamint Mihail Jurovskijnek is, az „Orosz Filharmónia” nevű moszkvai szimfonikus zenekar, amelynek állandó vendégkarmestere vagyok. Ezek mind nagy létszámú zenekarok, és akkor még egyáltalán nem említettem a Bolsoj Színház szintén óriási szimfonikus együttesét, valamint a többi moszkvai zenés színház zenekarát. Legalább tizenöt állandó szimfonikus zenekar működik az orosz fővárosban.

■ *És elegendő közönsége is van mindnek?*

– Állandó teltház van.

■ *Ennek igazán örülök. Mindez arra enged következtetni, hogy nincsenek ezek a folytonos diskurzusok a fogyatkozó közönségről, meg a zenei nevelés hiányosságairól, illetve fontosságáról...*

– Nem, egyáltalán nem. A zenei nevelés nagyon erős Oroszországban.

■ *A zeneiskolákat érte ez alatt, vagy a közoktatást is?*

– A közoktatást is természetesen.

■ *Régebben ez nálunk is így volt, de ma mindenki valami „hasznosat” szeretne tanulni. Informatikát például.*

– Mindez rendben van. De nem hiszem, hogy az lenne a probléma, hogy az informatika ellen kellene lennünk. Hanem az, hogy nem értem, miért kell a zene ellen lenni. Valójában ez az egyetlen, amit nem értek Európában.

■ *A politikusok – és ezt sajnos sok szülő is így gondolja – mindig azzal érvelnek, hogy a rohamos technológiai fejlődés és a globalizáció következtében olyannyira sok az új információ, és emiatt olyannyira túlterheltek a gyerekek, hogy az órarendben már nem jut hely a zenei nevelésnek.*

– Én úgy gondolom – és sajnos ez lehet csak az én személyes véleményem –, hogy ez a jelenség Európa amerikanizálódásának egyik formája. Nyilvánvaló, hogy ahol legutóbb is két olyan elnökjelöltet sikerült állítani, akinél egyik rosszabb, mint a másik, természetesen igyekeznek csökkenteni a világ kulturális és műveltségi színvonalát. Mert ott magas színvonal azután valóban kevés van. Elég csak New Yorkra gondolni. Hatalmas világváros egyetlen nívós szimfonikus zenekarral. Jó, a Filharmonikusok mellett ott van még a Metropolitan Opera zenekara. Egy harmadik professzionális együttessel azonban már bajosan tudnék megnevezni. Említhetem még a Chicagói Szimfonikus Zenekart, ami fantasztikus együttes. A Chicagói Opera zenekara azonban már kevésbé. Baltimore – egyetlen zenekar van ott is. Ezek mind hatalmas városok, és nem gondolom, hogy ez megengedhető lenne. Rengeteg muzikus él ott. Kanadában tanultam és átéltem, hogy a Torontói Szimfonikus Zenekar rengetegszer állt a megszüntetés határán. Következésképpen nem hiszem, hogy az lenne a helyes út Európa számára, hogy az Egyesült Államok által szolgáltatott kulturális mintát kövesse. Úgy gondolom, hogy a mi saját európai kulturális fejlődésünk egészen más utat járt be, mint az Egyesült Államoké. Ennek köszönhetően a mi kultúránk sokkal mélyebben gyökerező hagyományra épül, amit kötelességünk lenne megvédeni. Ez az, amit Oroszországban sokkal inkább megtesznek, és nem csak beszélnek róla. A kultúrát meg kell védeni, mert a kultúra nem más, mint hagyomány, a hagyomány pedig a nemzet szerves része.

■ *Ennek fényében hogyan ítéli meg azokat a sajnálatos folyamatokat, amelyek szülőhazájában, Olaszországban évtizedek óta rombolják a zenei életet?*

– Nagyon fájdalmasan érint, mindaz, ami ezen a téren Olaszországban történik. Legutóbb a Veronai Aréna zenekarával, de említhetném a többi operaházat is, Firenzét, Rómát. Mindez szörnyű. Egy ilyen óriási hagyománnyal rendelkező ország zenekultúráját nem szabad ennyire tönkretenni. És egyáltalán milyen céllal? Miért? A végén ténylegesen fennáll a kockázata annak, hogy a társadalmi háló felbomlik, és a társadalom valóban tele lesz olyan emberekkel, akiknek semmilyen céljuk nincs az életben, napról napra élnek, és a végén rosszra adják a fejüket. Egyszerűen nem értem! Ha valóban így akarunk élni, akkor tényleg ezt a modellt kell követni! A politikusaink vajon

Fabio Mastrangelo

felismerik ezt a problémát, vagy nem? Esetleg boldogok a saját jól kiépített oázisukban, ahol a többi állampolgártól elzárva élhetnek? Mert úgy gondolom, hogy az állampolgárok legjavának nyugalomra van szüksége. Nyugalomra és munkára. Valamint arra, hogy lássa, hogy az országa még őrzi az elveit, az értékeit, a hagyományait. Ezt nagyon fontosnak tartom.

■ *Ez valóban így van. De a kultúra kapcsán mindig csak a pénzről esik szó. Hogy milyen sokba kerül, miközben nem „termelő ágazat”. Pedig kultúra nélkül pénzt sem lehet „termelni”.*

– Igen. Mindeközben én csak arra lennék kíváncsi, hogy amikor valamilyen jelentős és magas presztízsű rendezvényre van szükség, akkor miért mindig klasszikus zenei koncertre gondolnak? Ha valamilyen fontos eseményre kerül sor, amelyen jelen van a világ összes államelnöke, miniszterelnöke és egyéb politikusa, akkor miért nem valami szép rock-koncertet rendeznek? Hard-rockot! Vagy heavy metált! Azért mert mindenkit megbotránkoztatnának vele. Ez is a probléma! Mert hogyan fordulhat elő, hogy a tömegek számára jó az a zene is, és nem jut pénz a klasszikus zenére, de amikor valami fontos dologról van szó, akkor mégis csak a klasszikus zene jöhet egyedül szóba? Úgyhogy én, mint klasszikus zenész erre csak azt tudom mondani, hogy nem, nem, és nem! Csinálják csak a fontos dolgukat a rock zenészekkel, aztán majd meglátják, hogyan fognak kinézni!

■ *Milyen most a helyzet az Ön legszűkebb pátriájában, a Bari operában? Hiszen ott legalább háromszor szüntették már meg a zenekart.*

– Továbbra is ugyanazokkal a problémákkal küzdenek, és mindig ugyanabból az okból kifolyólag. Mert az olasz állam, úgy tesz, mintha demokratikus lenne, de közben állandóan ő írja elő a játékszabályokat azoknak az intézményeknek, amelyeket finanszíroz.

■ *Milyen értelemben?*

– Abban az értelemben, hogy fenntartja ugyan az intézményt, de olyan szorosra fogja a gyeplőt, hogy ha az továbbra is működni akar, akkor a választások alkalmával tudja, hogy kire kell majd szavazni. Ez a rendszer annyira nyilvánvaló, hogy már magyarul sem kell. Ugyanis ha a támogatás időben érkezik, és a beígért összegnek megfelelően, akkor mindenki biztonságban érezni magát. Akkor a pénzt a színházra, a zenekarra, a kórházra vagy az iskolára lehet fordítani és magától értetődő lenne, hogy megérkezik. Nem pedig kiváltság, amit csak azért folyósítanak, mert valaki X vagy Y politikus barátja, unokatestvére, testvére, anyja vagy nagybátyja. Ennek nem lenne szabad így működnie, de mégis így működik. Ötven éve görgetjük magunk előtt ezt a problémát, ami a végén hatalmasá duzzadt.

■ *Mindez a tartományi rendszer miatt van így?*

– Igen, mert az intendáns tudja, hogy az államtól kapja a pénzt. És a választások közeledtével mozgósítja az összes barátját és ismerősét, hogy arra szavazzon, aki a támogatást folyósítja. Ez szerintem nem helyes. És semmiképpen sem demokratikus. De sajnos időközben elfelejtettük a demokrácia szó jelentését, és hagyjuk, hogy nekünk diktálják a szabályokat, ahelyett, hogy mi diktálnánk azokat. (Kaizinger Rita)

Négy és fél évtized a Rádióban

1926. június 19-én született Fodor Artur, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának nyugalmazott kürtöse. 90. születésnapja alkalmából készült az a beszélgetés, amelyben felidézte pályájának legjelentősebb állomásait.

! *Hogyan került zenei pályára?*

– Énekléssel kezdtem, 9 éves koromban bekerültem a Pécsi Székesegyház Kórusába. Ez akkor bentlakásos iskola volt, és Európában mindössze három ilyen intézmény működött: Rómában, Regensburgban és Pécsett. Általában olyan gyerekek tanultak itt, akiket a szülei nem tudtak taníttatni: falusi tanítók, jegyzők gyerekei. Mi hármán voltunk fiútestvérek, és apám úgy döntött, hogy kihasználja a lehetőséget. Komoly felvételi vizsga volt, és aki bekerült, az szeptembertől februárig megtanulta a gregorián kotta olvasását, megtanult lapról olvasni, illetve az egyházi hangnemeket – minden olyan alapot, amire a későbbiekben szükség volt. Nagyon örültem, hogy engem is felvettek, volt azonban egy háttüője az iskolának: se karácsonykor, se húsvétkor nem mehettünk haza. Első évben még a liturgiában sem énekelhettünk, és én el is aludtam hátul a kóruson az éjféle mise alatt – mikor felébredtem, már csak lenn égett egy lámpa, én pedig szaladtam a többiek után...

! *Meddig járt a kórusiskolába?*

– Öt év után a mutálás miatt mindannyian kikerültünk az iskolából, ekkor átvettek minket a ciszterciek. De én itt sem maradtam békében a zenétől. Az osztályfőnököm volt az énektanár, aki akkor egy fúvószenekart vezetett az iskolában. Én is beálltam, első trombitát fújtam a legjobb barátommal. Később az osztályfőnököm áthívott az egyetemi zenekarba is, mert nem volt elég trombitás. Ez már 1943-ban volt, a háború alatt. Sokakat elvittek katonának, többek között az egyetemi zenekar kürtösét is. Azt mondta az osztályfőnököm: „Akkor majd te kürtölsz, mert jövő vasárnap koncert van!” Egy hétig minden nap kürtölni tanítottak, és mivel nagyon érdekelt, meg is tanultam, amit kellett – szerencsére nem voltak nehéz darabok, indulókat játszottunk. Még abban az évben volt egy nagyszabású városi ünnepség, amire a zenekarba kürtösnek egy pécsi jogász fiát, Declava Lászlót hívták meg. Ő akkor a Székesfővárosi Zenekar tagja volt. A koncert után odamentem hozzá, hogy beszélgessünk a

Fodor Artur

kürtölelésről. Azt mondta, hogy nem jól fújom: a kürtöt máshogy kell megszólaltatni, mint a trombitát. Nyáron elmentem vele a Zeneakadémiára, ahol az akkori tanár is elmondta: más a hangszín, mást kell csinálni – ennek nem örültem, hiszen a szám is különbözik a kürtösökétől, vékony az alsó ajkám.

! *Nem szegte kedvét a kritika?*

– Nem, sőt: 1944-ben feljöttem Budapestre, hogy tanuljak. Emlékszem, elindultam kürt órára a Zeneakadémiára. A villamosra felszállt egy sebesült katona, egyenruhában, fegyverrel. Vértől csöpögött a karja, szemmel láthatóan megsebesült. A kalauz kérdésre elmondta, hogy Szegedről jött, ott lőnek. Ettől én úgy megijedtem, hogy gyorsan hazamentem, és a háború végéig otthon maradtam; kántorkodtam, a bátyámmal együtt végeztük apám munkáját, mert őt szintén behívták katonának. Tavasszal úgy-ahogy levizsgáztam, és aztán 1945 szeptemberétől tudtam folytatni a Zeneakadémiát.

! *Milyen volt a háború után Budapesten?*

– Egy egyházi kollégiumban laktam a Lónyai utcában, ahol elég rossz körülmények fogadtak: gyakorolni se tudtam, újságpapír volt az ablakokon. Én inkább a Zeneakadé-

mián fújtam a lépcsőházban! A kollégiumban együtt laktam két képzőművésszel, és egy zeneszerzővel, aki jó barátja volt Ligetinek; ekkor ismertem meg a későbbi híres zeneszerzőt.

! *Mikor játszott először szimfonikus zenekarban?*

– A háború utáni években a Zeneakadémia lelkésze, dr. Mojzes Péter alakított egy szimfonikus zenekart. Sokan kezdték itt a pályafutásukat, akikkel később a nyári egyetemeken is találkoztam; Baján, Kaloocsán is ugyanaz a jó társaság jött össze. Reggel misét énekelünk, aztán próbák, gyakorlás – minden este koncert volt, hol zenekarral, hol kiségyüttessel! Aztán elkezdtem játszani a Zeneakadémia zenekarában is. Akkoriban két zenekar volt, az egyik Unger Ernőé, a másik Kóródi Andrásé. A két együttesben többé-kevésbé ugyanazok játszottak, és ebből sok vita volt, hogy ki mikor, melyikbe menjen. A zenekar szervezőjét inspektornak hívták, és úgy adódott, hogy egy időben mindkét zenekarnak én voltam az inspektora. Hogy mit bajlódtam akkor az egyeztetéssel! Zathureczky Ede volt akkor az igazgató, de ő nem engedte próbára járni a saját növendékeit. Igen ám, de közeledtek a diplomakoncertek, és egy alkalommal nem volt fagottistánk. Azt az egyet, aki eljött néha, éppen sehol nem találta senki. Zathureczky már nagyon dühös volt, és amikor belépett a próbaterembe egy idegen, magából kikelve, vörösödő fejjel kiabált rá: „Maga a fagottos?” „Nem, kérem, én vagyok itt a fagott tanár!” – Nem ismerte a kollégáját... Végül az operából jöttek kiségitők.

! *Hol dolgozott először hivatalosan, fizetésért?*

– Gergely Pál kedvéért, akinek az apja pártember volt, szétoztották a Postás Zenekart; lett belőle egy fúvószenekar és egy nagy szimfonikus zenekar is, hát én oda kerültem 1948-ban. Nem sokáig voltam ott, ahogy lehetett, elmentem a Rádiózenekarhoz próbajátékra. Akkor Somogyi volt a karmester, aki próbálta bővíteni a zenekart, de nem volt könnyű dolga. Abban az idő-

ben operaházi kürtösöket hívtak kisegíteni, akik rendre meghíúsították a próbajátékokat, így csak a harmadik meghallgatás után vettek fel. Erre nagyon emlékszem, Polgár Tibor volt a zongorakísérő. Hát ahogy leblattolta a kíséretet, az önmagában egy élmény volt, csodálatosan játszott! 1949 május elsejétől lettem a Rádiózenekar tagja. A zenekar 1943-ban alakult meg Dohnányi Ernő vezetésével; rajtam kívül már csak egy fuvolista él, ő is kilencven valahány éves, aki nálam is korábban, a negyvenes évek közepétől játszott az együttesben. Persze a háború után az egész zenekart teljesen újjá kellett alakítani. Miközben a Rádióban voltam, a Postás Zenekarban is maradtam, és akkor alakult meg a Honvéd művészegyüttes is, ahova beajánlottak. Három helyen kürtölni egyszerre – volt, hogy a teljes keresetemet odaadtam a kisegítőknék... És közben végeztem a Zeneakadémiát. Sok tárgyat előre felvettem, hogy el tudjam őket végezni, mielőtt a zenekarok elveszik az összes időmet. Ebből lett is bonyodalom, mert a maga idejében újra járnom kellett volna némelyik elméleti tárgyra. Alig tudtam kimagyarázni, hogy már régen van aláírásom, vizsgajegyem!

■ *Úgy tudom, a feleségét szintén a zenekarban ismerte meg.*

– Valóban, 1950-ben feleségül vettem egy hegedűs leányzót, Wanka Ildikót. Mielőtt rendes tag lett a Rádiózenekarban, már kisegítőként játszott velük, sőt, többször brácsázott is. Egy ilyen alkalommal felfigyelt rá a híres karmester, Otto Klemperer. Klemperer híres volt arról, hogy nem veti meg a szebbik német. A próba után behívta magához; jöjjön a szobájába beszélgetni az a csinos lány a brácsa szólamból! Ildikó be is ment – de a karmester nagy csalódására vitte magával a tolmácsot is, mert nem tudott németül... Jól elbeszélgettek.

■ *Innentől kezdve folyamatosan játszottak a zenekarban?*

– Sajnos nem, 1951-ben szomorú esemény történt. Július elsején este 11 óra körül bezörgetett hozzánk egy rendőr és egy detektív: kitelepítés. Kaptunk 24 órát összehajtogatni. Borzalmas volt, szétdobtuk mindenünket az ismerősökhöz. Mindketten akadémisták voltunk. Mentünk gyorsan a Rádióba, elmeséltük, mi történt. A zenekar ott aggódott velünk a stúdió előtt, de bizony nem volt mindenki jóindulattal felénk... Kitelepítettek minket a határ mellé. Évtizedekkel később egyszer egy kolléga odajött az egyik koncerten: „Nem is tud-

tam, hogy alezredes voltál.” Én? Ezt honnan veszed? „Hát kint van a Terror házában a kitelepítettek falán a végzés: Fodor Artur alezredes és felesége, a Rádiózenekar tagjai.” Hát ennyi hiba volt akkoriban az iratokban. Szerencsére mi aztán hamar visszakerültünk a fővárosba, de a feleségem szülei ott maradtak 1954-ig.

■ *Hogyan sikerült visszakerülniük?*

– A Rádió elnöke adott egy írást: Fodor Artur és felesége a Rádiózenekar tagjai, munkájuk közhasznú. A Zeneakadémián tanított akkor Antal Mátyás édesapja, hát ő óriási botrányt csinált: nincs az országban zenész, és akkor ezeket viszik Kukutyinba zabot hegyezni? Ekkor volt Vásáryék kálváriája is. Végül Zathureczky járt közben az érdekünkben, neki köszönhetjük, hogy visszajöhettünk. A Rádiózenekarban 3. kürtöt fújtam. A Postás Zenekarból már kiszálltam, nálunk meg egy kolléga felmondott, egy meghalt – átkerültem első kürtösnek. Volt egy év próbaidőm, de ebbe beleesett 1956.

■ *Hogyan érintették az 1956-os események?*

– Épp Mario Rossi, az olasz karmester próbált velünk október 23-án délután. Cezar Franck: d-moll szimfóniáját vezényelte. Fülledt, meleg őszi nap volt. Mi kettőkor kezdtük a próbát, egyszer csak kinyílt az ajtó, kihívták az egyik szólamvezetőt. Visszajött: valami gyűlés van az udvaron, ki kellene mennie a zenekarnak. Rossi kiengedett bennünket. Egy ifjú barátunk elmondta a követeléseket, de azzal folytatta: itt volt Kádár elvtárs, azt mondta, Magyarországon nem lesznek olyan események, mint Lengyelországban. Visszamentünk próbálni. Megint kopognak az ajtón: folytatódik a gyűlés, menjünk ki. A harmadik kopogásnál Rossi azt mondta: jól van, akkor holnap folytatjuk. Őt egyébként november 3-án mentették ki Budapestről. Közben összegyűlt a Rádió előtt a tömeg, és követelték, hogy olvassák be a pontokat. Ezt persze senki nem akarta vállalni, mert akkor ki kellett volna mondani: a szovjet csapatok hagyják el az országot. Gerő Ernő akart beszédet mondani, de már nem tudott eljönni. Én közben elmentem a Hősök terére, azt mondták, ott lesz egy nagy gyűlés – hát semmi sem volt; visszajöttem, és mentem Ildikóért. Hátral még nyitva volt a bejárat. A másik oldalról már nem lehetett bemenni; nagy felfordulás volt a Rádió előtt, tömeg, kiabálás. Éjjel hallgattam a rádiót, még a kommunista szövegeket adták. Emlékszem, Szepesi György, a sportriporter is

beszélt, ő a svédek elleni meccs miatt legazemberezte a forradalmárokat, akik nem hagyják a sportolókat mérközni. Nem értette a forradalmat, nem fogta fel, mi történik körülötte. Akkor épp elnöknő volt a Rádió: átküldte az elvtársakat a Parlamentbe, ahol volt egy pót-stúdió. Akkor vitték át az Egmont nyitányt és a IX. szimfónia lemezeit, ami két hétig állandóan ment a rádióban. A Rádió épületéből nem közvetítettek adást. Mi pedig vártuk, mi lesz. Én 23. és 30. között nem is voltam Pesten. 30-án bementem a Rádióba, épp nagygyűlés volt, megválasztották az osztályokon a munkástanács tagjait. A zenekarból kettőt jelöltek, de mivel csak egyikük vállalta, valaki bekiabálta az én nevemet. Persze nem volt véletlen, a kitelepítés óta sokat háborogtam, tudták, hogy képviselni fogom az érdekeiket. Mindig felszóltam azok ellen, akik disznóságot csináltak, ezért szerettek a kollégák, zenekari bizottsági tag is voltam már korábban.

■ *Hogyan teltek a forradalom utolsó napjai?*

– 30-ától minden nap gyűlések voltak. A Bartók Béla útról gyalog jártam be. Mi választottuk ki, kik menjenek az Országházba a stúdióba. Emlékszem, akkor volt Ausztráliában az olimpia. Az olimpikonok, akik már Prágában voltak, nem akarták, hogy Szepesi menjen velük, azt akarták, hogy hívják vissza Puhár Istvánt, aki 1936-ban közvetítette a berlini olimpián, Hitler jelenlétében a magyar-német vízilabdameccset. Végül Szepesi magánemberként volt jelen az olimpián, sporteseményt nem közvetíthetett.

November 3-án már boldogan mentünk haza, a Kálvin térről is eltűnt a felborult villamos; készültünk rá, hogy hétfőn kezdődik a munka. 4-én hajnalban ágyban voltam, amikor elhangzott a rádióban Nagy Imre bejelentése a szovjetek támadásáról – emlékszem, a szomszéd hallgatta a műsort, és valahogy felébredtem arra a hangra. Mindjárt rohantunk is le az utcára. Akkor még nem volt semmi, csak másnap értek ide a tankokkal. Mi lenn voltunk, amikor fentről utánunk kiabáltak: Fodorék menjenek haza gyorsan, ég a lakás! Rohantunk fel, de csak egy kosár égett az erkélyen – a fölöttünk lévő lakás viszont teljesen kiégett.

■ *A számonkérés, gondolom, nem maradt el.*

– Nem. November 7–8. körül hallottuk a rádióban, hogy 9-én a Népművelési Minisztériumban meg kell jelennie a munkás-

tanácsok tagjainak. Kínos dolog volt, gyakran mentünk oda, és azok, akiket kirúgtunk, mind ott álltak velünk szemben. A díszteremben ültünk jobbról mi, balról a baloldal, és megjelent Gács László, kormánybiztos, Kádár barátja. Tisztességes alak volt, egészen normális hangnemben a beszélgetés. Elismerték a hibákat, és nem támadólag léptek fel, hanem keresték az együttműködés lehetőségét. Gács nem ismerte a Rádiót, ezért segítséget kért tőlünk. November 30-án fel kellett oszlatni a Rádió forradalmi munkástanácsát, de ő továbbra is kérte, hogy segítsük a működést. Mikor letartóztatták Nagy Imrét, mi végképp nem akartuk tovább csinálni. Gács azt mondta: „Ha nem csináljátok, majd meglátjátok, kik jönnek ide. Géppisztolyos alakok.” Hát segítettünk tovább. Aztán jött 1957, és a gyűlésen úgy határoztak, hogy a munkástanács tagjainak el kell menniük a zenekarból. Rengei Miklóst azonnal átvitte Ferencsik az Operába, én pedig megkaptam a „selyemzsínort”: addig maradhatok, amíg nem találunk a helyemre mást. Önként elmehettem volna, de nem akartam – majd kirúgnak, ha akarnak. Végül megtar-

tottak. 1958-ban került a Rádiózenekarba Tarjáni Ferenc. Róla mindenképp szólnom kell; ő egy csodakürtös, aki megváltoztatta a hangképzés módját. Nagyon örültem neki, hogy vele együtt dolgozhattam. Közben letelt az egy év próbaidőm. Nem akartam én első kürtös maradni, de azt mondták: vagy maradok, vagy kirúgnak. Jó pár évig kínlódtam ott, nem volt az nekem való.

! Milyen műveket játszottak ebben az időszakban?

– 1956-ban Dohnányi műveit vettük fel Ferencsik Jánossal, Vaszy Viktorral, Lehel Györggyel. A forradalom után aztán az egész zenekart újra kellett alakítani, mert 27 fő disszidált! 1958-ban a brüsszeli világi kiállítás kapcsán Párizsban egy emlékezetes nagy koncertünk volt. Lajtha László VII. szimfóniáját, a Forradalmi szimfóniát játszottuk. Óriási siker volt; benne a Himnusz részlete, amit félbevág a kisdob, a géppuska... Rengeteg magyar volt a koncerten. Lajtha szigorú ember volt, de mi jó kapcsolatban voltunk, mert ő a franciás hangképzést szerette – én a vé-

kony alsó ajkam miatt fújtam ezzel a technikával.

! Meddig maradt az első kürtben?

– 1965-ben már nem bírtam, idegileg sok volt. Visszavonultam közös megegyezéssel, fokozatosan tovább a negyedik kürtig. 1987-ben mentem nyugdíjba, de a rádiós kötelékeim megmaradtak, mert 1980-tól hét, majd nyugdíj mellett további hat évig dolgoztam, mint hangversenyszervező, egészen 1993-ig. Furcsa érzés volt: mivel jól ismertem az együttest, és jól tudtam szervezni a külső koncerteket, felvételeket, úgy éreztem, olyat csinállok, amihez igazán értek.

! Ennyi év után mit jelent Önnek a Rádió?

– A kötődés a Rádióhoz megmaradt, nekem mindenem a Rádió, a Rádiózenekar. 1956-ban is azért volt kulcsfontosságú a Rádió szerepe, mert mindenki onnan várta a híreket, onnan akarta tudni, mit kell tennie. Családom révén most is követem a történéseket, és szívből remélem, hogy konszolidálódik a zenekar helyzete. Végezetül szeretnék felidézni egy 2001-es adást. Volt akkoriban egy beszélgetős műsor a rádióban, az „Éjszakai repülés”. Ebben mondtam el a gondolataimat:

„75 éves vagyok, mint a Magyar Rádió. Ebből 45-öt töltöttem el itt. Ennyi idő bőven elegendő egy nagy batyu összeállítására az éjszakai repüléshez. Mit tennék bele? Kodály és Bartók műveit, amik megjelentek az európai hangversenyeken. Ide sorolnám Lajtha Lászlót is. Velük együtt viném ebben a batyuban Szervánszky Endre és Járdányi Pál műveinek felvételeit, akiket nemcsak nagygyszerű zeneszerzőknek, de becsületes embereknek és művelt európaiaknak ismertem. Persze sorolhatnék még jó pár komponistát, de nem akarok hosszas felsorolásba kezdeni. A magyar zenei együtteseket is betuszkolnám ebbe a batyuba, hiszen folyvást öregbítették az egész világon a magyar zene hírnevét. [...] Valaki kitalálta, és azóta előszeretettel beszélnek a damaszkuszi útnak a sajátos magyar változatáról. Saul az elnyomás embere volt, aki a fordulat után az üldözöttek, elnyomottak és mártírok közé állt. A mi damaszkusziaink Volgából ültek át Mercedesbe, a pénz hatalmába. Nagy Imre igazi Paulus lett, vállalta a mártíromságot. Eszembe jut egy másik apostol: őt úgy hívták, hogy Júdás. Akik az ő lelkületével járnak közöttünk, azokat nem szívesen viném Európába. Sapientia sat!”

(Mechler Anna)

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

II. HEGEDŰ TUTTI HELYETTESÍTŐ ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2016. december 15. (csütörtök) 13.00

A próbajáték helyszíne: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza (Malom, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitáiból)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások (kijelölt részek):

• Mozart: Varázsfuvola – nyitány	16. ütemtől „B”-ig (Allegro)
• Beethoven: I. szimfónia II. tétel	Elejétől „A”-ig
• Beethoven: III. szimfónia IV. tétel	123. ütemtől „B”-ig
• Beethoven: IX. szimfónia II. tétel	Elejétől „A”-ig
• Mahler: V. szimfónia IV. tétel (Adagietto)	73. ütemtől 4-es zifferig
• Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány	Elejétől „A”-ig
• Smetana: Moldva	„A”-tól 80. ütemig
• Kodály: Galántai táncok	150-es ziffertől
	az Allegro con moto-ig
• Bartók: Concerto V. tétel (Fúga)	265. ütemtől a 317. ütemig

Jelentkezés:

e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2016. december 12. hétfőig az info@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a).

A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2016. november 15.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

Menni vagy visszajönni?

Fiatal zenészek portréja, akik külföldi munkavállalás után itthon muzsikálnak

A 2000-es évektől egyre több fiatal zenész kelt útra, tette próbára a tudását külföldi zenekarok próbajátékain, s vállalt tanári állást nemzetközi oktatási intézményekben. A döntésük mögött a biztosabb egzisztencia, a kiszámíthatóbb élet, a jóval kedvezőbb fizetések, a színesebb, rangosabb zenei kínálat állt. No meg az, hogy itthon alig-alig lehetett státuszt találni, s egy főállás béréből sem nagyon lehetett megélni... Az utóbbi néhány évben azonban megfordulni látszik ez a folyamat. Egyre sokasodik a hazatérők száma, hiszen több együttesnél is meghirdettek státuszokat, és most már a hazai bérek – ha nem is minden együttesnél – de jelentős mértékben nőttek. A fiatalok emellett arról is beszámoltak, hogy élvezik az itthoni, muzikusok közötti összetartást, a szívvel-lélekkel zenélést, s azt, hogy ma már Magyarországra is rendszeresen ellátogatnak a világsztárok. Sorozatunk első részében három hazatért hegedűművész portréját mutatjuk be. Érdekes sorsok, életutak rajzolódnak ki a történetekből. Sokan a korábban külföldön muzsikáló zenészek közül már a tanulmányaikat sem itthon folytatták.

Így volt ezzel **Csonka Balázs** is, aki kudarcént élte meg, hogy annak idején nem vették fel a Zeneakadémiára. Zongoratanár szülei biztatására azonban külföldön próbálkozott, s két intézménynél, Grazban és Salzburgban is sikerrel járt. A Mozarteumot választotta, s mivel Salzburgban már 18 évesen döntenie kellett, hogy a művészképzőt vagy a tanári szakot választja, először az előbbi végezte el. Majd, gondolván arra, hogy a pedagógusi végzettségre is szüksége lehet, a másik szakon szintén diplomát szerzett. Közben már felvették a Bécsi Kamarazenekarba, később pedig sikerrel szerepelt a Camerata Salzburg próbajátékán – és időről-időre vendégeskedik azóta is kísézőként az együttesnél. Megfordult néhány produkció erejéig az ottani rádiózenekarnál is.

„Már a kezdetektől állandóan jártam próbajátékokra – meghívást kaptam a Bécsi Filharmonikusokhoz is, amiről csak utólag tudtam meg, mekkora megtiszteltetés, hiszen csak húsz embert hallgattak meg. A megmérettetéseken volt, hogy több fordulóig is eljutottam, státuszt azonban nem kaptam. Azt viszont sokszor tapasztaltam, hogy temérdek igazán kiváló hegedűs indul mindenütt... A kamarazenekarral szerepelttem rendszeresen, és időről-időre a Cameratában is játszottam, emellett tanítottam egy magán zeneiskolában. Szakmailag engem inkább a kamarazenekari munka érdekelt, amikor azonban két évvel

ezelőtt vártuk a fiam érkezését, tudtam, találnom kell egy állást.”

Járta hát tovább a világ próbajátékait, megfordult többek között Londonban, Berlinben és Münchenben is. A kamarazenekarral éppen egy hosszabb japán turnéra indult, amikor unokatestvére átküldte a Rádiózenekar próbajátékának linkjét.

„Nem gondolkodtam addig Budapestben, de mivel ráértem, gondoltam teszek egy próbát. Talán én lepődtem meg a legjobban, amikor kiderült, hogy sikerült, megkaptam az állást. Volt bennem persze némi aggodalom, hiszen ez mégiscsak nagyzenekar, más, mint amit megszoktam, de az első koncertet követően megnyugodtam, ellillantak a fenntartásaim. Amikor zúgott a taps a Müpában, magamban kijelenttem: ez egy jó együttes.”

Csonka Balázs azt meséli, bécsi vendégszereplésük során osztrák ismerősei is hallgatták a Rádiózenekart, s remeknek tartották a zenekar szép hangzását.

A hegedűművész az eltelt két év alatt nagyon megszerette az együttest, igazán jó, összetartó közösségnek látja, nem beszélve annak szakmai rangjáról.

„Ausztriában persze magasabbak a fizetések, de jóval több a kiadás is. A Rádiózenekarnál az is motiváló, hogy az esetek többségében nemcsak lejátszunk a koncertet, a szolgálatot, és aztán megyünk haza, hanem tényleg mindenki megpróbál szívvel-lélekkel muzsikálni.

A kamarazenekari évek során volt szerencsém olyan művészekkel pódiumra lépni, mint Argerich, Kavakos, Bartoli, Holliger, Sir Marriner és Lukas Hagen, valamint részese lehettem a két osztrák kamarazenekar szép, kiművelt vonóhangzásának. Az itthoni próbákon, hangversenyeken is nagyon élvezem a művészi munkát, és úgy érzem, megtaláltam a helyem.”

Amikor lehetősége van, visszajár a Cameratába és a Bécsi Kamarazenekarba, de azt mondja, most már nem indul több próbajátékon, a Rádiózenekarban otthon van.

„Mindenkinek benne van a szíve, a lelke”

Huszár Noémi Mire megszerezte a diplomáját Grazban, addigra sok mindent elért, amit ezekre az évekre célul tűzött maga elé. A hegedűművész kétszer is tagja lehetett az Európai Unió Ifjúsági Zenekarának, egyszer egy európai turnén muzsikált az együttessel, egyszer pedig a tengerentúlon. Az amerikai vendégszereplés során felléptek a Carnegie Hallban és Washingtonban is, s rangos művészekkel játszhattak minden koncerten. Egyetemi évei alatt egy bécsi ifjúsági együttesbe is felvételt nyert, nyaranta a zenekar produkcióiban muzsikált, ahol a diákokat kifejezetten zenekari munkára tanították, s lehetőségük volt egyes nagyobb művek, szimfóniák megismerésére, megtapasztalhatták azt is, hogy milyen is hetven emberrel együtt muzsikálni.

Később, tanulmányai mellett a grazi szimfonikus együttesben is játszott, félállásban. A művész-bachelor diploma megszerzése után Bécsbe, a tanárképzőre felvételizett, s az osztrák fővárosban határozott idejű szerződéssel bekerült a Tonkünstler zenekarba. Két évvel ezelőtt, 2014-ben, amikor már hetedik esztendejét töltötte Ausztriában, kezdett el gondolkodni azon, hogy talán legszívesebben mégiscsak itthon folytatná a munkát, és örömmel kipróbálná, milyenek a magyarországi zenekarok. Édesapja is zenesz, ismerte hát az itthoni kollégákat, rendszeresen érdeklődött is a hazai viszonyokról, lehetőségekről. Még abban az évben döntött úgy, hogy jelentkezik hazai próbajátékon. Több együttes vonzotta, érdekelte, köztük a Rádiózenekar is, s mivel akkor a Rádiónál hirdettek éppen próbajá-

tékot, azon a megmérettetésen részt is vett, sikerrel. Felvették, s az év augusztusában már haza is költözött.

„Vonzott az itthoni élet, úgy éreztem hét év elég volt Ausztriából. Mert bár jól éreztem magam, azért a honvágy is tombolt bennem folyamatosan. Nagyon fontosnak tartom, hogy Magyarországon igazán összetartó zenei közösség él, ahol szinte mindenki ismeri a másikat, s tudják, ki hol van éppen, mit csinál. Én is rengeteg segítséget kaptam, amikor két zenekari állás közötti időszakban voltam, s ez nagyon jól esett. Ausztriában ezt a fajta odafigyelést nem tapasztaltam. A Rádiózenekarban pedig igazán kedves társaságot ismertem meg, nagyon élveztem a velük való muzsikálást. A döntésemben persze az is lényeges szempontot jelentett, hogy most már azért az itthoni bérekből is meg lehet élni. Minimális összegért én sem biztos, hogy hazaköltöztem volna. A Rádiónál akkoriban vezették be a spielfeldet, Ausztriában ilyen rendszer nincs, ott fix bérek voltak, függetlenül a szolgálatszámtól. Ez nem mondanám hogy rosszabb de talán kevésbé rugalmas. Persze a mérlegelésnél az is sokat nyomott a latba, hogy azért az itthoni élet sokkal olcsóbb, kissebnek a kiadások...

A szakmai munkát tekintve az osztrák zenekaroknál nem kétszer három, hanem kétszer két és félórás próbák folynak, színvonalban egyébként nem találtam jelentős különbséget. A rövidebb próbák talán valamivel koncentráltabb munkára sarkallják a zenészeket. Talán kint fontosabbnak tartják a precizitást, ami időnként a zeneiség kárára megy. Ha egyetlen hiba is előfordul a próbajátékban, az illető már nem is jut tovább. Ezzel szemben itthon a kifejezést, a zeneiséget részesítik nagyobb előnyben. A Rádiózenekar koncertjein gyakran tapasztaltam, hogy valóban jelen van az összes muzsikos, mindenkinek benne van a szíve, lelke az előadásban.

Ami pedig még lényeges különbség, hogy Ausztriában, ha kíséző kell, inkább akadémistát hívnak, és nem egy másik együttes tagját. Nincs igazán átjárás a zenekarok között.

Én egyébként itthon már fél év után éreztem, remek döntést hoztam, és nem is vágyom vissza. Persze időről időre jó egy kicsit ott vendégeskedni, de az életem további részét itthon képzelem el.”

S bár a Rádiózenekarban nagyon jól érezte magát, ma már az Operaház együttesében muzsikál Huszár Noémi.

„A Rádiónál sajnos csak helyettesítő állást kaptam, így amikor az Operánál próbajátékot hirdettek, jelentkeztem, és sikerült bekerülnöm az együttesbe. Meg kell szoknom az eddigőtől eltérő ritmust, de nagyon élvezem az operákat, szakmailag kiváló lehetőségeknek tartom, amivel rengeteget lehet fejlődni.”

Hozzáteszi, nagyon élvezi azt is, hogy rendszeresen muzsikálhat a Solti Kamarazenekarban, s más együtteseket is megismert már kísézőként. Úgy érzi, itthon sokkal nagyobb szakmai sikereket arat, mint Ausztriában, s másfél év alatt nagyon sok szakmai kapcsolatot épített ki.

„Fantasztikus hangszeres művészekkel játszhatok”

Keskeny Ferenc már a zeneakadémiai tanulmányai mellett muzsikált a Dohnányi Zenekarban, s 2003-as diplomázását követően néhány évig még az együttes tagja maradt. Elmeséli, ő is a magasabb fizetés reményében indult neki a külföldi álláskeresésnek, s ebben a szülei, testvére, barátai is támogatták. Jó élményt jelentett számára, hogy több volt a sikeres próbajátéka, mint a sikertelen, s a megmérettetéseknek köszönhetően négy külföldi zenekarban is muzsikálhatott.

Elsőként a Royal Liverpool Philharmonic-hoz nyert próbajátékot, majd a Londo-

ni Szimfonikusok következtek. Emellett a Camerata Salzburghoz is felvételt nyert, egy ideig ingázott az angol metropolisz és az osztrák város között.

„Két nap eltéréssel rendezték a két próbajátékot, s először a Cameratahoz nyertem felvételt, Londonba már el sem akartam menni, mert az angol főváros nem vonzott különösebben. A zenekar viszont annál inkább, s gondoltam, ha meghívják, akkor ki kell legalább próbálnom magam, erre a szüleim is biztattak. A vonakodásomban egyébként az is szerepet játszott, hogy nem szeretek repülni, Salzburg pedig egy ötórás autótúttal elérhető. Mivel nem nyomasztott a tét, Londonban talán életem legjobb próbajátékát produkáltam, el is nyertem az állást. Valóban a világ egyik legjobb zenekara a Londoni Szimfonikusok, különleges volt velük muzsikálni. Két év lett volna a próbaidő, ezt azonban nem vártam ki. Londonban nem éreztem jól magam, tudtam, hosszú távon ez nem az én városom, s nagyon fárasztó volt a folytonos ingázás is. Kilenc hónap után búcsút vettem a Szimfonikusoktól, s maradtam a Cameratánál még néhány évig. Rengeteg utazást jelentett ez is, de legalább nem kellett kiköltözni. S bár kiségitő voltam, temérdek produkcióban játszottam. Majd a Mozarteumorchester is próbajátékot hirdetett, amelyen szintén részt vettem. Felvettek, s ott kezdtem el

játszani. Akkor viszont már Salzburgban kellett laknom, hiszen rendes státuszt kaptam. Kedveltem néhány embert az együttesből, de nem éreztem abban a városban sem jól magam. Folyton gyötört a honvágy, ha csak három szabad napom is volt, vonatra ültem, jöttem haza. Így amikor értesültem a Rádiózenekar próbajátékáról, azonnal jöttem. Sikerült is státuszt kapnom, s már két esztendeje játszom az együttesben.”

Hozzáteszi, örül azért, hogy kipróbálta magát külföldön, mert ha ezt nem teszi, akkor most azon gondolkodna, miért nem tett egy kísérletet. Összehasonlítva a kinti és a hazai állapotokat, azt mondja, külföldön magasabbak a bérek és kevesebb a próbaszám, Ausztriában például 13. és 14. havi fizetést is kapnak a muzsikusok, emellett sok az extra juttatás. A zenészek közötti kapcsolatokat viszont elég felületesnek érezte, s bár Angliában is nagyon kedves volt mindenki, ez csak a próba végéig tartott...

„Szerencsés voltam, amikor a Rádióba jelentkeztem, hiszen már itt is magasabbak lettek a bérek. S mivel itthon kisebbek a költségek, így az ember azt érzi, a két fizetés között nincs olyan nagy különbség, ami miatt megérné nem itthon élni... Azt is el kell, hogy mondjam, a Camerata mellett

– hogy legyen itthon is státuszom – volt egy koncertmester helyettesi állásom a Duna Szimfonikusoknál. Szerettem azt az együttest is, jól éreztem magam, sajnos azonban, arra a fizetésre alapozva nem tudtam volna hazajönni...

Persze, Londonban olyan muzsikusokkal dolgozhattam, mint például Bernard Haitink vagy Valery Gergiev, de itthon is fantasztikus hangszeres művészekkel lehet találkozni. Nagyon jó, összetartó a társaság a Rádiózenekarnál, az együttesen belül a szakmaiság számít, az, hogy ki milyen zenész. Londonban másfél próba volt a legnehezebb darabokra is, ami egy magas felkészülési szintet követelt meg. A zenészek eljátszottak mindent, akár a gépek, s már a próba is olyan magas színvonalú volt, hogy a koncertig már nem nagyon volt hova fejlődnie a zenekarnak.

Úgy vélem, az én személyiségemhez jobban illik a hazai zenei élet. Remek zenekarban kaptam állást, s emellett időnként tudok még a Camerata Salzburgban is vendégeskedni, aminek szintén örülök. Vásáry Tamás koncertjein pedig szintén megvan a tűz, a varázslat, akárcsak Kovács János előadásain, aki amellett, hogy szakmailag az egyik legprofesszionálisabb karmester, emberileg is kimagasló példát mutat. Mióta itthon vagyok, azt érzem, megérte ez a döntés, szakmailag is előnyömré válik a Rádiózenekar.”

R. Zs.

EGÉSZSÉG

BAPAM tájékoztató

BRITISH ASSOCIATION FOR PERFORMING ARTS MEDICINE

Zenész fokális disztónia

A tájékoztató tartalma:

- Mi a zenész fokális disztónia (MFD)
- Melyek a betegség tünetei?
- Mi okozza az MFD-t, és hogyan előzhető meg?
- Hogyan ismerhető fel az MFD, és mit lehet tenni ellene?
- Milyen gyógymódok állnak rendelkezésre?
- Tanácsok munkaadóknak

Háttér

Ez a tájékoztató a British Association for Performing Arts Medicine (BAPAM), az Association for British Orchestras (ABO) és a Musicians' Union (MU) közös kiadványa, és célja, hogy felhívja a figyelmet a zenész fokális disztónia (más néven „ze-

nészgörcs”, angolul „Musician’s Focal Dystonia”, a továbbiakban: MFD) nevű betegségre. A legtöbb zenész nem valószínű, hogy ezzel a betegséggel bármikor találkozna, de erre a tájékoztatóra épp azért van szükség, mert a betegség ennyire ritka. A dokumentum rövid áttekintést nyújt a

tünetekről, a lehetséges kockázati tényezőkről, és ajánlásokat fogalmaz meg a betegség megelőzésével és kezelésével kapcsolatban. A tájékoztató végén a munkaadók, így például zenekarvezetők találnak hasznos tanácsokat, további forrásokat és támogatási lehetőségeket.

Mi a zenész fokális disztónia (MFD)?

A disztónia a mozgást befolyásoló neurológiai állapot. Akaratlan izomösszehúzódást okoz, amely az érintett testrész abnormális mozgását és tartását eredményezi. A disztóniának számtalan különböző oka lehet, és számtalan módon érintheti a betegeket.

A „feladatspecifikus” fokális disztónia a disztónia olyan fajtája, ahol az akaratlan és abnormális mozgás és testtartás egy nagyon speciális és különleges készséget igénylő feladat végrehajtása során akadályozza a kontrollált és precíz végrehajtást. Ilyen például az írói disztónia (vagy „görcs”) vagy a golfozói „yips”, amelyek a kézre vannak hatással.

A zenészeknél a feladatspecifikus disztónia egy különleges formája, az úgynevezett zenészi fokális disztónia (vagy zenészgörcs, rövidítése: MFD) fordulhat elő. Az MFD többnyire a felső végtagot (a kezet, az ujjakat, a csuklót vagy az alkart) érinti a gitárosok, a zongoristák és a vonósok esetében. A fúvósoknál is előfordulhat MFD, elsősorban a kéznél, illetve a fúvókával érintkező szájrésznél (szájnyílás, ajak, arc, áll vagy nyelv). Az ütösoknél a lábfejben alakulhat ki disztónia.

Melyek a betegség tünetei?

Az MFD fő tünetei közé tartozik az akaratlan vagy abnormális mozgás, amely egyébként gyakran fájdalommentes, valamint a magas szintű készséget és sok gyakorlást igénylő tevékenységek során a koordináció hiánya. A betegeknél néha előfordulhat remegés is.

Az ujjakban, kézfejen vagy csuklóban jelentkező MFD esetében a zenészek játéka kevésbé gördülékeny, és az érintett testtáj játék közben hajlamos abnormális tartást felvenni. Esetenként más izmokat, így például a vállat is érintheti az MFD.

Amikor az MFD a szájrészre is kihat, a zenészek gyakran panaszkodnak arra, hogy képtelenek a hangszert a szájukra illeszteni vagy megfújni a megfelelő hangot, illetve hogy kitarított hangnál szökik a levegő a fúvóka mellett vagy épp remegő hangzással szólal meg a hangszer. Az érintett testrész minden egyéb értelemben teljesen normálisan működik, bár hasonló probléma jelentkezhet egyes finom mozgást igénylő tevékenységeknél, mint például kézírásnál, gépelésnél vagy ruhák begombolásánál.

Az MFD nagyon komoly, és a zenész karrier szempontjából végzetes akadályozta-

tást is jelenthet. A probléma kontrolljára törekvés közben a zenészeknél gyakran másodlagos tünetek alakulnak ki, mint például a test más részeinél jelentkező abnormális izomműködés, amely fájdalmat és további károsodást okozhat. A betegségben szenvedő zenészeknél a romló előadói készségek miatt szorongás és frusztráció is kialakulhat.

Mi okozza az MFD-t, és hogyan előzhető meg?

Általános vélemény, hogy az MFD kialakulásáért az agy finom és ismétlődő mozgást irányító részeiben bekövetkező változások felelnek, amelyek összezavarják az érintett testtájakra irányuló idegrendszeri jeleket. Ennek okaként már több tényezőt is megjelöltek, azonban egyelőre nem áll rendelkezésre megfelelő bizonyíték arra vonatkozóan, hogy ezek közül bármelyik döntő lenne.

Az MFD nem egy degeneratív betegség vagy progresszív állapot, és normál esetben nem agykárosodás következménye.

Egyes zenészek fogékonyabbak lehetnek az MFD-re, azonban még nem sikerült egyéni kockázati tényezőket megállapítani.

Az MFD gyakran teljesítmény okozta stresszel és gyakorlási szokásokkal is összefüggésben van. Az egészséges gyakorlási technikák csökkenthetik a kockázatot (és valószínűleg egy sor teljesítménnyel kapcsolatos problémák megelőzésére is jótékony hatással vannak).

A zenészek számára előnyösek lehetnek az alábbiak:

- Túlzott gyakorlás elkerülése, különösen ha az fájdalommal vagy a vázizomzat túlzott terhelésével jár
- A játéktechnika jelentős módosításának kerülése, különösen ha az gyorsan vagy nyomás alatt történik
- Rendszeres szünetek tartása
- Játék előtti fizikai bemelegítés
- Finom nyújtások (bemelegítés után)
- Stresszkezelési technikák alkalmazása

Az egészséges előadásmódra vonatkozóan részletes útmutató található a BAPAM tájékoztatóiban, amelyek a BAPAM honlapjának (www.bapam.org.uk) Health Education rovatában érhetők el.

Hogyan ismerhető fel az MFD, és mit lehet tenni ellene?

Az MFD előfordulása eléggé ritka (becslések szerint a zenészek csak alig 1–2%-át érinti), és az teljesítményükben kedvezőt-

len változásokat tapasztaló legtöbb zenészeknek nincs is MFD-je. A fiatal, 40 év alatti zenészeknél gyakran olyan mozgásszervi tünetek jelentkeznek, amelyek a gyakorlási módszerek változtatásával korrigálhatók, míg az idősebb zenészeknél korrall összefüggő mozgásszervi problémák merülhetnek fel, amelyek a népesség egészére is jellemzők, és normál orvosi kezelésekkal megoldhatók.

Ezért nagyon fontos, hogy megfelelő orvosi tanácsot és diagnózist kapjunk.

Az MFD kezdeti jeleit, mint például a játékban jelentkező darabosságot, az „engedetlen” ujjakat vagy a szájrész tökéletlen kontrollját tapasztaló zenészek gyakran azt feltételezik, hogy a probléma a tökéletlen technikával vagy az elégtelen gyakorlással függ össze. Ezért ők ilyenkor még többet gyakorolnak, ami további tünetek megjelenéséhez vezethet. A probléma pedig hosszú ideig rejtett maradhat, mivel sem a zenész, sem az orvosa nincs tisztában a kialakult helyzettel. Előfordul, hogy a zenészek megpróbálják eltitkolni a dolgot, mert tartanak attól, hogy ez kedvezőtlen hatással lehet karrierükre.

Mivel az MFD elég ritka, és a rutin orvosi vizsgálatok nem feltétlenül tudják kimutatni, ezért ha a zenész valamilyen megmagyarázhatatlan tüneteket tapasztal magán, és attól tart, hogy ezek esetleg az MFD kialakulására utalhatnak, mindenképpen kérje ki előadóművészekkel foglalkozó szakorvos segítségét, aki a zenész játékának is megvizsgálja.

A betegség felderítésére nincs egyszerű diagnosztikai teszt, de néha az idegpályák vezetőképességét és az izomösszehúzóásokat elektromos kísérletekkel vizsgálva igyekeznek felderíteni az érintett (disztónikus) izmokat.

A betegség tüneteit mutató zenészeknek minél hamarabb neurológussal és – szükség esetén – egyéb szakorvossal kell konzultálniuk a továbbiakról.

Mi a BAPAM által működtetett klinikák felkeresését ajánljuk, ahol ingyenes az állapotfelmérés. Javasoljuk továbbá, hogy kérjen beutalót háziorvosától mozgásszervi rendellenességekre specializálódott neuroológushoz.

Milyen gyógmódok állnak rendelkezésre?

Bár egyes zenészek jól reagálnak bizonyos kezelésekre, és állapotuk megfelelően kezelhető, igazából nincs egyetlen hatásos gyógmód. Javasolt kezelési módok:

Botulinum toxin injekciók: segítségével korábban tartható a disztónikus izmok túlmozgása, bár gyakran csak rövid távú megoldást jelent, és bizonyos mellékhatások is jelentkezhetnek. Ha ezt a kezelési stratégiát választják, akkor érvezető vizsgálatokkal határozzák meg az injekciózás helyét.

Gyógyszerek: néha hatásosak a mozgásszervi rendellenességek, így például a Parkinson-kór kezelésére általánosságban használt gyógyszerek, azonban erre vonatkozóan még nem állnak rendelkezésre megbízható kutatási adatok.

Proprioceptív tréning: elektródákon agy felé küldött rövid idejű, szakaszos elektromos ingerekkel sikerült már némi eredményt elérni, de itt is további kutatásokra van szükség.

Viselkedési technikák: ezek célja, hogy kijavítsák az érintett testtáj és az agy közötti hibás kommunikációt. Erre példa a szenzoros újratanulás (tárgyak párosítása és megtagogatása a szenzoros felismerés fejlesztésére), szenzomotoros újrangolás (kényszer okozta mozgásterápia), tükörkezelés (az érintett izmok újratanítása a nem érintett területektől érkező vizuális visszajelzések segítségével), valamint lassító gyakorlatokkal történő kezelés (a játék sebességének manipulálásával).

A hosszú távú eredményekre vonatkozó előzetes kutatások szerint az MFD-vel diagnosztizált zenészek többsége a szakmájánál marad, bár nem feltétlenül tud visszatérni a tünetek jelentkezését megelőző teljesítményszinthez.

Az egészségügyi állapot összetett és egyedi jellege miatt a kezeléshez használt módszernek egyszerre több területre kell támaszkodnia, így orvosi és rehabilitációs kezelést is szükséges igénybe venni. Ilyen ellátást azonban nehéz az angol közegészségügyi ellátás keretein kívül találni.

Tanácsok munkaadóknak:

Az MFD miatt kialakuló teljesítményromlás bonyolult munkahelyi problémákat eredményezhet munkaadóknak és zenészeknek egyaránt. A munkaadóknak azonban be kell tartaniuk minden vonatkozó munkaügyi, munkabiztonsági és munkaegészségügyi előírást. A munkaadók mindig tisztában kell, hogy legyenek, és megfelelő figyelmet kell, hogy szenteljenek az MFD fent felsorolt lehetséges kockázati tényezőinek. A BAPAM az egészséges gya-

korlás ingyenes felmérés alapján történő tanácsokkal, online forrásokkal és a zenészek és munkaadók számára releváns oktatási anyagokkal igyekszik segíteni az érintetteknek.

Az ABO www.abo.org.uk szintén kínál tájékoztató anyagokat tagjainak.

Tekintettel arra, hogy azonos hangszeren egyforma sokat játszó két zenész esetében is előfordulhat, hogy az egyiküknél kialakul az MFD, míg a másiknál nem, ezért ha biztosítottak a kielégítő munkakörülmények, nem valószínű, hogy felmerülne a munkáltató felelőssége.

Az előadóművészek időbeosztása gyakran nincs szinkronban az értékelést és a kezelést végző egészségügyi szakemberével, ezért a munkaadóknak kellően érzékenynek kell lenniük az iránt, hogy az MFD-vel érintett zenész rehabilitációja meglehetősen összetett és időben elhúzódó lehet. Az érvényes munkajogi előírások szerint nagyobb fokú védettséget kell biztosítani a sérülékenyebb munkavállalóknak.

A csak a felső végtagon jelentkező, a száj tájkát viszont nem befolyásoló MFD a feladatspecifikus disztónia kézen és alkaron jelentkező különleges típusa az Egyesült Királyságban. A betegség a foglalkozási betegségek A4 kategóriájába tartozik (lásd a brit munka- és nyugellátási minisztérium „Industrial Diseases Disablement: Technical Guidance” című, 2015 májusában megjelent kiadványát, amely a www.gov.uk weboldalon érhető el), melynek értelmében az Egyesült Királyságban alkalmazotti státuszban lévő (nem szabadúszó) személy rokkantsági nyugdíjra lehet jogosult a cselekvőképesség korlátozásával vagy az elmaradt bevételekkel kapcsolatban. A cikk megjelenésekor a BAPAM nem tud ezzel kapcsolatban benyújtott munkavállalói igényről. Minden érintett zenésznek megfelelő tanácsot és támogatást kell nyújtani ahhoz, hogy megtudja, vajon jogosult-e ilyen ellátásra.

A BAPAM örömmel veszi az egyéni előadóművésztől az egészségükkel és jólétükkel kapcsolatos megkereséseket, amelyeket a legszigorúbb titoktartással kezelnek. A BAPAM-nak azonban nem áll módjában ingyenes munkaegészségügyi tanácsot nyújtani munkáltatóknak, egyesületeknek, képviselői szervezeteknek, oktatási intézményeknek és egyéb érdekelt feleknek.

További információ:

A brit Disztónia Társaság honlapja (www.dystonia.org.uk) tájékoztatást nyújt a zené-

szeknél jelentkező fokális kézi disztóniáról, és emellett általánosabb tanácsokkal és támogatással is szolgál.

Az egészséges gyakorlásról szóló tájékoztató anyagok találhatóak a BAPAM honlapjának (www.bapam.org.uk) „Health Education” rovatában.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Jabusch, H & Altenmüller, E. „Focal dystonia in musicians. From phenomenology to therapy”. In: *Advances in Cognitive Psychology*, 2006 (2; no 2-3), 207–220. o.

A kézterápiákra specializálódott Katherine Butler számos publikációja jelent meg az MFD-ről, beleértve az orvosi és rehabilitációs kezeléseket áttekintését. Lásd a www.londonhandtherapy.co.uk honlap „Publications” rovatát.

JOGI NYILATKOZAT:

A BAPAM, az ABO és az MU jelen kiadványa csak általános tájékoztatásra szolgál. Nem célja, hogy konkrét útmutatást adjon, és ez alapján nem szabad diagnózist vagy prognózist felállítani, illetve kezelési módszert kiválasztani, továbbá nem helyettesíti az orvosi konzultációt.

A BAPAM, az ABO és az MU nem felel a jelen tájékoztató használatával összefüggésben hozott semmilyen döntés következményeiért, nem kizárólagosan ideértve azt, hogy az olvasó szakorvosi ellátás igénybevétele mellett dönt-e vagy sem, illetve hogy az itt szereplő információk alapján igénybe vesz-e bármilyen konkrét kezelést.

Nem szabad, hogy a tőlünk kapott információk miatt figyelmen kívül hagyja orvosa vagy egyéb képzett egészségügyi szakember tanácsát. Konkrét egészségügyi kérdéseivel mindig keressen fel illetékes szakorvost.

COPYRIGHT BAPAM 2016

Jelen kiadvány a BAPAM Disztónia Tanácsadó Csoportjával együttműködésben készült: Dr. Rebecca Whitaric (Elnök), Dr. Deborah Charnock, Dr. David Fielding, Dr. Mike Shipley, Dan Hayhurst (BAPAM); Dawn Day (ABO); Diane Widdison (MU); Katherine Butler (kézterápia specialista); Dr. Mark Edwards (neurológus szaktanácsadó); Mr. John White (felső végtagi ortopéd sebész).

Szerkesztő: Dr. Penny Wright, Dr. Deborah Charnock és Dan Hayhurst (BAPAM). A kiadvány 2016. június 24-én, a BAPAM oktatási és képzési tanácsadó csoportjának jóváhagyásával készült.

Marco Frei

A lelkek és fülek megnyitása (részlet)

Új zene, eredeti hangzás, világzene: zenekari zenészek, akik tematikus együtteseikkel végeznek úttörő tevékenységet

Aki korszerű szeretne lenni, annak nyitottnak és rugalmasnak kell lennie. Ide tartozik a kortárs zene ápolásának alapvetése mellett a historikus zenélés gyakorlatának ismerete is. E téren jut nagy szerep a zenekari zenészek által alapított együtteseknek, akik ezáltal a zenei kultúrát is továbbfejlesztik. Egyes zenészek még a világzene vonatkozásában is képesek új utat nyitni. A cikkben felsorolt berlini, müncheni és brandenburgi példák közül a Berlini Barokkszólistáké olvasható az alábbiakban.

A kínai közmondás szerint nem a szél adja meg az irányt, hanem a vitorla. Ez az okos mondás tökéletesen illik a zenekarok világára is. Az elmúlt húsz évben mindenestre főleg a zenekari zenészek kezdeményezései voltak képesek előrevinni a zenekari kultúrát. Ide sorolhatjuk például a régi és új zenére specializálódott számos együttest is, amelyeket zenekarok zenészei alapítottak. Ami ma magától értetődőnek tűnik, azért eddig keményen meg kellett dolgozni és küzdeni is – a külső és belső ellenállással szemben. Két évtizeddel ezelőtt még nem volt természetes, hogy nagy, modern szimfonikus zenekarok foglalkozzanak a historikus zenélés gyakorlatával. Ezek az ismeretek ma már általában hozzátartoznak minden olyan korszerűen felállított zenekar hangzásbeli és interpretációs alapfelfogásához, amely komoly szereplőként kíván a zenei életben jelen lenni. Németországban e téren a Berlini Barokkszólisták végeztek komoly alapozó munkát. Az együttes 1995-ben a Berlini Filharmonikusok tagjaiból alakult Rainker Kussmaul és Raimar Orlovsky vezetésével. Kezdetben modern hangszeren próbálkoztak a historikus zenéléssel concerto grossók előadásával, majd később áttértek vele a modern zenekarhoz is. Konkrétan ez azt jelenti, hogy a vonósok barokk vonókkal játszanak, részben bélhúrokon. A hegedűsöknél az E-húr például bélből van. A hangolás azonban nem változik, hanem a modern kamarahang van érvényben. Historikus zenélési módról beszélhetünk tehát, anélkül, hogy az eredeti hangzást kellene szigorúan és dogmatikusan követni. Az eredeti hangzást követő játékban gyakran alkalmazott affektusok

gyakorlatával szemben egy telt és szép hangzású zenélés a cél.

A barokk és a modern játék ötvözésére felfigyelt a zenei világ. A Berlini Barokkszólistákra addig mint egzotikus jelenségre tekintettek, és részben meg is mosolyogták őket. Nemcsak a teljes mértékben a hagyományos kamarazenekarokra berendezkedett szervezők, hanem – ahogy Orlovsky meséli – saját kollégáik is. „A dolog visszafelé is elsülhetett volna, nehéz idők voltak.” Hiszen egy nagy zenekar, mint a Berlini Filharmonikusok művészi szempontból is a „társadalmat tükrözi vissza. Vannak fiatal és idősebb, haladó és hagyományos gondolkodású kollégák. Alapvetően minden hozzáállás megtalálható benne.”

A Barokkszólisták alapítása abban az időben történt, amikor a Berlini Filharmonikusok a Karajan utáni időszakban Claudio Abbado segítségével nagyot nyitottak a tágabb perspektívák felé. Ennek volt része az is, hogy a zenekar meghívott vendégként az eredeti hangzás úttörőivel, így Nicolaus Harnoncourt-ral, Roger Norringtonnal, John Eliot Gardinerrel, Marc Minkowkival vagy William Christie-vel is játszott, akik bevezették a historikus előadásmódot a Berlini Filharmonikusoknál. Természetesen voltak, akik nem szívesen jártak ezen az úton, és inkább ellenkezéssel hallgatták Harnoncourt-tól, hogy hogyan kell játszani egy Mozart-szimfóniát. Mások azonban szerették volna magán úton is továbbvinni ezt a vonalat, köztük a Berlini Barokkszólisták, akiknek megalapításához Abbado

adta a meghatározó impulzust, amikor Johann Sebastian Bach Brandenburgi versenyeit dolgozta fel a Filharmonikusokkal. „Tovább kellene dolgoznotok ezen a területen” – ajánlotta Kussmaulnak és Orlovsky-nak. „Továbbra is szép Bachot kellene játszani.”

Abbado számára azonban az is fontos volt, hogy a megszerzett tapasztalatok révén ő maga is profitáljon ezekből a projektekből. Ez segítséget jelentett számára a próbák során, ami mindenkinek hasznára vált. A concerto grosso formáció emellett tökéletesen illett Abbado kamarazenén alapuló együttzenélésről alkotott ideálképéhez. A hangzásbeli rugalmasság, amelyet a Berlini Filharmonikusok a szemünk előtt dolgoztak ki, elképzelhetetlen lenne a Barokkszólisták határozott nyitása nélkül, amely a Simon Rattle nevével fémjelzett Haydn-projektekre is hatással volt.

A Barokkszólisták emellett más együttesek alapítását is ösztönözték a Berlini Filharmonikusokon belül. Fontos testvéregyüttesük, a Concerto Melante az eredeti hangzás követésében jár élen barokk hangszerekkel. Céljuk, hogy kiegészítsék és kibővítsék a Barokkszólisták tevékenységét, akik mind emellett szakértői státuszhoz jutottak a filharmonikus zenekaron belül. Így például komoly közvetítő és segítő szerepet töltek be az úttörőkkel, mint például Harnoncourt-ral folytatott projektek során többek között azáltal, hogy elmagyarázták kollégáiknak a speciális játéktechnikákat és vibratofajtaikat.

Koncertekről

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar – 2016. szeptember 25.

A Zeneakadémia koncertmagazinjában csupán a szeptemberi koncertkronológia felsorolásánál található (s hasonló szűkszavúsággal a szeptemberi brosúrában), a Muzsika mellékleteként legnagyobb haszonnal forgatott koncertkalendáriumból pedig egyenest hiányzott, mégis teltházat vonzott a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar évadnyitó hangversenye. Történt ez akkor, amikor a Zeneakadémia előterében még a közelmúlt rangos eseménysorozatának, a II. Nemzetközi Marton Éva Énekversenynek a plakátja állt (a Dohnányi-zenekar hangversenyével egyidőben zajlott a verseny gálakoncertje az Operaházban) – mégis, teltházat vonzott a program. S aki eljött, nem bánta meg!

A műsor első részében Dohnányi Ernő e-moll zongoraversenye csendült fel Fülel Balázs szólójával, a szünet után Schumann 2. szimfóniáját hallhattuk. Az est dirigense Hollerung Gábor volt.

Komoly évadkezdet, olyan programmal, amely kétségkívül sok próbát igényel. Dohnányi zongoraversenye nem egykönnyen adja meg magát – a szólistára speciális feladat vár: a technikailag nehéz szólámat olyan biztonsággal kell játszania, hogy a hallgató ne a feladat nehézségét érezze, ne a zongorista felkészültségének adózzon elismeréssel, hanem az elegáns muzsikában gyönyörköd-jék. Mert Dohnányi zenéje akkor (és voltaképp csak akkor) hat, ha annyira a vérükben van az előadóknak, hogy ez a charme-os jelleg meghatározó vonásként képes érvényesülni. Fülel Balázs alkatilag ideális e mű szólista-szerepére; sajátja az az empátia, amely lehetővé teszi a romantikus életérzések őszinte átélését. Ebből adódóan képes éreztetni az érzelmi mélységeket, anélkül, hogy karikírozná őket. Igaz, külsőségekre nem is jut ideje a játszanivalótól – annál inkább arra a zsigeri öröme, amit a zenekarral való együttműködés jelent számára (ezt nem nyilatkozatból veszem, hanem az interpretáció alapján szűröm le következtetésként).

Karmesteri teljesítménynél magától értetődőnek vesszük, hogy a dirigens gondoskodik arról, hogy valamennyi formarész a megfelelő karakterrel induljon, jó esetben a tagolt szakaszok egymásutánjából hagyományos vagy sajátos szerkezetű, ám szervesnek

ható nagyforma épüljön. Hollerung Gábor irányításánál sajátosságként azt kell kiemel-nünk, hogy különös gondot fordít az egyes formarészek lezárására, s épp a biztosan formált zárlatoknak köszönhetően hatásos a mindenkori rákövetkező indulás. Ezért jut mindig pregnánsan kifejezésre a hangszerelés megannyi finomsága. Ennek köszönhető, hogy a kevésbé ismert (hangversenyek műsorán ritkaságként előforduló) verseny-mű, monumentalitása ellenére sem hatott fárasztóan. Sőt, a hallgató önként-örömmel követte a nagyformák kialakulását, amiben nagy segítséget jelentett a tagolt interpretáció, amelyben a visszatérések mindig örömforrást, egyszersmind biztos tájékozódási pontot jelentettek.

Könnyebb hallgatnivaló (ugyanakkor a zenekari játékosoktól nem kevesebb figyelmet és intenzitást követelő játszanivaló) volt Schumann C-dúr szimfóniája. Manapság inkább már csak érdekesség, hogy egykor a Magyar Televízió híradó-műsorának szignálja volt a II. tétel zenéje – e sorok írója emlékszik még arra az egyszeri élményre, amit a közönségreakció okozott, amikor Bernstein a Münchener Zenekarral ezt a művet tűzte műsorára. A scherzo-tétel kezdetén a ráismerés aha-élménye hatására nevetés gyűrűzött végig a közönség sorain – az előadók számára minden bizonyíték nélkül reakcióként...

Most már az alkalmazott zenei funkciójától megszabadulva, egységes figyelem jutott valamennyi tételnek. Olyan előadást hallottunk, amely a C-dúr „hangnemszimbolikáját” is példázta, és azt is, hogy a klasszikus hagyományok tiszteletén nevelkedő szerző számára a szimfónia-forma korántsem formai klisé, hanem tartalommal való megtöltése: kihívás.

Örömmel regisztrálható, hogy Hollerung Gábor zenekarnevelő munkája folyamatosan érvényesül (miközben a zenekari tagok kisebb-nagyobb létszámban változnak), a vezénylés módjához, s ezzel együtt zeneértelmezéséhez szokott muzsikusokra állandóan hat a lelkesítő (tehát a közvetítő funkciót maximálisan betöltő) irányítás. Nincsenek „üresjáratok”, ugyanakkor a játékosok – akár szólamban, akár szólistaként – önállóan is képesek megformálni a hosszabb-rövidebb frázisokat, amelyek „súlyozásával” arányos zenei építményeket hoznak létre.

(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2016. szeptember 26.

Ingrid Fuzjko Hemming zenekari estje címmel hirdették a Japán Nagykövetség és a Japán Alapítvány által támogatott hangversenyt, amelyre a Zeneakadémia Nagytermében került sor. A szervezésben a zenekar partnere a Propart Hungary Bt. volt. A szólistára irányította, szinte kizárólagosan, a figyelmet a kétnyelvű (japán és magyar) szórólappal is, amely alap-információkat nélkülözött. A szólistát illetően, aligha lett volna érdektelen feltüntetni, hogy életének 84. évét tapos-sa, s informatívabb lett volna, ha a „Szerencsétlenül elveszítette a hallását, de ez nem törte ketté karrierjét” mondat helyett arra mutat rá, hogy hallásának részleges visszanyerését követően hangfelvételek készítése mellett visszatért a nemzetközi koncertéletbe is. Azt olvasva, hogy jelentős sikert aratott a Carnegie Hallban, lehetetlen nem gondolni egy másik elhíresült Carnegie Hallbeli eseményre, mivel épp a közelmúltban került vetítésre hazánkban Florence – a tökéletlen hang címmel a Florence Foster Jenkins életéről készített film. Nos, a közönség néha kiszámíthatatlan – mindenesetre nagy tolerancia jutott Hemmingnek, aki időnként szerény önkritikával állítja össze a műsorát. Hemming különböző karmesterek vezényletével több alkalommal lépett már fel a MÁV Szimfonikusokkal. Ezúttal a Szlovák Rádió Zenekarának vezető karmesterét, Košík Mariót köszönthettük a dobogón. A műsor első részében a zenekartól Schubert-tételeket hallhattunk, a könnyed tónust elensúlyozandó, visszafogottan fegyelmezett előadásban, majd a zongoramuzsika következett. Schubert impromptut követően Rahmanyinov-prelűdöt játszott Hemming, majd Chopin „Forradalmi” etűdjére vállalkozott (nem kellett volna), és Liszt a-moll Paganini-etűdjét szólaltatta meg. Hemming a visszatérése óta leggyakrabban verseny-művek szólistájaként lép fel, feltehetően nagyobb biztonságban érzi magát közreműködőként. Ezúttal tehát a gesztust értékelhettük leginkább, de a c-moll etűd műsorra tűzését semmi sem menti! Kiváltképp a Zeneakadémia! Ő is érezhette, hogy nem volt szerencsés a választása, mert nem várt spontán tetszésnyilvánítást utána (a közönség viszont nagylelkűnek bizonyult).

A szünet után Mozart C-dúr zongoraversenyének (K. 467) magánszólamát játszotta,

ez viszont jó választásnak bizonyult. Figyelmesen és fegyelmezetten alkalmazkodott partnereihez, igaz, a dirigens körültekintő irányításával a zenekar ideális hangzó környezetet biztosított a számára. A Mozart-koncert hallgatásakor a közönség átadhatta magát a zenének, gyönyörködhetett anélkül, hogy különböző szempontokkal foglalkozott volna.

Már csak egy zavaró mozzanat volt hátra: vélhetően nem látta a kinyomtatott műsort a zongoraművész, így ráadásként bekonferálta a meghirdetett zárószámot: Paganini-Liszt: La Campanella. Köztudott, hogy az a CD-felvétele, amely e darabtól kölcsönözte a címét, rendkívüli sikert aratott. S valóban figyelemreméltó, hogy a pályáját szinte végigkísérő nagy kedvencek egyikét mennyire megőrizte az izom-élmézet! Több pillanatban felcsillantak olyan érzékeny-szép megoldások, amelyek alapján következtethetünk arra, milyen lehetett fénykorában a zongoraművész, aki 39 évesen veszítette el a hallását. És megrendítő volt látni, hogy mennyire lételeme a muzsikálás az idős hölgynek. Feltehetően átérezte ezt mind a karmester, mind pedig a zenekar, s éppen ennek köszönhetően lett az egész est csúcsteljesítménye a Mozart-zongoraverseny.

S aligha lehet a sors számlájára írni azt a furcsa „fintort”, hogy a jegyeken mindösszesen négy zeneszerző (Schubert, Rachmaninov, Chopin, Liszt) és a karmester neve szerepelt...

(Fittler Katalin)

Óbudai Danubia Zenekar – 2016. szeptember 29.

Noha nevéből eltűnt az „ifjúsági”, a tagjaiban időről-időre rendre változó együttes megőrizte fiatalos lendületét. Nagy szerepe van ebben Hámosi Máté karmesternek is, aki ezt a tendenciát tudatosan erősíteni lát-szik, és pedig a pódiumon túlra is. Nála (náluk) működik a gyakran szlogenként elcsé-pelt új közönség-teremtő szándék: ritkán látni olyan, mennyiségileg arányosan meg-oszló, sokgenerációs közönséget, mint a Danubia-koncerteken.

Így történt szeptember 29-én a Zeneakadémián is, a „Szabadok vagyunk” béreltsorozat nyitó előadásán. Immár hagyományosan „Beavató” előzi meg az egyes hangversenyeket, Eckhardt Gábor kétségtől népszerű és népszerűsítő ismertetőjével, de valljuk meg: a szép szándék részben illuzórikus. Többnyire csak a nyugdíjasoknak van arra lehetőségük (értsd, idejük), hogy háromnegyed 6-ra odamenjenek a Zeneakadémiára,

s az egyórás program után háromnegyed órát vározzanak a koncertkezdesig. Ezért aztán az történik, hogy azok a hangversenylátogatók, akik az élőzene-hallgatás elkötelezett hívei, még jobban megerősödnek hittel vallott véleményükben, miszerint a hangfelvételek nem pótolják az „itt és most” születő hangzásélményeket. Tehát, mindenképp hasznos ez a gyakorlat. Annál is inkább, mivel Eckhardt Gábor a zenetörténeti kutatások új eredményeit is képes becsempészni, értékes információként, mondandójába.

Ezúttal az együttes művészeti vezetőjét, Hámosi Máté karmestert kérte rövid beszélgetésre a műismertetés előtt – s ketten közösen mondták el azokat a szép gondolatokat, amelyek a sorozatcím-választást inspirálták, s együtt mutattak rá arra is, hogy a Zeneakadémia színpadán korántsem újdonság, hogy színészek jelennek meg, hogy verseket mondanak.

Ami viszont új volt, egy sajnálatos tapasztalat: Kosztolányi Dezsőtől a Szeptemberi áhítatot Bálint András előadásában már-már élvezhetetlennek bizonyult. Megkockáztatom: nem kell különlegesen kiképzett akusztikai tér ahhoz, hogy a hang – előadóművészi orgánumból – érthető legyen. A technikai lehetőségek egyik legsúlyosabb átka, hogy a mikrofon- és mikroport használata felszínessé teszi az artikulációt. Bálint András interpretációjában aligha tekinthetjük véletlennek az egyes szakaszok tempóbeli különbségét – de a gyors, már-már elhadart szakaszok, amelyek afféle időjáték értelmében, érzelmi zárójeles közléseket voltak hivatottak megjeleníteni, néha felületre, már-már érthetetlenre sikeredtek. Így sérült a vers egésze, s nem biztos, hogy ez arra sarkallta a hallgatókat, hogy hazatérve elolvassák. Érdemes lenne a versmondásnál is a minél személyesebb kontaktus kialakítására törekedni – annál is inkább, mert az újdonságot még így is pissenés nélküli figyelemmel fogadta a közönség.

A szabadság-variációkat a zenében Mozart C-dúr (K. 467) zongoraversenye és Brahms D-dúr szerenádja (Op. 11) képviselte. A különböző nagyságú előadói apparátust foglalkoztató művek jó lehetőséget kínáltak annak észrevételére, hogy hogyan „reagál” a Zeneakadémia (felújított) nagytermének akusztikája a kisebb és nagyobb létszámú muzikusok játékára. A Mozart-koncert hangzása áttetsző volt, minden részletében követhető, a Brahms-muzsika jellegzetes hangszíneket sorjáztató hangszerelése folt-szerűbb háttér előtt érvényesült csak. Remélhetőleg a gyakori zeneakadémiai fellépések (pontosabban, a megelőző próbák) során

a művészi igényesség eredményeképp módjuk lesz az együtteseknek (s ez valamennyi itt fellépő zenekarra vonatkozik) kikísérletezni az ideális hangzásarányokat.

Mozart C-dúr zongoraversenyének szólistájaként Érdi Tamást hallottuk, s ismét tanúi lehettünk egészen kifinomult árnyalatokra érzékeny billentéskultúrájának, ami leginkább a lassútételben érvényesült – és a ráadásként adott szólódarabban, Mozart d-moll fantáziájában. A sorozatcímbebeli „szabadság” további aspektusa!

A Brahms-szerenád hangzójele elbágyasztotta a hallgatókat, belesüppedtünk a kidolgozott hangzásba. Ami az előadást illeti, a kezdet (esetleges, de mégis bosszantó) gik-szerét követően nem sok panasza adott okot. Legfeljebb a dinamikai skála szélesítése tenné könnyebben követhetővé a történéseket. A technikailag egységes vonósszólamok előadásában a többé és kevésbé vidám karakterek legfeljebb a ritmika jóvoltából differenciálódtak. Talán csak a perfekciótörekvés akadályozta a muzikusokat a vállalt érzelmi azonosulásban, az intenzívbb személyes jelenlétben.

Az új hangversenylátogatókat megnyerni szándékozó projekt valamennyi előadójának nem szabad szem elől tévesztenie, hogy a közönség egy (véltetőleg nem is kis) részének valamennyi műsorszám újdonság. Tehát, minden esetben olyan interpretációra kell törekedniük, hogy lehetővé tegyék a rácsodálkozás élményét, mert a művekre nyitott, de azokkal első ízben találkozó mélyebb benyomást kap az átélt-értő (tehát, az értést megkönnyítő) tolmácsolás által.

(Fittler Katalin)

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2016. szeptember 30.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szimfonikus zenekarok visszatérő gondja: milyen hangversenyműsorral tiszteljenek az ország nagy történelmi évfordulóit előtt? Az ünneplésnek hitelesnek kell lennie, olyan művek kelljenek tehát, amelyek kapcsolódnak az alkalomhoz, és persze jelentősek is – de hát ilyen kevés akad. Nincs rosszabb annál, mint amikor a jelenlévő közönség és rajta kívül (hiszen az effajta eseményeket rendszerint rádiók és televíziók is közvetítik) a teljes hazai nyilvánosság úgy érzi, hogy amit hall, tisztesség ne essék szólván, a könyökén jön ki. A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara évadnyitó koncertje idén egyúttal megemlékezés is volt az 1956-os forrada-

lomra és szabadságharcra, néhány héttel a hatvanadik évforduló előtt. Az együttes vezetésének sikerült olyan műsort kialakítania, amelyben kedvező arányban keveredett a megszokott az újjal, sőt még rendhagyó eleme is akadt a programnak: olyan mű, amelynek megszólaltatásán némelyek talán meglepődtek, ám amelyet a hozzá kapcsolódó háttér-információk ebben az összefüggésben is hitelessé tesznek.

A zenekar vezetőkaragya, Kovács János vezényletével három szimfonikus mű töltötte ki az est műsorát: Beethoven *Egmont-nyitánya* (op. 84), Balassa Sándor *301-es parcella* című műve (op. 58), majd a szünet után Sosztakovics *11. szimfóniája* (g-moll, op. 103). A fentiek értelmében sejthető: ezúttal az *Egmont-nyitány* volt az, amelyről el lehet mondani, hogy 1956 kapcsán sokaknak már „a könyökén jön ki”, hiszen ez a kompozíció 1956 jelképévé vált, ez szolt akkoriban a rádióban, és azóta is számtalanszor elhangzott már a forradalomról megemlékező alkalmon. Magam mindig szívesen hallgatom, megenni soha nem fogom, hiszen katartikus, felemelő remekmű, és ha úgy játsszák, ahogyan a Rádiózenekar ez alkalommal tette, öröm is hallgatni. Kovács János vezényletével megragadóan érvényesült az indítás sűrű, tömör hangzása és sok erőteljes gesztusa, indulatot közvetítettek az intenzív hangsúlyok, és a tragikus atmoszférát is szinte azonnal, a mű legelső pillanataiban sikerült megteremtteni. Markáns rézfúvós akkordokat és szélesen éneklő hegedűmelódiákat hallottunk drámai tuttikkal, a karmester és zenekara hitelesen keverte ki a beethoveni heroikus tónust, a mű végén pedig megérintette a hallgatót a jellegzetes beethoveni „szabaduláshang”, amelyet a közönség leginkább a *Leonóra-nyitányokból* vagy az *5. szimfónia* mámoros fináléjából ismer. Kovács János segítette érvényesülni a mű energiáit, ugyanakkor azonban bölcsen működtette azokat a fékeket is, amelyek nem engedik parttalanná válni a forradalmi hevületű nyitány indulatait.

A *301-es parcella* korántsem új mű: 1997-ben keletkezett. Szerzője, Balassa Sándor (1935) jóval e zene megalkotása előtt végrehajtott az a stílári fordulatot, amellyel elfordult a hajdani nagy sikerű *Requiem Kassák Lajosért* modern hangjától, és a hagyományhoz visszavezető utat kezdte keresni. Ebben a műben már azon jár: A *301-es parcella* zenei nyelve hangsúlyozottan egyszerű, a romantikához kapcsolódik, miközben a 20. század első felének zenéjét is maga mögött tudja inspirációforrásként. A darab eleje, a vonósok lapidáris, lassú, súlyos dalla-

mával, ezzel a lefelé hajló, moll melódiával letargikus, keserű jajszó, amely azonban idővel fájdalmas, zokogó kiáltássá erősödik. A nagy, zaklatott hangú tuttikat rövidebb, karcosabb hangszerelésű, olykor kifejezetten kamarazenei hangzású részletek tagolják. A darab a gyászzene műfajának képviselője, a stílus összességében leginkább azt a sötét, tragikus hangot idézi a hallgató emlékezetébe, amelyet Sosztakovics szimfóniáinak tragikus lassú tételeiből ismerünk. A kompozíció felhangzása előtt *Kőrösi András* színművész tolmácsolta a zeneszerző szavait, amelyeket Balassa Sándor a partitúra élére írt. Kovács János vezényletével a Rádiózenekar sűrű atmoszférájú és erőteljes gesztusvilágú, hatásos és meggyőző előadása híven követte a mű érzelmi-gondolati ívét.

Noha Sosztakovics *11. szimfóniája* stílusosan frappánsan illeszkedik Balassa művéhez, mégis akadtak, akik meglepődtek azon, hogy éppen ezen az estén szólalt meg, Szovjet zene egy 1956-os megemlékezés műsorán? Csakhogy ez korántsem ilyen egyszerű. Egyrészt Sosztakovics nem volt szimplán „szovjet” komponista, hiszen bár megkötötte (az életben maradás érdekében) a maga kompromisszumait, ugyanakkor elszenvédője volt a sztálini, majd az azt követő diktatúrának, ami pedig konkrétan a *11. szimfóniát* illeti, bár ennek alcíme *Az 1905-ös év*, s hivatalosan az akkori orosz forradalomról szól, a zeneszerző ezt a művét 1957-ben írta, s özvegye visszaemlékezése szerint a komponálás közben a magyar forradalomra gondolt. Így hát itt és most ez a mű arra is alkalmas volt, hogy a megbékélést szolgálja, s mint ilyen, méltón illeszkedett a megemlékező hangverseny műsorába.

Arról nem is beszélve, hogy a *11. szimfónia*, ez a forradalmi alkotás, rendkívüli erejű, felkavaró mestermű, a 20. századi zene egyik csúcsteljesítménye. Kovács János vezényletével a Rádiózenekar előadásában hideglelősen hatottak a nyitó *Adagio* tételben (*A Palotatér*) a vonósok jeges, halott hangtömbjei, a halk, magas harmóniák, a közbeékelte fúvós szignálok titokzatos előérzetet keltő hangjai – mindez várakozásteljes légkört teremtett, létrehozva a fojtott, „vihár előtti csend” zenei megfelelőjét. A második tételben (*Allegro*) a zene izgalmát, a forma kibontakozását és általában a fokozásokat, a feszültség lépésről lépésre megvalósuló feltornyozását ragadta meg érzékletesen Kovács János vezénylese. A zenekar sodró lendülettel és szenvedéllyel játszott, hatásosan érvényesültek a tétel kontrapunktikus szerkezetében egymással szembeállítva mozgó, s mintegy a tömeg, a társadalom mozgását is sugalló, nagy fúvós

és vonós tömbök. Jelentős súllyal érvényesült a harmadik tétel (*Adagio*) gyászindulója, és ellenállhatatlan lendülettel sodorta magával a hallgatót a küzdelmes riadó-finálé (*Allegro non troppo*). Az előadásban mindvégig fontos hatáselemként és az interpretáció alapelveként érvényesült (miközben persze *a mű* alapelve is) a kompozícióval kapcsolatban olykor emlegetett *filmszerűség*, a zene erőteljes láttató ereje. Nem volt tökéletes a produkció, itt-ott feltűntek a kidolgozás apróbb felületességei, mint ahogyan a Beethoven- vagy a Balassa-tolmácsolásban is, ezek azonban semmiképp sem halványítják el az erőteljes és hiteles interpretációk, a szenvedélyes és szuggesztív zenélés élményét.

(Csengery Kristóf)

Nemzeti Filharmonikus Zenekar – 2016. október 7.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Az idén immár huszonötödik alkalommal nyitotta meg képzeletbeli kapuit Magyarországon legjelentősebb kortárs öszművészeti fesztiválja, a CAFe Budapest. A negyedszázados jubileumát ünneplő rendezvénysorozat maga is évfordulókhoz kapcsolódott az évi arculatának megrajzolásokor: a tizenhét napon át tartó seregszemle középpontjában az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója, a 135 éve született Bartók Béla művészete és – évfordulótól függetlenül – a magyar–lengyel szolidaritás éve állt.

A fesztivál nyitóhangversenyén a Kocsis Zoltán-dirigálta Nemzeti Filharmonikus Zenekar Bartók két egyfelvonásos színpadi művét játszotta: *A kékszakállú herceg vára* (op. 11, Sz. 48, BB 62) című operát és *A csodálatos mandarint* (op. 19, Sz. 73, BB 82), melynek műfaját a zeneszerző pantomimként határozta meg. A két mű közül a Kékszakállút többször is élvezhettük az elmúlt években az együttes előadásában – például évadnyitó koncertjeiken, melyek időpontja Bartók halálának dátumához kapcsolódik –, ám így, a kettőt egy estén, közvetlenül egymás után még nem volt alkalmam tőlük hallani.

Óhatatlanul adja magát a két darab összehasonlítása, hiszen rokon tematikájú művek ezek: variációk egy témára, azaz férfi-nő kapcsolatára. Ráadásul Bartók színpadi alkotásait tekintve e kettő bizonyos tekintetben szorosabban összetartozó, hiszen – A fából faragott királyfi meséjétől eltérően – ezekben nem boldog a végkifejlet. Mindkét opusz – persze más-más nézőpontból – férfi

és nő viszonyának egy bonyolultabb, sötétebb oldalát mutatja meg.

Az opera rendezője (Káel Csaba) – karöltve a díszlet- (Szendrényi Éva) és a jelmeztervezővel (Németh Anikó, Manier) – scenírozott előadás lévén csak minimalista eszközökkel élt, ám ezek kellően kifejezőnek bizonyultak az illúzió megteremtésében. Ami a színpad elrendezését illeti, az ajtókat hét hosszú, oldalazva lelógó, egymás előtmögött elhelyezkedő vászon jelképezte. Ezekre egy-egy ajtó megnyitásakor inkább absztrakt, semmint konkrét jelentéssel bíró, vetített képek kerültek. Judit fehér ruhát, a Kékszakállú fémesen csillogó öltözetet viselt. Az énekesek egy, a színpad tetejére megépített (a herceg várának bejáratát jelképező) ajtón át léptek ki a közönség elé, majd folyamatosan egyre lejjebb lépkedve érkeztek meg a színpad szintjére. A produkció egészének pozitívumaként tekintem, hogy a rendezői koncepció a megvalósítás hagyományos eszközeit részesítette előnyben, és nem erőltette a nézőkre megoldhatatlan rejtvényeket. Közérthető, mégis figyelemre méltó rendezői szimbólumként értelmeztem például, hogy az első testi kontaktus, (egy Judit által kezdeményezett érintés) akkor történik meg, mikor Judit rá akarja venni a herceget az egyik ajtó kinyitására. Elgondolkodtató és sokféleképpen értelmezhető e gesztus.

Szántó Andrea és Bretz Gábor kiválóan formálták meg karakterüket. Nemcsak énekesi, de színészi teljesítményük is magas színvonalú volt. Bretz Gábornál külön ki kell emelnem énekének világos artikulációját is, élvezet volt hallgatni, hogy szövege mindig, minden szögből tisztán érthetően hangzott. Az opera díszleteinek lebontása meglehetősen sok időt vett igénybe, ezért a szokásosnál hosszabbra nyúlt (közel ötvenperces) szünet után folytatódott a hangverseny.

Ám megérte várakozni. Bartók partitúrája ezer színben ragyogott a dirigens pálcája alatt: „... rettenetes zsvaj, csörömpölés, csörtetés, túlkölés...” vezette a hallgatót az apacs-tanyára. Köztudott Kocsisról, hogy egy-egy interpretációs problémára nem restell Bartók-kutatókkal konzultálva megoldást keresni. Maga is tudományos igénnyel közelít Bartók-zenéjéhez, mindig a kottában lejegyzettek, a szerzői szándékot tartja elsődlegesnek, legyen szó a Gyermekeknek-sorozat miniatűr darabjairól vagy éppen a nagyszabású zenekari és színpadi művekről. Talán nem túlzás kijelenteni, hogy világviszonylatban is Kocsis Zoltán közelít legautentikusabban Bartók zenéjéhez. Lehet persze vitatkozni egy-egy tempójával (olykor túl gyorsnak, vagy túl lassúnak tűnik a

megszokotthoz képest), de a végeredmény végül mindig meggyőző az idő kezelésének helyességéről, helyén valónak halljuk a szélsőséges dinamikai kontrasztokat, és az olykor meghökkentő kiemeléseket-súlypontokat is. Míg a Kékszakállúban az énekesekhez, ezúttal a táncosokhoz kellett alkalmazkodnia a zenekarnak. (Talán ennek tudható be, hogy a Hajsza most nem volt annyira „hajszolt”, mintha a táncosok nélküli, azonos című szvitet játszották volna.) A Pécsi Balett kiváló előadói formálták meg Vincze Balázs koreográfiáját. A főszerepeket Ujvári Katalin és Koncz Péter táncolták, rendkívül kifejezően, átélte mozdulatokkal ábrázolva emberség és embertelenség küzdelmét. A kisebb szerepek életre keltői (a három csavargó, az öreg gavallér és a diák) is meggyőzően járultak hozzá e kidolgozott, érett produkció sikeréhez.

A Nemzeti Filharmonikusok az énekesekkel és a Pécsi Balett társulatával karöltve ugyanezzel a műsorral szerepel majd közelgő kínai turnéján is. A látottak-hallottak alapján kockázat nélkül borítékolható, hogy ilyen színvonalú előadással Shanghajban is meghódítják majd a közönséget.

(Kovács Ilona)

Budafoki Dohnányi Zenekar – 2016. október 18.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A CAFe Budapest Kortárs Művészeti Fesztivál keretében „Kortárs romantikusok” címmel meghirdetett est keretében három magyar szerző műve csendült fel a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében. Tegyük hozzá, amennyire pontos a kortárs megjelölés, annyira tágan értelmezhető ezúttal a „romantikus” besorolás. Játsszunk el a gondolattal: a hazai kortárs-termés többé-kevésbé alapos ismeretében mely szerzőket tennénk – akár egyetlen kompozíciójuk alapján – az így felcímkézett skatulyába?! A romantika felől közelítve viszont nem lehet fenntartásunk a cím ellen, hiszen az így elnevezett zenei (művészeti) stíluskorszak rendkívül szélsőségesen különböző művek közös nevezője.

A műsor: Orbán György: 4. szerenádja (2011-ből), Dubrovay László II. zongoraversenye (1984-ből, alcíme: Concerto romantico) és Gyöngyösi Leventének az a kantátája, amelyet 10 éve komponált Hollerung Gábor felkérésére (Istenkép). Egyik mű előadása sem ősbemutató (ami egyébként igen tetszetős látvány a műsorokban, és néha ténylegesen is emlékeztet eseményt ígér), hanem

„újrajátszás”, s ennek a jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni. Mert szép gesztus a felkérés, új mű életre hívása, azonban ha egy (vagy néhány) előadás után némaságra ítéltetik, aligha fejtheti ki hatását (sem más szerzőkre, sem pedig az előadóknak nem adatik meg a szerző zenei gondolkozásmódjával való alapos megismerkedés – a művek címettjéről, a közönségről nem is beszélve). Dubrovay aligha panaszkodhat II. zongoraversenyének sorsát illetően, hiszen több zenekarral, több szólistával felhangzott már több városunkban, s hangfelvétel is készült belőle – ez egyszersmind a mű kedvező fogadtatását, mondhatni, szerethetőségét is sejteti egyúttal. Ezúttal a Dubrovay-zongoraművek avatott tolmácsolója, Balázs János volt a szólista, aki ezzel a produkcióval is minden bizonnyal növelte rajongóinak táborát. Orbán György e műve a Budapesti Fesztiválzenekar felkérésére készült, a Mahler Ünnep hangversenysorozat keretében került bemutatásra – öröm, hogy játszottága nem korlátozódik a megrendelő együttesre (sajnos, a BFZ műsorpolitikájában sokadlagos szempont, hogy törődjenek a felkérésükre készült darabok utóéletével). A Budafoki Dohnányi Zenekar követésre méltó gyakorlata, hogy igyekszik hangzó életben tartani az általa megrendelt, neki ajánlott műveket. Saját példammal tanúsíthatom, hogy közönsége szívesen újrahallgatja ezeket a műveket is, mint a sokszori műsorra tűzés által repertoárdarabokká vált kompozíciókat.

A CAFe rendezvényei különböző terjedelműek voltak – néha alig haladták meg az egy órát, máskor túllépték (szünettel) a két órányi terjedelmet is. Ez utóbbiak közé tartozott hangversenyünk is, azonban az időt (mármint az abszolút időt) éppúgy megszüntünk érzékelni, miként operák esetében átvesszük a drámai idő léptékét. Hosszú, de nem hosszadalmas, és főként nem fárasztó élménnyel gazdagodtunk.

Noha a rendezvény nem szerepelt a Muzsika mellékleteként népszerűvé vált koncertkalendáriumban, a „konkurens” programkínálatok ellenére bőségesen jutott érdeklődő ennek az estnek. S aki ezt választotta, nem bánta meg! A szakmai közönség távolléte ezúttal menthető azzal, hogy feltételezhetően a BMC-ben rendezett közönségtalálkózón vettek részt, ahol a CAFe keretében két hangversenyen (szerzőként és karmesterként is) szereplő Krzysztof Penderecki volt a díszvendég. Pedig sok hasznosítható, tanulságos tapasztalattal gazdagodhattak volna!

Hollerung Gábor ezúttal kifejezetten remekelt műsorvezetőként; kevés szóval sokatmondó, lényegretörő, ugyanakkor a komoly

tartalmat időnként szellemes megjegyzésekkel ellenpontoszó mini-előadásai az élmény közvetlenségével hatottak, és elérték azt a célt, amit ismertetőnek ritkán sikerül: érdeklődővé és fogékonytá tették a hallgatókat mindhárom műsorszám iránt. A „kortárs romantikusok” programba bőségesen belefér, hogy – tőle egyébként sem idegen szemléletmóddal – gyakran alkalmazott felfokozott, szerettelteli szimpátiával „elrajzolja” az érték-görbéket. A cél szentesíti ezt az eszközt, annál is inkább, mivel semmi olyat nem ígért, amit a felhangzó zenék nem váltottak volna valóra. Nem az ismeretterjesztés, még csak nem is a korábban lejáratott, ám tartalmában kétségkívül pozitív töltésű népművelés ennek a szemléletmódnak a legnagyobb érdeme, hanem az a szakadéktöltés, amelyet néha szándékolatlanul, de maguk a zenészek és a zeneírók is mélyítenek, valamiféle csodabogárként tüntetve fel a közelmúlt zenei termését. Hollerung a történeti zenék ismerőinek olyan fogódzókat kínál, amelyek birtokában a hallgató nem utasítja el eleve felfoghatatlanként az új műveket, hanem a felfedezés, a ráismerések sikerélményével a megérthetőség tényét tudatosítja (nem véletlenül adta az A megérthető zene címet egy másik hangversenysorozatának Hollerung!).

Így jöhetett létre a figyelemnek az a tere, ahol a ciklikus művek tételszünetei sem köhögéssel teltek! S vélhetőleg a zenekarra is hatott a karmesteri előszó – odaadó muzsikálásnak lehattunk tanúi. Néha talán túldimenzionálnak hatott a dinamika alapszintje – már-már lehangoló hatásúak voltak így a művek, kiváltképp a kantáta. Orbán György művét hallgatva, megintcsak elgondolkodtam azon, vajon mi lehet a titka annak, hogy olyan szólamokat tud írni (kórusra és hangszerekre egyaránt), amelyek önmagukban nem tartalmaznak speciális nehézségeket, ugyanakkor az összhatás komplex, sokrétű. A játék-kedv diadala volt ez a mű. A zongoraversenyt hallgatva az jutott eszembe, hogy kiváltképp a romantika idején a saját-hangszerre komponált versenyművek valamiféle „többletet” árulnak el a szerzőről. A Concerto romanticót hallgatva felmérhetjük, milyen, ha a zeneszerző egy személyben a szólóhangszernek is mestere! Ettől válik hitelessé, amit ismertetőszövegében a szerző leírt: a zongoraszólam a lisztibartóki virtuozitás eredményeit fejleszti tovább”. S a hallgató különösebb iránymutatás nélkül is felismeri a Csajkovszkij-zongoraverseny jellegzetes gesztusát, a Chopin-etűdökön iskolázott kéz számára „otthonos” futamokat, s mindazokat a szó-

kincsként természetesen használt kifejezőeszközöket, amelyek változatossá teszik a hallgatnivalót. Az 1956 emlékére komponált kantátát nagy előadói apparátusa globális élménnyé teszi, ahol minden kidolgozottságuk ellenére sem a részletekre irányul a figyelem. Vélhetően a szövegkönyvet író Szócs Géza volt az egyetlen hallgató, aki teljes egészében „értette” a szöveget. Mert miközben a dinamikailag is megtervezett nagyforma épült, háttérbe került a szöveget mondandóként interpretáló szándék. Az Angelica Leánykar és a Nemzeti Énekkar férfikara, valamint szólólistaként Pasztricsák Polina és Gábor Géza inkább vokális színeként, mint verbálisan érthető többletként társult a zenekari anyaghoz. Néha úgy éreztem, érdemes lenne feliratozni a magyar szöveget. A közönség – s ez is romantikus gesztus – megelégedett a program ismeretével, s a konkrétumokat jótékonyan helyettesítette empátiával.

Gyöngyösi Levente műve október 18-án a forradalmi megemlékezések előhírnökeként hatott, s ez az aktualitás is hozzájárult a kidolgozott előadás által megérdemelt sikerhez.

(Fittler Katalin)

Duna Szimfonikus Zenekar – 2016. október 24.

Művészetek Palotája,

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A Müpa őszi műsorfüzete szerint a Stúdió Liszt Kft. és a Müpa szervezésében, a Muzsika mellékleteként népszerűvé vált koncertkalendárium szerint a Duna Palota szervezésében jött létre az október 24-i hangverseny. Akárhogy is legyen, a lényeg: szinte teltház közönség várta, hogy Hegedűs Endre eljuttasson két romantikus zongoraversenyt. Hagyománya van ennek; a szólista rövid közönség-köszöntőjéből kiderült, hogy immár 13. alkalommal vállalkozott hasonló művészi feladatra. A 13-as szám ezúttal szerencsét hozott: a szólista, 62 évesen, játékaival azokat az idöket idézte emlékezetünkbe, amikor versenyek sorozatos díjazottjaként szinte Guinness-rekord jelöltje lehetett volna. Ezúttal ideálisnak tűnt a műsorválasztás, már-már mint a hallgatóság szempontjából: két különböző karakterű, pontosabban, a tételek egymásutánjával a zenei hangulatvilágnak más-más tájait bejáró mű került előadásra, Chopin e-moll és Csajkovszkij b-moll zongoraverseny.

A Duna Szimfonikus Zenekar élén, amelyet legtöbbször vezető karmestere, Deák András vezényletével hallhatunk, ezúttal ven-

dégkarmestert köszönthettünk, Somos Csabát. Az elsősorban kóruskarnagyként ismert dirigens zenei múltjában megannyi zenekari epizód szerepel, tehát számára nem újdonság a hangszeresek irányítása. Más kérdés, hogy a kétségkívül komplex felépítésű, hangszínekben gazdag romantikus partitúrák hangzó életre keltése még par excellence karmesterek számára is komoly feladat – így tehát várhatóan a legnagyobb érdeme ennek a hangversenynek az volt, hogy élőben hallhatott a közönség két népszerű romantikus versenyművet. Valljuk meg, mindkettő ritkán szerepel műsoron – a zeneirodalom kimeríthetetlen gazdagsága kellő indokkal szolgál ehhez. Tehát, aki akarta, hátradőlva, behunyt szemmel élvezhette a hangfelvételekről gyakran, különböző előadásokban felidézhető kompozíciókat. Mások számára érdekfeszítő lehetett, hogy hogyan birkózik meg ezzel a feladattal a létszámában (már csak állandó „otthonuk”, a Duna Palota kis méretű színpadának lehetőségeiből is adódóan) viszonylag kevés muzsikust foglalkoztató együttes.

Miként Müpa-beli „vendégszerepléseik” során már többször, így most is megállapíthattuk, hogy az intenzív hangzáshoz szokott muzsikusok a változó akusztikus körülmények között hasonló tónus elérésére törekednek. A nagy színpadon lehetőség volt nagyobb létszámú szereplőgárda foglalkoztatására, így módon is biztosított volt a kielégítő hangzás. A vonóskaron belül a brácsásokat dicséri, hogy arányaiban kis létszámukat intenzív játékkal tudták feledtetni. Ettől kezdve a hangzás-arányokért elsősorban a karmesternek kell vállalnia a felelősséget.

Rövid bevezetőjében – szokatlan módon – Hegedűs Endre arra utalt, hogy közös zenei nyelvet beszélnek a karmesterrel, akivel ez az első közös fellépése (rosszmájú megjegyzés: mi lenne, ha más esetben a szólisták „ellenérzésüknek”, eltérő elképzeléseiknek adnának hangot a produkciót megelőzően!!!). Függetlenül az előzetes motivációtól, összeszokott produkció érzetét keltette a műsor. Somos Csaba ügyelt a tempókra, az együttjátékra, amikor cadenza-jellegű szabadsága volt a szólistának, nem befolyásolta elképzeléseit, viszont mindenkor törekedett arra, hogy a zenekar pontosan kapcsolódjék az ily módon a szólista által irányított zenei történésekhez.

Mozdulat-készletét illetően, korántsem alakult ki közös szókincs a zenekarral. Például, kiváltképp a Chopin-mű nyitótételével, türelmetlen ujjmozdulatokkal sejtette, hogy intenzívebb hangzást vár az I. hegedű szólómától. A zenekarnak ez a meghatározó cso-

portja viszont zeneibb „kéréshez” szokhatott, mert ezt a kétségkívül konkrét-érthető jelzést gyakran hagyta figyelmen kívül. A többrendbéli „vendégség” leginkább abban mutatkozott meg, hogy Somos korántsem mert bátran bánni a játékosok által biztosított dinamikai lehetőségekkel. Konkrétan, a dinamikai berendezés általában megmaradt a szólamokba írott utasítások szintjén, s az a varázs, amely épp abból jöhetett volna létre, hogy másmilyen egy szólisztikus és egy zenekari szólambeli piano (ugyanaz érvényes bármely dinamikai fokozatra), nem született meg. Leginkább olyankor volt ez bántó, amikor a hangok sokaságában dúskáló zongorafutamok már-már „más sávban” zajlottak, mint a partnerei által biztosított hangzó környezet. Megannyi apró kommentár, imitáló fordulat tette volna izgalmassá azokat a felületeket, amelyeket úgy kellett megélnünk, hogy a szólista virtuóz futamokat sorjázott, miközben a zenekar „kísér”. A partner-státusz figyelmen kívül hagyásának lehattunk tanúi, és pedig éppen abból a meggondolásból, hogy Somos pontosságra törekedve, az időbeli összerendezésre koncentrált. Amikor az egyszerűbb faktúra lehetővé tette, intenzív-élénk párbeszéd alakult ki szólista és együttes között – ezek voltak az est leggyümölcsözőbb pillanatai.

A Csajkovszkij-versenymű esetében érdemes rámutatni arra, hogy amikor valamilyen játékos ismeri a megszólaltatásra váró mű egészét, minden szólam szinte önként megkeresi (és találja!) helyét a közösen létrehozandó hangzás-egészben. Érezhető játékkörömmel szólaltatták meg a közismert dallamokat a hegedűsök, és a későbbiek folyamán valamennyi szólisztikus állás a kellő intenzitással szólalt meg, karmesteri kéréstől függetlenül, már a játékosok műismeretének köszönhetően. Míg a szólista a Chopin-versenymű lassú tételével okozta a legemlékezetesebb perceket, a zenekar ezzel az aktivitással érezte potenciális kvalitásait. Érdemes lenne ezek ismeretében még igényesebb játékra sarkallni a hangszereseket!

És végre a hangversenytermeket felkereső hallgatóság is észlelhette azt a különbséget, ami a felvételről történő és élőben megszólaltatott zene hallgatása között kellene legyen. Az első esetben a művészek iránti megbecsülés (ne mondjam, tisztelet) kellene, hogy fejelemző erőt gyakoroljon, míg az otthoni, tv-előtti papucsos-otthonkás zenehallgatás során kényszerűen kiszolgáltatottá tehető a zene (megállítható, lehalkítható, s közben bármiféle tevékeny-

ség elképzelhető). A mobil-csörgések, továbbá a zene alatt, avagy a téletszüneteket kényszerűen meghosszabbító krákogás- és köhögés-sorozatok a kulturátlanság és civilizátlanság fokmérői (mint egy riportban egy rangos előadóművészünk kitért erre, a pódiumon egészen más érzés a fejelemzetlen zajongás és a kényszerű köhögés, stb. érzékelése). Méltatlanul sok jutott ebből a romantikus est közreműködőinek. Hegedűs Endre két Chopin-darabbal köszönte meg a lelkes tetszésnyilvánítást (Aszdúr polonéz és Fisz-dúr noktürn), amelyek hallatán arra kellett gondolnom: a „Zongora” bérlet koncertjein kívül mostoha sor jut a zongora szólóirodalmának is. Köszönet tehát a szólistáknak, akik ezekből is felvilágitanak valamit közönségüknek.

(Fittler Katalin)

Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar 2016. október 25.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

„Szabadság lóg a fákön”

Az 1956-os forradalomról emlékezett meg a Zuglói Filharmónia, Záborszky Kálmán vezényletével, a Művészetek Palotájában. A műsorról természetesen nem hiányozhatott Beethoven *Egmont nyitánya*, mely először megszakítás nélkül, majd a *Forró ősz a hidegháborúban – Magyarország 1956-ban* című dokumentumfilm alatt három részletben hangzott el. A koncert második felében a zenekar Dubrovay László *1956 – Szimfonikus képek versmondóra és zenekarra Gyurkovics Tibor verseivel* című kompozícióját adta elő, Rátóti Zoltán színművész közreműködésével.

Az este műsorvezetője, Juhász Kristóf 11. évfolyamos gimnazista volt. Túlzó pátoszát menti, hogy ő még megtanulhatja, „a kevesebb néha több”, s hogy a megtisztelő feladat helyett jobb a tartalomra összpontosítani.

Az *Egmont nyitány* először összeszedetten, árnyaltan hangzott el, habár meglehetősen lassú alaptempóban. Igaz, még így is fenn tudta tartani a feszültséget s ezáltal a figyelmet. Örültem, hogy a műsorfűzetben informatív szöveg fejtette ki, milyen módon kapcsolódott össze a nyitány az 1956-os eseményekkel. Ugyanakkor talán érdemes lenne a tartalmi kapcsolatra is reflektálni, alkalom adtán. Hiszen kézenfekvő volna Goethe drámájának hőseit, a szabadságért önmagát feláldozó Egmontot és '56 kiemel-

kedő alakjait összehasonlítani. Nem beszélve arról, hogy Goethe *Egmont* utolsó szavaival Alba katonáit jellemezve mintha csak a magyar szabadságharcot leverő katonákról írta: „Ezeket itt csak uruk üres szava kergeti, nem szívük indulata. Védjétek meg, barátaim, ami a tiétek! S hogy megmentésétek, ami a legkedvesebb, essetek el örömmel, ahogyan mutatok rá példát!” (Keresztury Dezső ford.) A dokumentumfilm alatt, mivel hosszabb megszakításokkal, három részletben játszották újra a nyitányt, az a benyomásom, hogy az együttes koncentrációja – érthető módon – csökkent, s mindig időbe telt újra felvenni a fonalat. A jól kiegyensúlyozott, pontos előadás másodjára a feladat különösége, nehézsége miatt úgy tűnik, elveszett. Röviden kitérnék a dokumentumfilmre, amely különösen azáltal nyert nagy jelentőséget, hogy a közönség közel felét gimnazisták szervezett csoportjai alkották. A film összességében informatív, érdekes, ritkán látható képsorokat felvonultató kerek egész volt. (Felmerül, szerencsés volt-e Baranyi László és Juhász Kristóf megszólalásaival megszakítani.) Mindössze egy ponton emelek kifogást ellene. A filmet záró kép egy tíz év körüli kisfiúé, aki fejevert fog. Felmerült bennem a kérdés, vajon hős-e vagy inkább áldozat?

Dubrovay darabjában a zene és a szöveg szerves egységet alkot. Erre utal már maga a cím is. Ahogy a zenekar egy zenésze meg is jegyezte, a próbák során akkor került közelebb a műhöz, amikor Rátóti Zoltán szavalni kezdte a verseket. A rövid, tisztán hangszeres és a szavalt-zenekíséretes tételek váltakozása szép ívet, keretes formát alkot. Dubrovay sejtethető intencióját, a zene előmáj háttérbe kerülését az előadás világosan megvalósította. Szerencsés a szerző érzéke, amellyel a szöveg zenei háttérét kezeli. Nem vállalkozik meghökkentő hatások keresésére, de nincs is rájuk szüksége. A zizegő vonós háttér, a versszakok közé időnként beékelődő fafúvós replikák éppen annyit nyújtanak, amennyit kell, jó melodramatikus alapot.

Habár a mű premierének évében, 2006-ban készült lemezfelvételen Koncz Gábor minden vers címét bemondja, egy olyan darab esetében, amelyben a tételek attacca kapcsolódnak, ez egyáltalán nem szerencsés. A címek ráadásul többnyire a versek első sorából származnak, elhangzásuk így fölöslegessé válik és megtöri a folyamatot. Nagy örömmre Rátóti meggyőzte a zeneszerzőt a címek elhagyásáról. A színművész szavazata az amúgy nem mindig meggyőző verseket is komoly erővel ruházta fel.

Úgy hangzott, a zenekar összességében magáénak érezte a darabot. A mű elején megszólaló bőgők kócosága ugyan lehet, hogy a viszonylag lassú tempó rovására írható. A mű pozitív csúcspontjának, a Szabadság című tételnek illúziókeltő mesehangja előre vetítette az öröm átmeneti voltát. A filmzene szerű Allegrobán meglepőnek találtam a klarinét tárogatót, hősi, romantikus múltat idéző megszólalását. Édes-bús – bár hangszeres előadás szempontjából remek – szólama idegenül hangzott a mű objektívabb közegében. Az utolsó előtti tisztán hangszeres tétel – Marcia funebre – erősen emlékeztetett Chopin második szonátájának gyászindulójára. A műfaj magától értetődő, s talán csak túlzott érzékenység, de ezt a csodálatos, mégis közhelyszerűen sokszor használt allúziót a zeneszerző indirektebb utalással is felválthatta volna.

A közönség őszinte ünneplését Záborszky az utolsó tétel megismétlésével hálálta meg.

(Fedoszov Júlia)

A Magyar Rádió Szimfonikus

Zenekara és Énekkara –

2016. október 31.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Az idei szezon egyik favoritjának számított a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának november 1-jei hangversenye. Több okból is. Mind a karmester, mind a műsor sokat ígérő volt. Ezen az estén a Rádiózenekart már többször is dirigáló Helmuth Rilling, napjaink doyen-karmestere vezényelt, aki egyik legavatottabb előadója Johann Sebastian Bach és kortársai művészetének. A barokk kor szerzőinek alkotásai mellett azonban épp oly ihletetten és szakértelemmel nyúl a bécsi klasszika, Johannes Brahms vagy éppen Krzyztof Penderecki műveihez is. Ezúttal két olyan kompozíciót tűzött műsorra, melyek a szinte csak remekműveket komponáló Wolfgang Amadeus Mozart életművében is az abszolút csúcst jelentik: a „nagy” *g-moll szimfóniát* (K. 550) és – Minden-szentek estjén-Halottak napja vigíliáján – a *Requiemet* (K. 626). Utóbbi előadását azért is kísérté most megkülönböztetett figyelem, mivel nem a megszokott verziót játszotta a zenekar. Köztudott, hogy Mozart ezt a művét már nem tudta befejezni, és az özvegy – Constanze – férje egykori tanítványát, a család barátját, Franz Xaver Süssmayrt bízta meg a gyászmise befejezé-

sével. Süssmayrnek azonban igen sietősen kellett dolgoznia, sürgette a titokzatos megrendelő, így a néhány hét alatt készített requiem-befejezéséről megoszlanak a vélemények. Egyesek szerint önmagát felülmúlva zseniális munkát végzett, verziója hitelességét pedig erősíti, hogy magától Mozarttól kapott instrukciókat a hangszerelésre, továbbá a hiányzó részek – a teljes Sanctus, a Benedictus, az Agnus Dei; az Offertorium nagy részének pótlására vonatkozóan, valamint a Sequentia utolsó részének, a Lacrimosának – befejezésére. Mások viszont úgy ítélik meg, hogy a sietőség, valamint zeneszerzői középszerűsége miatt Süssmayr nem tudott kellőképpen felnőni a feladathoz, és felróják a hangszerelés fantáziátlanságát és ügyetlenségeit. Tény, hogy azóta számos verzió készült már Mozart miséjéhez. Ezek közül manapság az egyik legelfogadottabb, filológiaiilag is a legmegalapozottabb az amerikai Robert D. Levin (*1947) által komponált Requiem-befejezés. A fentiek ismeretében nem véletlen tehát, hogy telt ház volt, a Bartók Rádió pedig élőben közvetítette a hangversenyt.

Rilling számos hangfelvételét ismerem, ám élőben most láttam-hallottam először. Első pillanatban meglepő volt, mikor a színpadra egy alacsony, hajlott hátú, jószágos manó-arcú férfiú totyogott ki, aki nyolcvanhárom évének minden terhét magával cipelve ült le a karmesteri pulpitusra kikészített székére. Vezénylési technikája a régi nagyok közül talán Bernsteinéhez áll a legközelebb. Rilling – az amerikai karmesterhez hasonlóan – rendkívül takarékos, apró mozdulatokkal, olykor csupán szemé villanásával irányít. Többnyire csak a jobb kezét használja, kottára nincs szüksége, mert minden a fejében van. A vezénylőpálcat sem a hagyományos módon tartja: mintha marokra fogná, de csak a hüvelyk- és mutatóujjával szorítja. A pálca azonban varázspálcává változott a kezében. A muzikusok hűen követték a karmester utasításait, aki ezúttal nem diktált elsodrő, gyors tempókat a koncertet nyitó szimfónia szélső tételeiben, hanem a megszokottnál kissé lassabbra véve a lendületet, bölcsen, éretten, egy hosszú élet tapasztalatával interpretált. Ilyen tempóban mindenre volt idő, és olyan részletekre tudta felhívni a figyelmet, melyek máskor esetleg elsikadtak. Sosem figyeltem fel korábban például az 1. tétel kidolgozásának elején a hegedű-cselló párbeszédére, ahol a főtéma kis sóhajmotívumait játssza egymás után a két szólam. A megfelelő helyen elég volt a

dirigens egy pillantása, fejének apró biccentésével kissé balra, majd jobbra fordulva jelezni, hogy melyik hangszercsoportot szeretné erőteljesebben hallani. A 2. tételben mesterien keverte ki a fafúvók színeit – zenészei pedig kiváló partnernek bizonyultak a színkeverésben. Tetszett a Menuetto tétel végén a diszkrét, finom lassítás, valamint a zárótétel rakétamotívumainak fojtott szenvedélye és büszke fájdalom. Mindent összevetve a Rádiózenekar nagy formában játszott: részletgazdagon, éretten szólaltatták meg Rilling keze alatt a *g-moll szimfóniát*.

A hangverseny második felében Letizia Scherrer (szoprán), Németh Judit (alt), Brickner Szabolcs (tenor), Bretz Gábor (basszus) szólójával és a Magyar Rádió Énekkarának (karigazgató: Pad Zoltán) közreműködésével hangzott fel a Requiem. Robert D. Levin nem vetett el mindent, amit Süssmayr egykor hozzákomponált Mozart befejezetlen alkotásához, de jó néhány jelentős eltérésre csodálkozhattunk rá az eddig megszokotthoz képest. Talán legfeltűnőbbnek a híres Lacrimosa végének megváltozása és az utána újonnan komponált betoldás hatott. (Ennek első nyolc üteme volt az utolsó, amit Mozart életében leírt és a kortársak szerint ez volt az a tétel, amit a zeneszerző betegágyában még tanítványával énekelve elpróbált – ahogy azt Munkácsy híres képe is megjelenítette.) Meglehetősen merész elképzelésnek tűnik a Lacrimosa után egy szinte táncos lüktetésű új anyag, bár lehetséges, hogy csak a megszokott hiánya miatt éreztem furcsának Levin ötletét. Tény, hogy az újabb változat sehol sem hatott Mozart stílusától idegenül, és akár így (vagy ehhez hasonlóan) is megírhatta volna gyászmiséjét Mozart.

Az előadókról csak a legnagyobb dicséret hangján lehet szólni. A négy szólista egymásra figyelve, számos gyönyörű kamara-énekléssel ajándékozta meg a hallgatókat, például a Benedictus tételben. Talán a kórus ennek szépségében merült el és ezért nem sikerült homogénre az ezt követő Hosanna-belépés. Ettől eltekintve azonban a Rádió mindkét együttese a maximumot nyújtotta. Egy ilyen színvonalú előadás után a közönség katartikus élménnyel és azzal az egyetértő véleménnyel állhatott fel a székéből, amit már egy Mozart-kortárs, Johann Adam Hiller (1728–1804) is megfogalmazott a műről: „*Opus summum viri summi – a legnagyobb ember legnagyobb műve*”.

(Kovács Ilona)

Zuglói Filharmónia
2016. november 5. –
 Zeneakadémia, Nagyterem

Bár közönségcsalogató módon a zeneirodalom sokat játszott, népszerű remekműveiből állította össze a Gaudeamus-bérlét 2. hangversenyének műsorát Záborszky Kálmán, a Zuglói Filharmónia vezető karmestere, mégis gondja volt rá, hogy a programban legyen néhány „csavar” is és ezek biztosítsák, hogy ne a rutin és a megszokottság uralja a koncertet. Több tekintetben is izgalmasan rendhagyó volt ez szombat délutáni esemény. Bár az összeállítás követte a nyitány-versenymű-szimfónia jól bevált sémáját, már rögtön a nyitányként funkcionáló *Träumerei* szokatlan volt rövidségével és egy „valódi”, funkcionális *œuvre*-től távol álló, álmodozó hangulatával. Robert Schumann Gyermekjelenetek (op. 15) című zongoraciklusának legnépszerűbb darabját hallottuk, ezúttal vonószekari átiratban. A zenekar – bár akadtak néha karcos hangok és a szólambelépések sem voltak mindig makulátlanok – szép és bensőséges hangon szól és remek hangulati bevezetőt adott a nyitászám után felhangzó másik Schumann-műhöz, az *a-moll zongoraverseny*hez (op. 54).

A versenymű szólístája is „különleges” volt a tekintetben, hogy nem tipikus koncertzongorista játszotta a szólót: Kovalszki Máriát eddig kiváló kamarazenészként ismerte a közönség. Talán ennek tudható be, hogy szólamát most is kottából játszotta. Ez persze mit sem von le produkciója értékéből, pályafutása végén – a memória-zavartól való félelem miatt – a 20. század egyik legnagyobbja, Szvjatoszlav Richter is kitéte a kottát. A művész talán annyiban megkönnyíthette volna saját dolgát, hogy lapozó segítségét kéri, így – a romantika egyik legkoncentráltabb versenyművének megszólaltatása közben – nem neki kellett volna még az olykor rakoncátlan kód kottalapokat is megszabályoznia. Kamaramuzsikusi vénáját persze nem tudta megtagadni: legsikerültebbnek a középső tétel megformálását éreztem, ahol magával ragadóan sikerült a szólóhangszer és a zenekar között kibontakozó meghitt párbeszéd interpretálása: megindító volt a tételt indító cselló-, majd a fafúvó- és a zongoraszólok egymásba simulása. A zenekar a szélső tételekben is odaadó kísérőnek bizonyult, sőt, mint a középső tételben is, nem egyszerűen csak kísért, hanem a szólóhangszer egyenrangú partnereként vett részt a zenei eseményekben. Ha a mű-

vészno egy képzeletbeli kívánságlistáján szerepelt az, hogy a Zeneakadémia nagytermében egyszer eljátszhassa Schumann a-moll zongoraversenyét, úgy reméljük, hogy még más művek is sorakoznak ezen a listán, hiszen egy minden tekintetben korrekt, technikailag szépen kivitelezett előadásnak tapsolhatott a közönség.

A szünet után nagy feladat várt a Zuglói Zenekarra: Beethoven 3., *Esz-dúr (Eroica) szimfóniájának* (op. 55) megszólaltatása. E kompozíció előadása minden bizonnyal mérföldkő az együttes életében, hiszen a beethoveni *œuvre*-ben is az: ezzel az alkotással óhatatlanul lezárult a bécsi klasszika kora és elkezdődött egy nem túl hosszú, de annál izgalmasabb folyamat, mely a romantikába vezetett. Ám nemcsak a zeneszerző műveit tekintve, hanem – a megszólaltatás számtalan kihívása és nehézsége miatt – a zenekar életében is beszélhetünk *Eroica* előtti és *Eroica* utáni korszakról. Ha ugyanis egy zenekar ilyen színvonalon képes megszólaltatni a Hősi szimfóniát, akkor az az együttes *felöltött*. Már csak azért is, mert Beethoven köztudottan nem volt tekintettel az előadói sirámokra: nem mutatott hajlandóságot a változtatásra például a *Fidelio* szinte elénekelhetetlenül magas hangjai, vagy a hangszeres darabjaiban nem ritka kényelmetlen technikai „megoldásai” miatt sem. Ha pedig közel egy órára volt szüksége arra, hogy gondolatait megossza hallgatóival, akkor a muzsikuskoknak szent kötelességük éteri hosszúságú művét az elejétől az utolsó ütemig a legnagyobb alázattal és odafigyeléssel megszólaltatni. Itt és most megkaptuk a Beethoven által megkívánt szellemi koncentrációt a Zuglói Filharmónia Zenekarától. Megörvendeztette a hallgatóságot a fafúvók hangszeres tudása, szólista-kvalitásaik megcsillantása, a rezek – különösen a Beethoven által megnövelt számú kürtök – összjátékának igényessége, de elismerés illeti a homogén hangzású vonóskart és a mindig helyén lévő timpanist is. A hangszeres kivitelezés és zenei kifejezés tekintetében legszebben talán a 2. tétel megszólaltatása sikerült, melyben számos gyönyörű részlet tanúi lehettünk. Bizonyosan a koncertet megelőző hét eseményei – Mindenszentek és Halottak napja közelsége, valamint az 1956-os forradalomra emlékezés aktualitása – is felerősítették az élményt és közrejátszottak abban, hogy a hangverseny legmegindítóbb, legösszintébb perceit élhettük át a *Marcia funebre* alcímet viselő tétel mélységes fájalmának és magányának közvetítésével.

(Kovács Ilona)

MÁV Szimfonikus Zenekar –
2016. november 7.
 Zeneakadémia

Örvendetesen módosult az idei évadban a MÁV Szimfonikus Zenekar bérlati kínálata; a kilenc sorozat közül kettőnek a helyszíne a Zeneakadémia Nagyterme, s közülük azok, amelyek műsora zongoraverseny is tartalmaz, az Olasz Kultúrintézetben rendezett Zongorabérletben is hallhatók. Az utóbbiak kezdési időpontja szombatonként 18 óra, tehát az a koncertlátogató réteg is részesülhet ugyanazokban a zenei élményekben, amelynek a 19 órai kezdés is későinek tűnik.

A Lukács Miklós-bérlét 2. estje a bennfenteseknek (s kiváltképp azoknak, akik évtizedek óta hűséges hallgatói a zenekarnak) külön csemegét tartogatott: dirigensként az a Mark Gorenstein lépett pódiumra, aki 1985-től 1988-ig a zenekar vezető karmestere volt.

Tudatosan kerültem a „háttérinformációt”, köztük, hogy vajon ezúttal milyen szempontok mentén, kinek az ötletére-javaslatára hívták meg, s azt is, hogy milyen érzéseket-ellenérzéseket táplálnak vele szemben a jelenlegi zenekari tagok (hiszen azóta jelentős százalékban cserélődött az együttes személyi állománya). A zenehallgatás során igyekeztem a „másik oldaltól” is függetlenedni, tehát nem foglalkozni azazal, vajon milyen érzés lehet a karmesternek visszatérni élete első tartós külföldi állomására, ahol néhány régi arc is „visszaköszön” a múltból.

Tehettem ezt annál is inkább, mivel Gorenstein, mintha csak némely életraja megjegyzéseit kívánná illusztrálni, valóban a „szigorú” karmesteriskola képviselőjének tűnt. Az ilyen karmester esetében korántsem tűnik szövirágnak az „irányította az együttest” közhelyszerű megállapítása. Ténylegesen irányít, vagyis az ő elképzelését kívánja érvényre juttatni, amelynek helyességét illetően nincsenek kételyei. Tehát, annak a fajta kétirányú kommunikációnak, amely alkalmanként csillagorás élményeket szül, nyomát sem találhattuk. Nem róhatjuk fel ezt hiányosságként, hiszen ezúttal vendégszereplésről van szó, ami akkor is alkalminak tűnhet, ha két ízben is elhangzik a műsor. Az viszont tény, hogy a zenekari játékosok ezúttal feladatként élhették meg szólamaikat, annál is inkább, mert a karmester műismerete és igényessége minden részletre kiterjedt.

A kiadott műsortól eltérően, többlet-műsorszámmal gyarapodott a program, amely-

nek szomorú esemény adott létjogosultságot. Gorenstein magyarul szólta a közönséghez, elmondva, hogy Kocsis Zoltán előző nap bekövetkezett halála a nemzetközi zenei élet nagy vesztesége, s hogy az ő emlékének ajánlja a felcsendülő muzsikát, Grieg Peer Gyntjéből az Aase halála című tételt. A műsorszám tolmácsolása, a felkészülési (próba) idő rövidsége ellenére megrendítően szép volt, szívből játszották a muzsikuskok, akiket az utóbbi években többször vezényelt Kocsis – és az aktualitás módosította a zenehallgatás milyenségét is. Ima volt ez a tétel, a zene nyelvén.

Elismerésre méltó az a gesztus is, hogy a szólista ráadásaként ugyancsak Grieg-zenét játszott, A hegyi király barlangjában című tételt a Peer Gyntből.

Ami a tényleges műsort illeti, Prokofjev Rómeó és Júlia szvitjét, a második részben pedig Rachmaninov Rapszódia egy Paganini témára című, zongoraverseny-nehézségű darabját és Csajkovszkij szimfonikus fantáziáját, a Francesca da Riminit, ezúttal az összkép maradt emlékezetes. Az a monumentalitás, amely már-már letaglózta a hallgatót, s az a perfekcióra-törekvés, amelynek köszönhetően a művek részleteinek hangzás-arányai változatosságot biztosítottak. Gorenstein, aki pályája javarésztében hosszú időt töltött egy-egy zenekar élén, tehát mintegy betanító karmesterként „kézhez szoktatja” a muzsikuskait, sok mindent eleve adottnak vesz. A biztos szólamtudást alapfeltételnek tekinti, így például a hosszú szünetelő szakaszokat követő belépéseket is általában csak akkor segíti „beintéssel”, ha az adott hangszer szerepe jelentős az adott faktúrában. Hogy felkészült együttesekkel dolgozik, annak ékes bizonyossága, hogy tud és mer kizárólag a dallamjátészó hangszerrel/hangszercsoporttal törődni alkalmanként, abban a biztos tudatban, hogy a kíséret – legyen akár összetett, zeneileg igényes felrakású – közben meg fog szólalni. A MÁV Szimfonikus Zenekar muzsikuskait dicséri, hogy ebben a várakozásban nem kellett csalódnia. Ennek a dallamra-koncentráló gesztusnak a hasznáról gyakran megbizonyosodhattunk az est folyamán, mivel ennek következtében rendkívüli intenzitással szóltak a melodikus anyagok.

A szólista, a technikai nehézséget nem ismerő Jevgenyij Mihailov hasonló szellemben muzsikált, abban a biztos tudatban, hogy ha ő pontosan játszik, nem lesz gond a kísérettel. Nem is volt, csupán a közös muzsikálás öröme, a zenélés társas-játék volta nem jutott érvényre. Az est során az érzelmi hatás került csak bántóan háttérbe

– vélhetőleg a muzsikuskok sem azzal a tudattal játszottak, hogy hangzó szépségeket hoznak létre, hanem valamiféle igényes teljesítménykényszer érződött. A hallgató pedig figyelt, ismert és ismeretlen részletekre (mások akár számukra ismeretlen művekre), s egész este nem talált lehetőséget a belefeledkezésbe, jóllehet, kidolgozott-szép hangzások vették körül.

A csaknem három évtized múltán visszatérő karmester elégedett lehetett egykori zenekarának jelenlegi színvonalával – talán ezért is nem látta szükségét, hogy pillanatnyi, helyzet-kívánta instrukciókat építsen bele a műegészre vonatkozó koncepciózus mozdulat-rendszerébe. (Fittler Katalin)

MÁV-Szimfonikus Zenekar – 2016. november 11.

Olasz Kulturális Intézet

Két, zongorára és zenekarra komponált mű szerepelt műsoron a MÁV-Szimfonikusok november 11-i hangversenyén, amelyre a budapesti Olasz Kulturális Intézet Verdiről elnevezett nagytermében került sor. A hangversenyt a Studiomusica Hungary Kft. Rendezte, a MÁV Szimfonikus Zenekar, a „Milánói Zenei Esték”, valamint az Olasz Kulturális Intézet együttműködésével.

A műsor első felében Mozart 488-as jegyzékszámú A-dúr zongoraversenye szólt meg, míg a második részben Schubert-Liszt Wanderer-fantáziája, Emilio Aversano olasz zongoraművész közreműködésével. Az est karmestere Aversanonak majdnem földije, a szintén dél-olasz születésű Fabio Mastrangelo volt, aki nemzetközi karrierje mellett már hosszabb ideje Oroszországban működik.

A Mozart bécsi sikereinek tetőpontján, 1786 tavaszáról datált A-dúr zongoraverseny – a 414-es jegyzékszámú másik A-dúr koncerttel együtt – Mozart egyik legjobbat játszott, közkedvelt zongoraversenye. Aki egy kicsit is ismeri Mozart hangszínekhez, hangnemekhez és azok intonációjához fűződő viszonyát, tudja, hogy vokális és hangszeres műveiben az A-dúr hangnem szinte mindig a kiegyensúlyozott derű kifejezésére szolgál.

Az est szólistája, Emilio Aversano a Nápoly-közeli Salernóban született, de időközben Calabria tartományba tette át székhelyét, ahol Vibo Valentia konzervatóriumának zongora tanáraként működik. Zongoraművészi diplomája mellett olasz irodalomból is oklevelet szerzett, Dante és a zene címmel írt szakdolgozatával. Emellett a klasszikus görög kultúráért rajong. Akku-

rátusan szerkesztett honlapja, és a Youtube tanúsága szerint elsősorban zongoraversenyek maratoni – itt jönnek a képbe az ókori görögök – előadása révén tett szert hírnévre, amennyiben egyetlen hangverseny során akár öt zongoraversenyt is képes emlékezetből eljátszani. Az este ennek ellenére jól indult. Fabio Mastrangelo vezényletével a MÁV Szimfonikusok együttese lendületesen, élénk színekkel szólaltatta meg a Mozart-koncert zenekari expozícióját. A kezdeti tempó ugyan kicsit lassabb volt a nálunk megszokottnál, de ezt ekkor még betudtuk a két olasz művész otthonról hozott esztétikai kultúrájának, vagyis hogy a csúcs felé tartva örömmel időznek el az eléjük táruló táj látványának szépségén. A karmester ráadásul jó érzékkel állította szembe a nyitótétel fő- és melléktemájának eltérő karakterét. Mindez fontos formai tájékozódási pontot adott a hallgatóságnak, amelyre a zongoraszólam belépésével egyre inkább szüksége lett. A kidolgozási rész ugyanis az expozíciónál már kissé halványabbra sikerült. Meglehetősen hamar kifáradt a kezdeti lendület, a színek is megfakultak a zongora és a zenekari szólamok bontakozó-sűrűsödő szövevényében. Az interpretáció fokozatosan arra szorított, hogy valahogyan mederben tartsa az összjátékot, ami a szólista önkényes tempóváltásai és az értelmező frazeálás hiánya miatt egyre kaotikusabbá vált, hogy a reprízben majd kétségbeesett keménységgel próbálja meg átvenni az irányítást a zenekar ellenében. A versenymű éteri fisz-moll Andantéjában azután egyértelművé váltak Aversano előadói gyengeségei. Napjaink Mozart-felfogásától távol eső, szélsőséges agogikájával – ami az egyenletes siciliano-lüktetésű tétel tetőpontján ráadásul még bántóan affektáltta is –, ellehetetlenítette az áttört kamarazenei faktúrát, megoldhatatlan feladat elé állítva mindenekelőtt a fátuvós művészeket, akik hallhatóan törekedtek a pontos összjátékra, valamint szólista és zenekar között az egyenrangú dialógus megteremtésére. A befejező Presto tételben Aversano felvette a tempót. Itt azonban – mintha az eddigi kiszámíthatatlan és indokolatlan tempóváltásokat kívánná jóvátenni – egyenletesen végigzakarta a szólamát, semmit sem fedve fel a zárótétel formai leleményéből.

A hangverseny második része – a romantikus hangszerelésnek megfelelően kibővülő szimfonikus zenekarral – ugyanebben a szellemben folytatódott tovább, és csak örülhettünk, hogy nem a bécsi koncertet halljuk, ahol művészünk a program szerint

további két romantikus zongoraversenyt, Schumann a-moll, és Csajkovszkij b-moll koncertjét is eljuttatja majd. A Wanderer-fantázia megszólaltatása ugyanis további előadói próbatételt jelentett mind a zenekar, mind a karmester számára.

Liszt ugyan nem ismerte személyesen Schubertet – jóllehet 1822–23-ban esetleg létrejöhett volna a találkozás –, a bécsi mester életműve mégis döntő hatással volt művészi fejlődésére. Kiváltképpen a Wanderer-fantázia, amelyet nemcsak zongoristaként tartott állandó repertoárján, hanem amelynek formai újdonsága, a téma-transzformáció, saját műveinek központi formaképző elemévé vált. Az eredeti zongoraműből készült, a szonátaformát a variációval ötvöző zenekari átirat Liszt nagyformátumú zongorakompozícióinak, illetve egytételes zongoraversenyeinek újdonságot hozó sorozatába illeszkedik. Emilio Aversano átgondolatlanak tűnő interpretációja azonban nem segítette elő a formában való eligazodást. A zongorajátékát a líraiabb részekben jellemző romantikus szentimentalizmust a hangszer markáns pörölycsapásaival ellentételezte. A megmagyarázhatatlan tempó-váltások, az értelmezhetetlen ritmusképletek, az eltúlzott agogika közreműködött és hallgatót egyaránt félrevezettek a faktúra kezdettől homályos labirintusában.

A szólista formai és ritmikai hivatkozási pontoktól mentes előadásmódja magától értetődően kompromittálta karmester és zenekar együttműködését is. Az együttes állapotára pusztán az egyes szekciók teljesítménye alapján lehetett következtetni. Főként a vonósok állták a sarat. Meglepően fényes és kiegyenlített hangzással, a körülményekhez képest pontos játékkal igyekeztek uralni a helyzetet. A fafúvosokat zavarták meg leginkább a zongoraművész nehezen követhető tempói és kétségbeesetten kalapáló fortéi, de az is lehet, hogy az ő helyükről lehetett legkevésbé hallani – az egyébként elismerten jó akusztikájú teremben –, hogy mi is történik a magánszólamokban. A rézfúvás szekció az első ütemektől kezdve az erőszakos és kemény hangzás stratégiáját választotta, ami jócskán megnehezítette, hogy az egyes hangszercsoportok között létrejöhesse az ideális egyensúly.

Az est vendégkarmestere, Fabio Mastrangelo, felkészült és karizmatikus dirigens benyomását keltette, aki eleven, változatos színeket tudott kikeverni a rendelkezésére álló tisztán zenekari ütemek alatt. A túlnyomórészt idős hölgyekből álló törzsközönség fáradhatatlan tetszésnyilvánítását a

zongoraművész nagylelkűen egy-egy Chopin-, illetve Liszt-ráadásal hálálta meg.

(Kaizinger Rita)

Budafoki Dohnányi Zenekar – 2016. november 13.

Cinematic – filmzenei koncert 2016 címmel két nap leforgása alatt kétszer került előadásra ugyanaz a műsor, egyszer pedig, Cinematic junior címmel annak „gyermekbarát” verzióját. A BDZ időszakos magazinjában, a Hangolóban olvasható ez a meghatározás, és mi tagadás, a 16 éven felülieknek ajánlott verzió láttán sajnáltam, hogy kihagytam a 12 éven felülieknek javasolt matinékoncertet. (Hadd tegyem hozzá, a korhatárt nem vették szigorúan, számos kiskorú is lelkesen végigülte a felnőtteleadást.)

Hatodik alkalommal láthatunk-hallhatunk filmzenekonzertet a Budafoki Dohnányi Zenekarral, Hollerung Gábor vezényletével, a Budapesti Akadémiai Kórustársaság és szólisták közreműködésével (a Klasszik Rádió 92.1 kezdettől lelkes támogatója az ügynek). Érthető módon, ebbe a műfajba „bele kellett tanulnia” a zenekarnak, de aki most látott először ilyen rendezvényt, az elismeréssel adózhat a professzionalizmusnak.

A művészeti alkotások, tartozanak bármely műfajba, több érzékszervi megközelítést igényelnek, csupán ezek súlya-rangja különböző. Általánosságban tekinthetjük „vizuális lény”-nek az embert, így a szem-fület gyönyörködtető kínálatnál eleve számolni kell azzal, hogy a látvány „elviszi” a figyelmet. Nem véletlen a filmzene sajátos helyzete, amennyiben elsődleges feladata a látvány hatásának érzelmi elmélyítése – ugyanakkor, kiváltképp a látvány ismeretében, akár önmagában is képes felidézni a korábbi komplex élményeket.

A BDZ filmzene-koncertjeinek műsorán rendre népszerű (sőt, a legnépszerűbb) filmek zenéiből csendültek-csendülnek fel részletek, a közönség nagy része tehát a már ismert, kedvelt muzsikák újrhallgatásáért megy, s kinek-kinek további filmek megtekintését inspiráló zenék is jutnak.

A filmzene-koncerteknek is hagyományosan Hollerung Gábor a házigazdája-műsorvezetője, ami rendkívüli nyeresége a rendezvényeknek. Ráadásul, lassanként már törzsközönséggel számolva, szabadabban tervezheti mondandóját a bármilyen stílusú-fajsúlyú zeneművek népszerűsítésében hatékony karmester, s ezúttal örvendertes mértékben élt ezzel a lehetőséggel.

A szórakoztató zenehallgatásra érkezők szinte észrevétlenül beavatást nyertek az értő zenehallgatás világába. Hollerung nemcsak átgondoltan, hanem szellemes-frappánsan vezette mondandójának gondolatmenetét, s ily módon gyakran tudott „megfigyelési szempontokat” kínálni a közönségnek. Rámutatott a dallam prioritására, de arra is felhívta a figyelmet, hogy nemritkán rafinált kíséret társul hozzá, a melódiák „ütökötésének” lehetőségeit is taglalta, tehát olyan „konkrét” szempontokat-információkat adott, amelyek – épp az élményszerű tálalás következtében – megmaradva a későbbiek során tudásanyagként tudnak majd működni.

Korábbi filmzene-koncertjein Hollerung arra is felhívta a figyelmet, hogy miközben a néző-hallgató szórakozik, a muzikusok „belehalnak” abba a teljesítménybe, amellyel megteremtik az élményforrást. Vélhetőleg „belejöttek” ebbe a fokozott igénybevételbe a zenekari játékosok, és miközben maguk is élvezik, hogy filmekből ismert népszerű muzsikákat (korántsem kizárólag kifejezetten a filmek számára komponált zenéket) játszanak, átveszik a dirigens lelkesedését. Az ismert-elismert átiratkészítők-hangszerelők között polgárjogot nyert a BDZ korábban is többfunkciós tagja, Werner Gábor, aki a gordonkaszólam játékos (alkalmanként szólamvezetője) volt, karmester-diplomájának megszerzését követően a zenekar karmestere is. Ezúttal énekes-vendégként Malek Andreának és Szakács Ildikónak tapsolhatott a közönség, a Morricone-blokk harmonikásaként Pribojszki Mátyás aratott nagy sikert.

J. S. Bachtól Carl Orffig és Leonard Bernsteinig hangversenytermi tételek hangzotak fel, és mind többen tudatosítják a filmzeneszerzők nevét, társítva népszerű muzsikájukhoz. Stephen Sondheim, John Williams, Max Steiner, Ramin Djawadi, Klaus Badelt nevét immár nemcsak hallhatta a közönség, hanem tudatosan hozzárendelhetette munkáikhoz. Az operakedvelőknek külön örömet jelenthetett Az ötödik elem című film részlete, Donizetti Lammermoori Lucijának ismert részletével.

Hagyományos és modern, hangzásában, technikájában egyaránt – mindenre találhattunk példát, ráadásul olyasfajta monumentális élményhez jutottunk, amely méretéből adódóan nem elidegenített, hanem inkább lenyűgözött. Ezúttal senki sem érezhette bántónak a legmagasabb decibeletet sem – a mindig jól megformált, igényesen megszólaltatott muzsika kizárólag örömförásként működött.

(Fittler Katalin)

A KODÁLY KÓRUS DEBRECEN

PRÓBAÉNEKLÉST hirdet

KISEGÍTŐ ÉNEKES feladatok ellátására
(szoprán, alt, tenor, basszus szólamokba)

Időpontja: 2016. november 22. (kedd), 13 óra

Helyszíne: 4025 Debrecen, Széchenyi u. 1. (Kodály Kórus próbaterme).

A próbaéneklés anyaga:

- Mozart: Requiem No. 8. Domine Jesu Christe tétel megfelelő karszólamra;
- egy szabadon választott dal, vagy ária.

Zongorakísérőt a Kodály Kórus Debrecen biztosít.

Jelentkezéshez szükséges dokumentum:

szakmai önéletrajz, elérhetőség megadásával.

Jelentkezés:

- e-mailben az info@kodalykorus.hu e-mail címen, vagy
- személyesen a 4025 Debrecen, Széchenyi utca 1. szám alatt.

A jelentkezés beérkezésének határideje:

2016. november 21. (hétfő), 12 óra

A sikeres próbaéneklést teljesített énekesek esetenként lehetőséget kapnak a Kodály Kórus munkájában való részvételre, munkaviszony létesítése nélkül.

További információk:

Sinka Judit, kulturális menedzser, tel.: 06-30-338-0873

Sikeres próbaéneklést kívánunk!

Debrecen, 2016. október 24.

A PANNON FILHARMONIKUSOK-PÉCS NONPROFIT KFT.

NAGYBŐGŐ TUTTI

próbajátékot hirdet

A próbajáték anyaga:

Dittersdorf: Nagybőgőverseny I. és II. tétel
(mindkettő Gruber kadenciával)

Zenekari szemelvények (az alábbi művek kijelölt részletei):

Beethoven: V. szimfónia II. és III. tétel
Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel
Mozart: g-moll szimfónia I. és IV. tétel
Bartók: Concerto I. tétel eleje
Mozart: A varázsfuvola-nyitány

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs Nonprofit Kft.
7622, Pécs Breuer Marcell sétány 4.
vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük.

Jelentkezési határidő: 2016. november 30.

Zongorakísérőt igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2016. december 12. 14.30

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2016. október 20.

Horváth Zsolt
igazgató

A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

HEGEDŰ TUTTI próbajátékot hirdet

Időpontja: 2016. november 30. szerda, 13:30 óra

Helye: Győr, Richter Terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- egy szabadon választott Bach szólószonáta vagy partita tétel,
 - Mozart D- dúr vagy A- dúr hegedűverseny I. tétel kadenciával
 - zenekari szemelvények
- Brahms:** IV. szimfónia op. 98.
1. tétel: 281-297-ig, 392-a tétel végéig
3. tétel: elejétől 44-ig, 311 – a tétel végéig
- R. Strauss:** Don Juan op. 20, II. hegedű, elejétől a „B” betűig
- Bartók:** Concerto V. tétel: 21-től 50-ig, 55-86-ig
- Mozart:** D-dúr Haffner szimfónia 1. tétel elejétől 48-ig
- Beethoven:** IX. szimfónia 3. tétel 99-114 (Lo'stesso tempo)
- Mendelssohn:** Szentivánéji álom: Scherzo 17-től a D után 7-ig (99)

Érvényes jelentkezés feltétele:

- szakmai önéletrajz, *kérjük megadni azt a mobiltelefonszámot is, amelyen a pályázót elérhetjük (ennek hiányában a jelentkezés érvénytelen)*
- motivációs levél

A fentieket kérjük a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) eljuttatni **2016. november 28-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

További információ a zenekar titkárságán, Ósz Gábor zenekari titkárnál.
Tel.: 30/86 41 693

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: versenyképes fizetés, kedvezményes lakhatási lehetőség

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2016. október 5.

Fűke Géza s.k.
igazgató

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

KÜRT II. ÁLLÁSRA

határozott idejű kinevezéssel

A próbajáték időpontja: 2016. december 15. csütörtök, 14 órától

Helyszíne a zenekar próbaterme: III. ker. Flórián tér 3.

A próbajáték anyaga:

W. A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny No.3. – I. t. kadenciával

Zenekari szemelvények – részletek az alábbi művekből:

Beethoven: 3., 7. és 9. szimfónia
Brahms: Változatok egy Haydn témára, 4. szimfónia
Csajkovszkij: 4. szimfónia
Haydn: 31. szimfónia Mahler: 5. szimfónia Mendelssohn: 3. szimfónia
Mozart: g-moll szimfónia KV 550 Sosztakovics: 5. szimfónia
Valamint lapról olvasás.

A próbajátékon való részvétel követelménye:

- felsőfokú szakirányú végzettség
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- rövid szakmai önéletrajz a pályázó elérhetőségeivel
- a végzettséget igazoló dokumentum másolata

A jelentkezés határideje: 2016. december 1. csütörtök, 12 óra

Jelentkezni a ladanyi@odz.hu e-mail címen lehet.

Sikeres pályázat esetén a zenekari szemelvények kottái átvethetők a zenekar irodájában, vagy igény esetén megküldjük postai vagy elektronikus úton.

A zenekari iroda címe: Budapest VI. ker., Paulay Ede u. 41.

Nyitva tartás: hétköznap 10-16 óra között.

A próbajáték két fordulós. Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ Ladányi Edittől, a ladanyi@odz.hu címen kérhető.

Budapest, 2016. október 10.

Ács Péter
ügyvezető

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR
próbajátékot hirdet

NAGYBŐGŐ ÁLLÁSRA

határozatlan idejű kinevezéssel

A kötelező anyag: Klasszikus koncert tétel

A zenekari anyagokat jelentkezés esetén e-mail-ben elküldjük.

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2016. december 7. szerda 14:00

Az állás a sikeres próbajátékot követően, azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2016. december 2.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel: 20/3600234
e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2016. november 7.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR
próbajátékot hirdet

ÜTŐ ÁLLÁSRA

határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag: Sommerfeldt: Music for one percussion player III. t. Xylophone solo Lylloff: Arhus Etude Nr. 9.

Zenekari állások:

Xilofon:

B. Britten: The Young Person's Guide to the orch. Variation „M”
Kodály Zoltán: Háry szvit VI. t. Császári udvar bevonulása: 1-12 ütem; 123-133 ütem; 169-176 ütem.

1. Sztravinszkij: Petruska 80-tól a tétel végéig

Harangjáték:

C. Debussy: A tenger 2-3. tétel

P. Dukas: Bűvészinas (végig)

Kisdob:

R. Korszakov: Seherezádé 3. és 4. tétel (részletek) Bartók Béla: Concerto 11.t. (első 9 ütem, és a tétel vége)

1. Sztravinszkij: Petruska 134 előtt 1-től 139-ig

Csörgődob:

G. Bizet: Carmen : (Cigánydal)

1. Sztravinszkij: Petruska 201 után;; •ütemtől 206 után 1-ig.

Kasztyanetta:

M. Ravel: Alborada del gracioso (3-tól 4-ig)

Cintányér:

Csajkovszkij: Rómeó és Júlia (nyitány fantázia) Csajkovszkij: IV. szimfónia 4.t. (272-től 292-ig)

S. Rachmaninov : No.2. Zongoraverseny (111. t.)

Triangulum:

Liszt Ferenc: Esz-dúr Zongoraverseny (All.vivace) Rossini: Tell Vilmos nyitány

Nagydob:

1. Sztravinszkij : Tavasz áldozat 72-től 74-ig (18 ütem)

A zenekari anyag nagyrészt megtalálható a SCHOTT kiadó Orchester -Probespiel (Pauke/Schlagzeug) kötetében), valamint a Zenekar honlapján a Hírek menüpont alatt

Követelmények:

felsőfokú végzettség; erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén); magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2016. december 5. hétfő 14:00

Az állás 2017. január 1-től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2016. november 30.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel: 20/3600234, e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2016. október 10.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR
próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ ÁLLÁSRA

határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

A kötelező anyag:

Mozart: G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedüversenyének I. vagy II. – III. tétele, kadenciával

Bach: két különböző karakterű partita vagy szonátatétel

Egy szabadon választott romantikus koncerttétel vagy karakterdarab

Zenekari anyag:

Mozart: Jupiter szimfónia IV. tétele kidolgozásig

Brahms: III. Szimfónia I. tétele ismétlő jelleg

R. Strauss: Don Juan – szimfonikus költemény első oldala

Bartók: Concerto III. tétel (Elégia) első 5 sor

V. tétel első két oldal és a fuga

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2016. december 19. hétfő 13:00

Az állás 2017. január 1.-től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2016. december 12.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel: 20/3600234
e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2016. november 16.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR
próbajátékot hirdet

II. HEGEDŰ ÁLLÁSRA

határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

A kötelező anyag:

Mozart : G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedüversenyének I. vagy II. - III. tétele, kadenciával

Bach: egy partita vagy szonátatétel

Zenekari anyag:

Bartók: Concerto – III. tétel 86 - 99, V. tétel 265 – 278

Mozart: Jupiter szimfónia IV. tétel – az ismétlőjelleg

Verdi: A végzet hatalma – nyitány

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2016. december 19. hétfő 13:00

Az állás 2017. január 1.-től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2016. december 12.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel: 20/3600234
e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2016. november 16.

Kiss Barna
igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

November 27. 11.00

Zeneakadémia

Bartók Béla:
A kékszakállú herceg vára
Km.: Meláth Andrea,
Kálmán Péter
Előad és vez.: Hollerung Gábor

November 27. 11.00

Zeneakadémia

Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára
Km.: Meláth Andrea, Kálmán Péter
Előad és vezényel: Hollerung Gábor

December 4. 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Sok hűhó Shakespeare-ért
Komédia Shakespeare nyomán
Dramaturg: Góczán Judit
Rendező: Selmeczi György
Vez.: Hollerung Gábor

December 18. 19.30

Zeneakadémia

Dohnányi bérlet

Mozart: Esz-dúr szimfónia K.543
Selmeczi György: Szent Orfeusz töredékek
Bach: Magnificat
Vez.: Hollerung Gábor

2017. január 6. péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki Hangversenyesték
ÚJÉVI KONCERT

Vez.: Hollerung Gábor

2017. január 8. vasárnap, 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

ÚJÉVI KONCERT

Vez.: Hollerung Gábor

2017. január 20. 20.00

Papp László Budapest Sportaréna

JOSÉ CARRERAS – A LIFE IN MUSIC

Vez.: David Gimenez

2017. január 22. vasárnap, 11.00

Zeneakadémia

A megérthető zene

AZ EMBERI LÉLEK REZDÜLÉSEI – LELKÜNK ÉVSZAKAI

Vivaldi: Négy évszak
Papp Dániel – hegedű
Előad: Hollerung Gábor

2017. január 28. szombat, 19.30

Zeneakadémia

Dohnányi bérlet

Vajda: Csellóverseny
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
Rohmann Ditta – cselló
Vez.: Madaras Gergely

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 4. vasárnap, 10.30

Családi matiné bérlet / 3.

Zenélő földgömb

A hangversenyeken a műismeretet követően részletek hangzanak el a felsorolt művekből.

Dvořák: 9. (e-moll) szimfónia

(„Az Újvilágból”) – IV. tétel

Bernstein: West Side Story

– (Amerika)

Piazzolla: Libertango

Csajkovszkij: Diótörő (Trepak)

Mozart: Zenés szánkózás a 3

német táncból

Mascagni: Parasztbecsület

(Intermezzo)

Offenbach: Orfeusz az

alvilágban (Kán-kán)

Verdi: Aida (Bevonulási induló)

Morricone: Volt egyszer egy

vadnyugat

December 16. péntek 19.00

Duna Palota

Őszi bérlet / 5.

„Az én muzsikám... az emberi

szívemben visszhangzik”

(Schumann)

Kovács Zoltán: Adagietto

Reinecke: Hárfaverseny

(e-moll), op.182

Schumann: 3. (Esz-dúr)

szimfónia („Rajnai”), op.97

Km.: Farkas Mira – hárfa

(a 2016. évi Fischer Annie

ösztöndíj nyertese)

Vez.: Hámori Máté

2017. január 13. péntek 19.00

Duna Palota

Tavaszi bérlet / 1.

„De Beethoven csak egy van”

(Beethoven)

Beethoven: 5. (Esz-dúr)

zongoraverseny, op.73

Beethoven: 6. (F-dúr) szimfónia

(„Pastorale”), op.68

Km.: Fülei Balázs – zongora

Vez.: Medveczky Ádám

EGRI SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 24. 11.00 és 12.30

Kepes Intézet

KÖSZI – ifjúsági koncert

November 24. 19.00

KEPES-ZENE

„a ritmus” Bach, Stravinsky,

Reich, Brubeck, Bernstein és

Bartók művek

December 3. 19.00

ÉFOÉSZ – játékonysági koncert

December 12. 19.00

Bartokvits Műv. Közp.

Adventi koncert

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

CSELLÓ SZÓLAMVEZETŐ ÁLLÁSRA

határozott idejű kinevezéssel (helyettesítésre)

A kötelező anyag:

Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel (kadenciával), II. tétel
Egy romantikus versenymű I. és II. tétel

Zenekari anyag:

Verdi: Requiem – Offertorio
Brahms: II. szimfónia 2. tétel
Brahms: II. B-dúr zongoraverseny 3. tétel
Beethoven: V. szimfónia 2. tétel
Rossini: Tell Vilmos - nyitány
R. Strauss: Hősi élet és Don Juan
Verdi: Don Carlos 3. felvonás No.10
Bartók: Csodálatos mandarin és Concerto
Smetana: Eladott menyasszony
Mozart: Figaro házassága - nyitány
Debussy: A tenger
Csajkovszkij: VI. szimfónia 2. tétel
Wagner: Trisztán és Izolda

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu/hirek)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2016. december 19. hétfő 13.00

Az állás a sikeres próbajátékot követően, azonnal betölthető!

Jelentkezési határidő: 2016. december 12.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel: 20/3600234
e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2016. november 16.

Kiss Barna
igazgató

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA

próbajátékot hirdet

CSELLÓ – TELJES ÁLLÁSRA

Időpontja: 2017. január 12-én 10.00 órától a Nagyteremben

A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A próbajáték anyaga:

- Bartók Táncszvit 24-28-ig, illetve 55 előtt 1. ütemtől 56-ig
- Beethoven 5. szimfónia 2. tétel első 10 ütem, 49-59. ütem, 98-106. ütem, 114-123. ütem; 8. szimfónia 3. tétel Trio ismétlés nélkül
- Brahms 3. szimfónia 3. tétel 1-29. ütem
- Csajkovszkij 6. szimfónia 2. tétel 1-25. ütem
- Mendelssohn: Szentivánéji álom - Scherzo C-D
- Mozart Szimfónia Nr. 40 I. tétel 115-138. ütem, 4. tétel 125-205. ütem
- Verdi Requiem: Offertorio első 29 ütem, Libera me 45.-83. ütem

A zenekari állások kottái átvehetőek a Zuglói Zeneházban (1145 Budapest, Columbus u. 11.) a kottatárban illetve a titkárságon minden hétköznap 8.00-16.00 között.

A próbajátékon zongorakísérőt a Zuglói Filharmónia biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a rendezvényosztályon Karisztl Szabolcsnál
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Karisztl Szabolcs rendezvény szervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2016. december 13. kedd

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2016. november 16.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

2017. január 1. 16.00 és 19.00
Gárdonyi G. Színház
ÚJÉVI KONCERT
 dalok és táncok a XX. század-
 fordulóról

2017. január 22. 18.00
*a Magyar Kultúra Napja hangver-
 seny*
 Petrovics: Simfonia
 Dohnányi: Ruralia Hungaria

2017. január 30. 19.00
Gárdonyi G. Színház
Filharmonia Bérlét II.
 Weber: Euryanthe nyitány
 Haydn:
 Esz-dúr trombitaverseny
 Beethoven: 5. szimfónia
 Km.: Molnár Zoltán
 Vez.: Szabó Sipos Máté

GÖDÖLLŐI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 4. vasárnap 19.00
Gödöllői Királyi Kastély – Lovarda
Jubileumi ünnepi koncert
 GÖDÖLLŐ 50 – A MEGÚJULÓ ÉRTÉKEK VÁROSA
 Beethoven: IX. Szimfónia
 Szólisták: Fodor Beatrix szoprán, Megyesi Schwartz Lúcia alt, Horváth István tenor, Cser Krisztián basszus
 Vendégkórus: a kiegészített Vass Lajos Kamarakórus, művészeti vezető: Somos Csaba
 Vez.: Horváth Gábor

2017. január 7. 8. szombat, vasárnap – 19.00
Gödöllői Királyi Kastély – Lovarda
ÉVKÖSZÖNTŐ KONCERT
 Műsor: J. Williams: Star Wars – Main Title
 – Birodalmi induló
 – Anakin téma
 – Across the Stars
 H. Shore: Gyűrűk ura-szvit
 Grünwald László: Rio-szvit
 J. Williams: Indiana Jones – Raider March
 Kocsák T.: Hófehérke és a hét törpe-szvit
 G. Gershwin: Rhapsody in blue
 Szitha Miklós-Talamba: Ibéria
 M. Ravel: Bolero
 Vendég:
 Talamba Ütőegyüttes
 Vez.: Horváth Gábor

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

November 21–25.
Ifjúsági hangversenysorozat
 Győri iskolák és Richter Terem
 Vez.: Hollerung Gábor

November 29., kedd, 19.00
Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ
Filharmonikus Hangversenybérlet – Pápa
 Szimfonikus fúvószena
 Győr Symphonic Band
 Eredeti koncertfúvós művek, filmzenék, könnyűzenei átiratok.
 Vez.: Szabó Ferenc

December 5., hétfő, 19.30
Richter Terem
Richter János Hangversenybérlet
 Richter 100
 J. Brahms:
 Tragikus nyitány, op. 81
 J. Haydn: Esz-dúr versenymű két vadászkürtre, Hob VIIId:2
 J. Brahms: III. (F-dúr) szimfónia, op. 90
 Vez.: Berkes Kálmán
 Közreműködnek: Gál László és ifj. Gál László – kürt

December 6., kedd, 19.00
Tatabánya
Filharmonikus Hangversenybérlet
 A Vértes Agorája,
 Richter 100
 J. Brahms:
 Tragikus nyitány, op. 81
 J. Haydn: Esz-dúr versenymű két vadászkürtre, Hob VIIId:2
 J. Brahms: III. (F-dúr) szimfónia, op. 90
 Vez.: Berkes Kálmán
 Közreműködnek: Gál László és ifj. Gál László – kürt

December 8., csütörtök, 9.00, 10.30, 14.00
Győr, Richter Terem
Ifjúsági hangverseny, Zenebirodalom Alapítvány
 Four diversives – Téli hangulat
 ifjú, győri zenészek tolmácsolásában

December 9., péntek, 19.00
Flesch Károly Kulturális Központ, Mosonmagyaróvár
Filharmonikus Hangversenybérlet – Mosonmagyaróvár
 Richter 100
 J. Brahms:
 Tragikus nyitány, op. 81
 J. Haydn: Esz-dúr versenymű két vadászkürtre, Hob VIIId:2
 J. Brahms: III. (F-dúr) szimfónia, op. 90
 Vez.: Berkes Kálmán
 Közreműködnek: Gál László és ifj. Gál László – kürt

December 11., vasárnap, 16.00
Egyetemi Hangversenyterem
Flesch Károly Hangversenybérlet
 Kamarazene
 P. I. Csajkovszkij: d-moll szextett „Firenzei emlék”, op. 70

W. A. Mozart: c-moll szerenád, KV 388
 Közreműködnek a Győri Filharmonikus Zenekar művészei.
 Művészeti vezető: Berkes Kálmán

December 12., hétfő, 19.00
Liszt Ferenc Konferencia és Kulturális Központ, Sopron
Liszt Ferenc Hangversenybérlet
 Firenzei emlék
 P. I. Csajkovszkij: d-moll vonószextett
 „Firenzei emlék”, op. 70
 W. A. Mozart:
 c-moll szerenád, KV 388
 Közreműködnek a Győri Filharmonikus Zenekar művészei.

December 19., hétfő 19.00
Richter Terem
Istvánffy Benedek Hangversenybérlet
 Örömóda
 L. van Beethoven: IX. (d-moll) szimfónia, op. 125
 Vez.: Berkes Kálmán
 Közreműködnek:
 Cserekyei Andrea – szoprán
 Megyesi Schwartz Lúcia – alt
 Varga Donát – tenor
 Bakonyi Marcell – basszus
 Győri Nemzeti Színház énekkara (karigazgató: Balogh Eszter)

December 31., szombat 19.30
Korneuburg, Ausztria
Szilveszteri koncert
 Vez.: Adolf Vasicek

2017. január 13., péntek, 19.00
Richter Terem
Nikisch Artur Hangversenybérlet
 Műsor és karmester szervezés alatt.

2017. január 15., vasárnap, 16.00
Egyetemi Hangversenyterem
Flesch Károly Hangversenybérlet
 Kamarazene
 J. S. Bach: d-moll orgona trió-szonáta, BWV 527 (oboán, klarinéton és fagotton)
 F. C. Homilius: B-dúr kürtkvartett, op. 38
 Ránki Gy.: Pentaerophonia
 Közreműködnek a Győri Filharmonikus Zenekar művészei. Művészeti vezető: Berkes Kálmán

2017. január 22., vasárnap, 12.30
MŰPA, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Brahms-maraton
 J. Brahms: II. (D-dúr) szimfónia, op. 73
 Vez.: Berkes Kálmán

2017. január 29., vasárnap, 19.00, Egyetemi Csarnok, Győr
Filharmonikus – Veszprém Hangversenybérletek
 Nikisch Artur/Richter János/
 Varga Tibor/Sándor János/
 Miklósa – Vargas
 Miklósa Erika és Ramón Vargas áriaestje
 Vez.: Srboljub Dinić

2017. január 30 – február 3.
Győri iskolák és Richter Terem
Ifjúsági hangversenysorozat
 Vez.: Hámosi Máté

2017. február 15., szerda, 19.00
Flesch Károly Kulturális Központ, Mosonmagyaróvár
Filharmonikus Hangversenybérlet – Mosonmagyaróvár
 Olasz szimfónia
 W. A. Mozart: D-dúr szimfónia, No. 31, KV297
 J. Haydn: Esz-dúr trombitaverseny, Hob. VIIe:1
 F. Mendelssohn-Bartholdy: IV. (A-dúr) „Olasz” szimfónia, op. 90
 Vez.: Kovács János
 Km.: Németh Tamás – trombita

KODÁLY FILHARMÓNIA – DEBRECEN

November 22. 19.30
Debrecen, Kölcsey Központ
 Beethoven: I. (C-dúr) szimfónia, op.21.
 J. Haydn: I. (C-dúr) gordonkaverseny, Hob.VIIB:1
 Debussy-Stokowski: Az elsüllyedt katedrális
 Sztravinszkij: A tűzmadár szvit
 Onczay Csaba – gordonka
 Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

November 29. 19.30 Debrecen, Kölcsey Központ
 Sztravinszkij: A tündér csókja – Divertimento
 Debussy: Szent Sebestyén vértantúsa, L124
 Kodály Kórus Debrecen
 Vez.: Kovács János

December 11. vasárnap 18.00
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
 Kodály: Marosszéki táncok
 Elgar: e-moll gordonkaverseny, op. 85
 Sibelius: d-moll hegedűverseny, op. 47
 Vez.: Vásáry Tamás
 Km.: Kokas Dóra, cselló;
 Kállai Ernő, hegedű

December 20. 19.30
Debrecen, Kölcsey Központ
 Csajkovszkij: A diótörő – részlet
 Kocsis: Kiskarácsony, nagykarácsony
 Kodály Kórus Debrecen
 Vez.: Kocsis Zoltán

Papp Dániel, Bali Gábor
hegedű, Balogh Enikő brácsa
Deák György gordonka

ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR

November 23. 19.30

Zenekadémia

Szabadok vagyunk – Otthon vagyunk

Beethoven: Egmont – nyitány
Kodály: Psalmus Hungaricus
Sosztakovics: XI. szimfónia
Km.: Fekete Attila, ének
és a Nemzeti Énekkar
Vez.: Hámosi Máté

December 10. 19.00, BMC

Johann Christoph Bach: Lieber Herr Gott, wekke uns auf
Johann Sebastian Bach: O Jesu Christ, mein's Lebens Licht BWV 118
Johann Christian Bach: Esz-dúr Sinfonia concertante
Carl Philipp Emanuel Bach: D-dúr szimfónia (Wq. 183/1)
Johann Sebastian Bach – Kurtág György: Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit
Johann Sebastian Bach – Oláh Kálmán: Goldberg projekt
Km.: Oláh Kálmán
Barca Horváth József
Vass Lajos Kamarakórus
(művészeti vez.: Somos Csaba)
Vez.: Németh Pál
házigazda: Eckhardt Gábor

December 17. 19.30

Zenekadémia

Mozart: A varázsfuvola – nyitány
Corelli:
Karácsonyi concerto grosso
Csajkovszkij:
A diótörő – részletek
Bach: Magnificat – nyitókórus
Faure: Pavane
Händel: Rinaldo – Lascia ch'io pianga
Csajkovszkij:
Csipkerózsika – Valse
Mendelssohn:
Hark, the Herald!
Gruber: Silent night
Styne: Let it snow!
Km.: Bajári Levente, Csokán Vivien – a Magyar Nemzeti Balett szólistái
Vez.: Hámosi Máté

December 21. 19.30

Zenekadémia

Szabadok vagyunk – Otthon vagyunk

Karácsonyi ének
Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Mozart: Bella mia fiamma
Mozart: Titus kegyelme – nyitány
Mozart: Ch'io mi scordi di te?

Csajkovszkij – Duke Ellington:
Diótörő szvit
Km.: Sáfár Orsolya, ének
Budapest Jazz Orchestra
Vez.: Pál Tamás

2017. január 20., péntek, 19.30

– Zenekadémia

A Dunánál

Az Otthon vagyunk sorozat 1. koncertje

Ligeti: Concert romanesc
Bartók: II. zongoraverseny
Dohnányi: II. szimfónia
Km.: Balázs János, zongora
Vez.: Izaki Masahiro
József Attila versét elmondja
Jordán Tamás.

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

November 23., szerda 19.00

Kodály Központ

A valódi költő

Bartók Béla: Két portré – Egy ideális
Liszt Ferenc: Faust szimfónia
Papp Dániel – hegedű, Horváth István – tenor, Bartók Béla
Férfikar (karig.: Lakner Tamás)
Vez.: Vass András

November 26., szombat 15.30 és 17.00,

Kodály Központ Csigaház II.

Ez elment vadászni

Félkomolyan a komolyzenéről
Illetve teljesen komolyan, mégis olyan formában, amely a 4–8 évesek számára is befogadható.
Vagyis játékosan, ötletesen, sok-sok zenével, a klasszikus hangszereket bemutatva a jövő generációjának. Csigapó, ahogy a műsorban Kiss Szabolcs harsonaművészt hívják, nyitott, vidám személyiség, aki művésztársaival gyakran a humor nyelvén kommunikál.
Karsai Farkas – kürt,
Molnár Gergely – kürt
Pétersz Árpád – kürt,
Varga Ferenc – kürt
A sorozat állandó házigazdái:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

December 1., csütörtök 19.00

Kodály Központ

Zágrábi Filharmonikus Zenekar

Boris Papandopulo:
Amfitrion – nyitány
Ludwig van Beethoven:
Hármasverseny
Robert Schumann:
IV. szimfónia
Martin Drausnik – hegedű,
Smiljan Mrčela – gordonka,
Zrinka Ivančić – zongora
Zágrábi Filharmonikus Zenekar
Vez.: Jesko Sirvend

December 13., kedd 16.00

Kodály Központ

Babzsák IV.

Arcangelo Corelli: g-moll
„Karácsonyi” concerto grosso
A sorozat állandó közreműködője Hrubí Zsuzsanna
játékmester, valamint a Buborék Kvartett: Vass Ágnes – hegedű,
Németh-Tóth Tímea – hegedű,
Misányi Gabriella – mélyhegedű,
Herczeg Nóra – gordonka

December 15., csütörtök 19.00

Kodály Központ

Brahms és Bogányi

Johannes Brahms: d-moll zongoraverseny
Antonín Dvořák: VI. (D-dúr) szimfónia
Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Gérard Korsten

December 16., péntek 19.30

Müpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Brahms és Bogányi

Johannes Brahms: d-moll zongoraverseny
Antonín Dvořák: VI. (D-dúr) szimfónia
Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Gérard Korsten

December 17., szombat 15.30 és 17.00, Kodály Központ

Csigaház III.

Az ezüsthegedűk
Martin Lászlóné Biró Zsófia – hegedű
Endrei Eszter – hegedű,
Hoffner Kinga – hegedű
Kálmán Izabel – hegedű
A sorozat állandó házigazdái:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

December 20., kedd 19.30

Pécsi Bazilika

Magnificat

Karácsonyi ünnepi hangverseny

Benjamin Britten: Karácsonyi énekek
Johann Sebastian Bach: 191. kantáta, „Gloria in excelsis Deo”
Johann Sebastian Bach:
Magnificat
Lakatos Ida – hárfá, Kovács Ágnes – soprán, Tilla Csilla – soprán
Gavodi Zoltán – alt (kontratenor), Megyesi Zoltán – tenor, Hámosi Szabolcs – basszus, Pannon Filharmonikusok Fesztiválkórus (karig.: Dobos László és Vass András)
Vez.: Dobos László és Vass András

December 21. szerda 20.00

Eszék, Szent Péter és Pál Bazilika

Karácsonyi hangverseny

Benjamin Britten: Karácsonyi énekek
Johann Sebastian Bach: Gloria

in excelsis Deo – 191. kantáta
Johann Sebastian Bach:
Magnificat
Lakatos Ida – hárfá, Kovács Ágnes – soprán, Tilla Csilla – soprán
Gavodi Zoltán – alt (kontratenor), Megyesi Zoltán – tenor
Hámosi Szabolcs – basszus, Pannon Filharmonikusok Fesztiválkórus
(karig.: Dobos László és Vass András)
Vez.: Dobos László és Vass András

2017. január 2., hétfő 19.00

Kodály Központ

Újévi díszhangverseny

Vez.: Bogányi Tibor

2017. január 14., szombat 15.30 és 17.00

Kodály Központ Csigaház IV.

Feketén-fehéren

Megyímóreczné Schmidt Ildikó – zongora
A sorozat állandó házigazdái:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

2017. január 17., kedd 16.00

Kodály Központ

Babzsák V.

Wolfgang Amadeus Mozart:
D-dúr divertimento, K.136
A sorozat állandó közreműködője Hrubí Zsuzsanna
játékmester, valamint a Buborék Kvartett: Vass Ágnes – hegedű,
Németh-Tóth Tímea – hegedű,
Misányi Gabriella – mélyhegedű,
Herczeg Nóra – gordonka

2017. január 19., csütörtök 19.00

Kodály Központ

Leningrádi szimfónia

Szergej Rahmanyinov: III. (d-moll) zongoraverseny
Dmitrij Sosztakovics: VII. („Leningrádi”) szimfónia
Andrej Gavrilov – zongora
Vez.: Bogányi Tibor

2017. január 20., péntek 19.30

Müpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Gavrilov és Rahmanyinov

Szergej Rahmanyinov: III. zongoraverseny (d-moll)
Dmitrij Sosztakovics: VII. „Leningrádi” szimfónia
Andrej Gavrilov – zongora
Vez.: Bogányi Tibor

2017. január 22. vasárnap

Müpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Brahms-maraton

Johannes Brahms: d-moll zongoraverseny
Várjon Dénes – zongora
Vez.: Vass András

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 25., péntek, 19.00

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 3.

B. Smetana: Moldva
Ph. Glass: Versenymű két zongorára
A. Dvořák: VIII. szimfónia (G-dúr), op.88
Km.: Suhруд Athavale és Pawel Markowicz – zongora
Vez.: Georg Kugi

November 28., hétfő, 19.00

Bartók Terem

Kamarazene bérlet 2.

„Utazás Európában”
A Zempléni kürtkvartett hangversenye

December 9., péntek, 19.00

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 4.

Rózsa P.: Duna szimfónia (ösbemutató)
Bartók B.: II. zongoraverseny
Két kép, op.10
A csodálatos mandarin – szvit
Km.: Fülei Balázs – zongora
Vez.: Madaras Gergely

December 13., kedd és 14., szerda 9.30 és 10.45

Zenemanók bérlet 2.

Karácsonyi ünnepvárás

December 21., szerda, 19.00

Bartók Terem

Szent Márton bérlet 2.

Karácsonyi hangverseny
A műsor egyeztetés alatt.

December 29., csütörtök és 30., péntek, 19.00, Bartók Terem

Szilveszteri gálakoncertek

2017. január 16., hétfő, 19.00

Bartók Terem

Kamarazene bérlet 3.

Lemezbemutató hangverseny
Györi Noémi és Csillagh Katalin fuvola-zongora szonátaestje

2017. január 20., péntek, 19.00

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 5.

Dohnányi E.: I. hegedűverseny
M. P. Muszorgszkij – M. Ravel:
Egy kiállítás képei
Km.: Baráti Kristóf – hegedű
Vez.: Madaras Gergely

2017. január 21., szombat, 19.00

Bartók Terem

Városi ünnepség „A magyar kultúra napja” alkalmából

Vez.: Madaras Gergely

2017. február 1., szerda, 19.00

Bartók Terem

„Petró 80”

A. Dvořák:
h-moll gordonkaverseny,
op. 104,

F. Schubert: VII. „Nagy” C-dúr szimfónia, D. 944

Km.: Onczay Csaba – cselló

Vez.: Petró János

2017. február 17., péntek, 19.00

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 6.

G. Mahler: Blumine
N. Hummel:
Esz-dúr trombitaverseny
G. Mahler: I. D-dúr „Titán” szimfónia
Km.: Pálfalvi Tamás – trombita
Vez.: Cem Mansur

2017. február 27., hétfő, 19.00

Bartók Terem

Kamarazene bérlet 4.

A Savaria Szimfonikus Zenekar művészeinek hangversenye

2017. február 28., kedd és március 1., szerda, 9.30 és 10.45

Zenemanók bérlet 3.

„Hogyan vidítsuk fel Boróka királykisasszonyt?” – zenés mesejáték

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 29. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet/2

Magyar Est
Bartók Béla: Táncszvit
Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny
Járdányi Pál:
Vörösmarty-szimfónia
Km.: Oravecz György – zongora
Vez.: Medveczky Ádám

December 3. szombat 11.00

Kisszínház

Csokimatiné-bérlet/1

MIBŐL LESZ A CSEREBOGÁR?

Szeged tehetséges virtuózai muzsikálnak
Vez.: Gyüdi Sándor
Műsorvezető: Lukácsné Gyöző Gyöző
A fellépők a Király Könyg Péter Zeneiskola tehetséges diákjai:
Nánási Ádám, Nánási Péter,
Balázs-Piri Soma, Patkós Mariann, Patkós Maja, Szauer Bianka, Demeter Dóra.

December 6. kedd 12.00

Szegedi Nemzeti Színház

Ifjúsági hangverseny Délidőben/1:

Bernstein: West Side Story
Szentpáli Roland: Pearls (harsonaverseny részlet)
Km.: Gyivicsán György
Vez.: Dobszay-Meskó Ilona
Műsorvezető: Lukácsné Gyöző

December 12. hétfő 19.00

a Szegedi Nemzeti Színház

Kisszínház

Jótekonysági hangverseny

Km.: dr. Magyarossy József

Vez.: Gyüdi Sándor

December 6. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/2

I. Stravinsky: Petruska
Szentpáli Roland: Pearls II.
L. Bernstein: West Side Story – szimfonikus táncok
Km.: Gyivicsán György – harsona
Vez.: Dobszay-Meskó Ilona

December 15. csütörtök 19.30

Tisza Szálló

Tisza Bérlet/2:

A Szegedi Kamarazenekar

karácsonyi hangversenye

(hangversenymester és szólista: Kosztándi István)

Km.: Hadady László – oboa
J. S. Bach: F-dúr oboaverseny BWV 1053
G. F. Händel: Concerto Grosso, op. 6, nr. 1, G-dúr
A. Vivaldi: C-dúr oboaverseny RV. 450
A. Corelli: Concerto Grosso, op. 6, nr.2, F-dúr
A. Vivaldi: B-dúr oboa-hegedű kettősverseny, RV.548
A program a Nemzeti Kulturális Alap által támogatott Hármás Határ Híd része.

December 17. szombat 11.00

Kisszínház

Csokimatiné-bérlet/1

TÁNCOLJ, DALOLJ, MUZSIKÁLJ!
Kárász Eszter és az Eszter-lánc Zenekar műsora szimfonikus köntösben
Vez.: Somorjai Péter
Műsorvezető: Lukácsné Gyöző

December 20-tól 2017. január

10-ig hangversenyturné

Kínában

Vez.: Kovács László
Műsor: Bartók, Kodály, J. Strauss művek és filmzenék

2017. január 11. péntek 19.00

Szegedi Nemzeti Színház

E. Wolf-Ferrari: Sly – opera (bemutató)
Vez.: Gyüdi Sándor

2017. január 13. és 15.

Művészetek Palotája,

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

E. Wolf-Ferrari: Sly – opera
Vez.: Gyüdi Sándor

2017. január 15. vasárnap 11.00

Művészetek Palotája,

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

MŰPA MATINÉK

„Szenvedélyem, az opera

– Ókovács Szilveszter”

Vez.: Gyüdi Sándor

2017. január 24. kedd 12.00

Szegedi Nemzeti Színház

Ifjúsági hangverseny Délidőben/2

Muszorgszkij:
Egy kiállítás képei
Liszt Ferenc: Mazeppa
Vez.: Filippo Arlia
Műsorvezető: Lukácsné Gyöző

2017. január 24. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/3

Liszt Ferenc:
Mazeppa – szimfonikus költemény;
A-dúr zongoraverseny
M. P. Muszorgszkij – M. Ravel:
Egy kiállítás képei
Km.: Ránki Fülöp – zongora
Vez.: Filippo Arlia (Olaszország)

2017. január 31. kedd

és február 1. szerda 9.30 és 11.00

Ifjúsági Ház

Zenés mesék

Dobszay-Meskó Ilona-Lukácsné Gyöző:
Jancsi és Juliska – zenés mesejáték zenekarra
Narrátor: Lukácsné Gyöző
Vez.: Dobszay-Meskó Ilona
Zenés színházi előadások:
A. L. Webber – T. Rice: Evita – musical
vezényel: Koczka Ferenc/
Flórián Gergely
További előadások: dec. 1-2.; 7-8.; 10-11.
Lehár Ferenc:
Luxemburg grófja – nagyoperett
Vez.: Koczka Ferenc
további előadások: dec. 16-17.

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 21. (hétfő) 19.00

Brit mozaik

Liszt Ferenc bérlet 2.

Malcolm Arnold: Peterloo – zenekari nyitány
Bejamin Britten: Változatok és fuga egy Purcell-témára
John Rutter: Requiem
Km.: Veszprémi kórus
Vez.: Izaki Maszahiro

December 12. (hétfő) 19.00

Szimfonikus történetek

Liszt Ferenc bérlet 3.

Kodály Zoltán: Háry szvit
Pjotr Iljics Csajkovszkij: Vihar
Pjotr Iljics Csajkovszkij: 1812 – Nyitány
Vez.: Alpaslan Ertüngaalp

December 19. (hétfő) 19.00,
Városháza díszterem
Adventi hangverseny
Fantázia bérlet 3.

Műsor:
 Liszt Ferenc: Krisztus –
 Pasztorál és az angyali
 hírnök szava
 Wolfgang Amadeus
 Mozart: Missa brevis
 Wolfgang Amadeus
 Mozart: Három német tánc
 K. 605. – Szánkózás
 Émile Waldteufel:
 Korcsolyázók – keringő
 op. 183
 Szergej Szergejevics
 Prokofjev: Trojka
 Pjotr Iljics Csajkovszkij:
 Diótörő – szvit
 Szokolay Sándor: Karácso-
 nyi Pasztorál
 Km.: Szolnoki Bartók Béla
 Kamarakórus – karigazga-
 tó: Molnár Éva
 Vez.: Dobszay Péter

2017. január 7. 19.00
Újévi tánckoncert
Liszt Ferenc bérlet 4.
 Vez.: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA

November 27. vasárnap
18.00
 Szent István Király
 Zeneművészeti Szakközép-
 iskola Fúvószenekarának
 hangversenye
 Műsor:
 Kabalevskij: Overture
 Colas Breugnon
 Barber: Adagio
 Arutjunjan: Trombitaver-
 seny
 Km.: Tarkövi Gábor
 Johan de Meij: I. szimfónia
 Vez.: Makovecz Pál

December 10. szombat
15.00
Zuglói Zeneház
Teakoncert

December 17. szombat 17.00
Vigadó
Téli bérlet 1.

Johann Sebastian Bach: III.
 Brandenburgi verseny
 (BWV.1048)
 Joseph Haydn: Symphonie
 concertante, B-dúr
 (Hob.I.105)
 Km.:
 Kovács Orsolya – hegedű
 Kiss Gergely – cselló
 Villányi Péter – oboa
 Nagy Albert – fagott
 Charles Gounod: Szent
 Cecília-mise
 Km.: Geszthy Veronika –
 szoprán
 Alagi János – tenor
 Szerdahelyi Pál – basszus
 Szent István Király Oratóri-
 umkórus
 Vez.: Záborszky Kálmán

2017. január 1. vasárnap
16.00, Müpa
 Haydn: A teremtés
 Részletek
 Vez.: Fischer Ádám

2017. január 14. szombat
17.00
Vigadó
Téli bérlet 2.

Ludwig van Beethoven:
 Fidelio – nyitány
 Wolfgang Amadeus
 Mozart: A-dúr zongoraver-
 seny KV. 488.
 Km.: Monostori Gábor
 Wolfgang Amadeus
 Mozart: Esz-dúr szimfónia
 K.543.
 Vez.: Horváth Gábor

2017. január 21. szombat
15.30
Zeneakadémia
Gaudeamus bérlet 3.

Gioacchino Rossini: Olasz
 nő Algírban – nyitány
 Giovanni Bottesini: Norma
 Fantasia JGB 9.39
 Cerrito Fantasia JGB 9.36
 Nagybögnön közreműködik
 Járdányi Gergely
 Joseph Haydn: Nelson mise
 Km.: Forgó Eszter – szop-
 rán, Patak Zita – mezzo,
 Hajdu András – tenor,
 Jekl László – basszus
 Vez.: Kovács János

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

(A Magyar Szimfonikus Zenekarok
 Szövetségének tagja)
 1088 Budapest, Krúdy Gyula u. 15. III./40.
 Elnök: Szabó Sipos Máté
 Főtitkár: Horváth Gábor

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar
 Levelezési cím: Békés Megyei
 Szimfonikus Zenekar Közhasznú
 Kulturális Egyesület
 Békéscsaba 5600 Andrassy út 3.
 Telefon: 20/4322-948
 E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
 Honlap: www.beke+sszimf.hu
 Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar
 Levelezési cím: Egri Szimfonikus
 Zenekar Kulturális Egyesület
 Eger 3300 Knézhich K. u. 8.
 Telefon: 20/964-1518
 E-mail:
 Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
 Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar
 Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus
 Zenekar Alapítvány
 Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
 Telefon: 30/546-1852
 E-mail:
 godollo.zenekar@indamail.hu
 Honlap: www.gso.hu
 Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar
 Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus
 Zenekar Alapítvány
 7400 Kaposvár,
 Rippl-Rónai u. 1/a. I. em 6.
 Honlap: www.kapossymph.com
 E-mail: bela.kuti@gmail.com
 Telefon: 06 20 535 1030
 Képviselő: Kuti Béla

Karcagi Szimfonikus Zenekar
 Daru Andrea (andcond@gmail.com)

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar
 Levelezési cím:
 Kecskeméti Szimfonikus Zenekar
 Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági
 Központ
 6000 Kecskemét, Deák tér 1.
 telefon: 06-20/3230-001
 email: kszttitkar@gmail.com
 gerhat.laszlo@gmail.com
 Honlap: www.hirosagora.hu
 Művészeti vezető: Gerhát László

Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar
 Tóth Tibor (igazgato_vaczi@starjan.hu)

**Szabolcsi Szimfonikus Zenekar
 Közhasznú Egyesülete**
 Székhely: 4400 Nyíregyháza,
 Szent István u. 12.
 mobil: 30 9656 453
 E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
 Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület
 Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.
 Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297
 Telefon/fax: 06-27-314-893
 Honlap: www.vsz.net
 E-mail: vszz@invitel.hu;
 vacsiszimfonikus@gmail.com
 Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

**Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar
 Közhasznú Nonprofit Kft.**

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
 Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
 Művészeti titkárság: 1087 Budapest,
 Kerepesi út 29/b. IV. ép.
 Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
 E-mail: info@bdz.hu
 www.bdz.hu

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrassy út 22.
 Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
 http://www.bpo.hu

**Duna Szimfonikus Zenekar
 Duna Palota Nonprofit Kft.**

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
 Tel./fax: (+36-1) 355-8330
 E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
 www.dunaszimfonikusok.hu
 Bérletvásárlás, jegyrendelés:
 Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
 Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
 E-mail: office@gyfz.hu
 www.gyfz.hu

Kodály Filharmónia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
 Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
 E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
 www.kodalyfilharmonia.hu

**Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar,
 Enekar és Kottatár Nonprofit Kft.**

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
 Tel.: 411-6690 • Fax: 411-6699
 E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
 www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.
 Levélcím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.
 Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
 E-mail: office@mavzenekar.hu
 www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
 Tel.: (46) 323-488
 E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
 Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
 E-mail: info@odz.hu
 www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
 Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
 E-mail: info@pfz.hu
 www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
 Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
 E-mail: info@sso.hu
 www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
 Korzó Zeneház
 Tel.: (62) 426-102
 E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
 Aba-Novák Kulturális Központ
 Tel.: (30) 9358-368
 E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
 www.szolnokszimfonikusok.hu

**Zuglói Filharmónia Non profit Kft. – Szent István Király
 Szimfonikus Zenekar**

1145 Budapest, Columbus u. 11.
 Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
 E mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu
 http://www.szentistvanzene.hu

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
 VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
 SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
 A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:
 ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.
 1222 Budapest, Fenyőtozob utca 6.
 e-mail: info@zenekarujsga.hu
 www.zene-kar.hu
 Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER
 Nyomtatás: B32 Nyomda Kft.

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
 szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
 Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Keresse ünnepi
ajánlatainkat
üzletünkben
és online!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.
+36 1 210-2790, +36 30 488-6622

Adams Alexander Alphasax Amati Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon
B&S Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer E. Schmid
Eastman Edwards Francois Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer
Jody Jazz Jupiter Keilwerth King König & Meyer Kromat Lebayle Leblanc Lorée Ludwig
Majestic Manhasset Marca Marigaux Mateki Melton Miyazawa Muramatsu Musser Navarro
Neotech P. Mauriat Paiste Pearl Powell Premier Rigotti Roy Benson Sankyo Schagerl
Schneider Schreiber Seiko Selmer Silverstein Sonaré Steuer Straubinger Studio 49
Theo Wanne Trevor J. James Vandoren Wilde + Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom